YAZIN

AYLIK
GENÇLİK
DERGİSİ
Mart'88
79
900 TL
KDV Dahil

- DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİ Kurultay Programı Somutlanmalıdır. Genel Kurullar ve Önümüzdeki Görevler
- Diyarbakır'da Açlık Grevi... KÜRTÇE KONUŞMA HAKKI!
- Örgütlenme Özgürlüğü KOMÜNİST PARTİSİ
- GENÇLİK ve BARIŞ
- GENÇ NAZIM
- LİSELİLER ARASI YAZI YARIŞMASI

Demokratik Öğrenci Hareketinde

ÇIKIŞ YOLU BİRLİKTE SAVAŞIMDIR

16 MART'I UNUTMADIK

Dünya Kadınlar Gününde

GENÇLİK 8 MART'A SAHİP ÇIKIYOR

DEMOKRASİ İÇİN DAYANIŞMA ÇAĞRISI
Mustafa Okan 3
YENİ DÖNEMDE ESKİ ENGELLER YİNE 59. MADDE
Fatih Güven 4
ÇIKIŞ YOLU BİRLİKTE SAVAŞIMDIR
Yarın 5
ÖĞRENCİ DERNEKLERİNDE GENEL KURUL VE ÖNÜMÜZDEKİ GÖREVLER
Kemal Özcan 6
KURULTAY PROGRAMI SORUNLANMALIDIR
İpay Tuncer 7
"GENÇLİK İÇİNDE VE HER ALANDA SOL GÜLER ARASINDA YENİ BİR İLİŞKİLER SİSTEMİ VE YENİ BİR SİYASİ KÜLTÜR YARATMAK GEREKİYOR"
Mesut Yurtal 8
"HERŞEYİ İLE GİLENİN, HERŞEYİ ELEŞTİRİNİ, HERŞEYİ DÜZELTİN"
Mihail Gorbaçov 10
DEMOKRASİNİN BÖLÜ BİLEŞENLERİ: ÖZGÜR DÜŞÜNCE, ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ VE KOMÜNİST PARTİSİ
Yılmaz Usta 11
141 - 142 NELERE MAL OLDU?
Beyhan Sunal 12
141, 142, 163... ÖĞRENCİLER NE DÜŞÜNÜYOR?
Söyleşi: Doğan Alsay 13
16 MART: TÜRKİYE TÜRKİYE HALKI-GENÇLİĞİ VE ÖĞRENCİLERİYLE ULUSLARARASI DAYANIŞMA GÜNÜ
16 MART'I UNUTMADIK
İSTANBUL BÜRO ARAŞTIRMA BİRİMİ 14
12 MART'IN ÖĞRETTİKLERİ
Selim Özen 15
"FİLİSTİN'DE BARIŞ OLMADAN DÜNYADA BARIŞ OLMAZ"
Söyleşi: Zeki Yücel 16
GENÇLİĞİN FİLİSTİN HALKIYLA DAYANIŞMA EYLEMLERİ
Gülay Yener 18
DİRENECEĞİZ İhan Dalkılıç
"SERMAYE İLE MÜCADELE VERİLMEDEN HAK HAK ALINMAZ"
Aksan İşçileri
YARIN KART L BÜROSU 19
DİYARBAKIR CEZAEVİ: DİRENDİK... KAZANDIK
Hakan Özel 20
8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜNDE GENÇLİK 8 MART'A SAHİP ÇIKIYOR
Demet Çetin 22
DÜNYACA ÜNLÜ MEŞHUR BAŞVEKİL T. ÜNÜN BELEDİYELERİ
Koray Biçer 23
Doğacak ve Çevre Duyarlığı: Bebirini Koparsız Bağlarda Bağa
Söyleşi: Nihat Yıldız 24
1987 EYLEMLERİ VE BİRİM DERNEK ÇALIŞMALARI
İsmail Gül 26
DERSLER TARTIŞIYOR DEMOKRAT ARKADAŞ GENÇLİK DÜNYASI
Söyleşi: Yarın 28
LİSELİ GÖZÜYLE ÖĞRETMEN ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ BİR BAŞKA TEBADAN İSTEKLER
Yusufcan Doğan 30
PAYANDALARIN İÇYÜZÜ VE BASKI REJİMLERİNİN KAÇINILMAZ ÇÖKÜŞÜ : SONUÇLAR
Musa Aydoğdu 31
GENÇ NAZIM
Zeki Yücel 32
"SON YILLARDA YÖNETİMLERİMİZ AYRI BİR YOL TUTTURMA ÇABASI İÇİNE GİRDİLER"
Mahmut Tali Öngören 34
PORTEKİZ HALKININ EMEK-ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN ROMANI / YARIN BİZİMDİR YOLDAŞLAR
Bilge Ertan 36
OKURDAN 37
ARMAĞANLI BULMACA 38
ABONE KAMPANYASI 39
DEMOKRASİ SAVAŞIMININ AYRILMAZ BİR PARÇASIDIR 40

YUNANİSTAN GENÇLİK BARIŞ KOMİTESİNİN KUTLU VE SARGIN'LA DAYANIŞMA KAMPANYASI

YUNANİSTAN Gençlik Barış Konfederasyonu ve "Kutlu ve Sargın'ın Serbest Bırakılması ve Türkiye'de İnsan Haklarının Tanınması Komitesi" adlı gençlik örgütleri ortak bir kampanya düzenlediler. Kampanya sırasındaki ilk etkinlik, her iki ülkenin bir an önce serbest bırakılması istemini taşıyan bir kart basılması oldu. Çoğunluğu gençlerden oluşan binlerce Yunan vatandaşının imzalayıp gönderdiği bu taleplere başlayan kampanya, ileride yapılacak olan birçok etkinlik aracılığıyla genişleyerek sürdürülecek.

"KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ" 8 MART'TA YARGILANIYOR

1987 yılı başlarında Yarın Yayınları'ndan çıkan, Aleksandra Kollontay'ın "Kadınların Özgürlüğü" kitabı, İstanbul DGM'ce kısa bir süre sonra toplatılmıştır. Kitap hakkında açılan davada Yarın Yayınları Sahibi Sefer Alptekin ve kitabı İngilizce'den çeviren, dergimizin İnceleme Araştırma Sorumlusu Yasemin Çongar yargılanıyorlar.

İkinci duruşmada, kitabı incelemek üzere bilirkişi tayin edildi. Bilirkişi raporunun incelenmesi ve karar verilmesi için 8 Mart'ta yeniden görülmesine karar verildi. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde "Kadınların Özgürlüğü" kitabı hakkında verilecek karar ilgiyle bekleniyor. □

TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİ TARİHİNDE KADINLAR

İSTANBUL'DA 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla bir gece düzenleniyor. Türkiye sosyalist hareketinin tarihinde emeği geçmiş, mücadeleci kadınların anılacağı bu gece 1920'lerden başlayacak, sosyalist mücadelenin önemli olaylarını da içeriyor.

Kadınlara siyasi haklarının daha verilmediği dönemlerde, İstiklal Mahkemesi'nde Yeşil Ordu davasında yargılanan Cemile, Rahime ve Fatma Şinasi'lerden başlayarak, Mustafa Suphi'nin karısı Sofiramis Semra, Amele Taburlarındaki işçi kadınlar, 1926'da Bakü'de toplanan I. Doğu Halkları Kurultayı'na katılan Naciye Hanım, Aydınlık dergisinde şiirler yazan Yaşar Nezihe, 1936'daki işkence kurbanları Emine ve Saziye Hanımlar, Sabiha Sertel, Sunî Dervişe, 1961-62 komünist tevkifatında tutuklanan 18 kadın, gece yarısı davetli konuşmacıların anı ve tanıklıklarıyla anılacaklar.

Şiiyet ve film gösterileriyle zenginleşecek gecede, Dostlar Korosu da küçük bir konserle katılacak. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için gerçekleştirilecek olan gece Taksim'de Dünya Sineması'nda düzenleniyor. □

'ÇAĞDAŞ TOPLUMLARDA GENÇ KADINLAR' BÖLGESEL SEMİNERİ AVUSTURYA'DA YAPILDI

DÜNYA Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF), Avrupa ve Kuzey Amerika'daki üye örgütleri ile birlikte "Çağdaş Toplumlarda Genç Kadınlar Bölgesel Seminerî" düzenledi. Avusturya'nın başkenti Viyana'da 29 Aralık - 1 Ocak tarihleri arasında düzenlenen seminer için ev sahipliğini Avusturya Komünist Gençlik Örgütü (KJÖ) ve Avusturya Komünist Öğrenciler Birliği (KSV) üstlendi.

Seminerde, DDGF'nin çalışmaları gözden geçirildi ve üye örgütlerin deneyimleri aktarıldı, genç kadınların durumları değerlendirildi. DDGF'nin genç kadınlara yönelik çalışmaları için uzun dönemli, temel oluşturacak programlar hazırlandı. Seminer sonunda, seminerdeki tartışmaları özetleyen bir "son bildirisi" düzenlendi. □

"KONYA'DA ÖĞRENCİ OLMAK"A CEZA!..

DERGİMİZİN Aralık sayısında yayınlanan "Konya'da Öğrenci Olmak" başlıklı yazıda yer alan söyleşilerden dolayı Ülkü Öğe, Meliha Acar ve bir arkadaşları hakkında soruşturma açıldı. Konya Selçuk Üniversitesi Mühendislik, Mimarlık ve Veterinerlik Fakülteleri dekanlıklarınca açılan soruşturma sonucu üç kişi hakkında "1 yıl okuldan uzaklaştırma" cezası verildi.

Öğrenciler dergimize yaptıkları açıklamada, verilen hakkın kararı ilişkin yarp yolunu gideceklerini belirtiler. □

AVRUPA EĞİTİM ALANINDA DA BÜTÜNLEŞİYOR

AVRUPA ülkelerinde alınan yüksek öğrenimle ilgili çalışma, diploma ve derecelerin, bu ülkelerde karşılıklı olarak kabul edilmesine ilişkin sözleşme Bakanlar Kurulu'nca onaylandı. ANKA Ajansının haberine göre Avrupa ülkeleri, sözleşmeye taraf olan Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarından alınan diploma, çalışma ve dereceleri de tanıyacak. Aynı tanımayı, Türkiye de sözleşmeye taraf Avrupa ülkelerine karşı gerçekleştirecek. □

m.

ASYA ÖĞRENCİLERİ BİRLİĞİ İNSAN HAKLARINI ÖĞRETİM PROGRAMI

ASYA Öğrenciler Birliği (ASA), Filipin İnsan Haklarını Savunma Birliği (PARHA) ile birlikte 4-18 Nisan 1988 tarihleri arasında San Juan'da, İnsan Haklarını Öğretim Programı (HREP) düzenledi.

Programa ana konusu, Asya'da insan hakları, barış ve adalet için mücadeleye gençliğin katılımı olarak belirlendi. ASA, yaptığı basın açıklamasında böyle bir öğretim programının Asya'daki durumu saptamak açısından oldukça önemli olduğunu belirtti. □

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİNDE YEMEK BOYKOTU

15 ŞUBAT günü, İstanbul Üniversitesi'nde yemek fiyatlarının 150 liradan 250 liraya çıkarılması protesto eden öğrenciler, yemek yiyebilmeleri adına fiyatları almak için bir süre kuyruk oluşturdular. Daha sonra yemekhanenin önünde toplanan öğrenciler kollektif bir yürüyüş oluşturdular. Rektörlük binasına doğru yürüyen öğrenciler aynı zamanda "Polis İdare İşbirliğine Son", "YÖK Kalksın", "Yaşasın Özerk Demokratik Üniversite Mücadelemiz" sloganlarını attılar. Rektörlüğün önünde toplanan öğrenciler, bir konuşma yaparak yemeklerin pis ve kalitesiz olduğunu ve öğrenci kredilerinin yetersizliğini vurguladılar. Daha sonra etkisiz dağıldılar. □

m.

HÜ TIP FAKÜLTESİNDE YEMEK BOYKOTU

19 ŞUBAT günü, HÜ Tıp Fakültesi öğrencileri, yemek fiyatlarının 350 lira olmasını protesto etmek amacıyla bir yemek boykotu yaptılar. Öğrenciler, yemeklerini yemeyip, tepsileri masada bırakarak ve eylemi alkışlayarak protestolarını gerçekleştirdikten sonra yemekhaneyi terk ettiler. Pazartesi günü HÜ Tıp Fakültesi'nde yemek fişleri 300 liradan satıldı. □

SİYASİ TUTUKLULARLA DAYANIŞMA

BERİJN, Siyasi Tutuklularla Dayanışma Komitesi adına açıklamada bulunan Anna Schmidt, büyük ağırlık bir süredir cezaevlerindeki siyasi tutuklu ve hükümlülerle dayanışma çalışmalarını sürdürdüklerini belirtti. Komite mart ayı sonunda Türkiye'deki cezaevlerini konu alan bir sergi düzenleyecek.

Anna Schmidt açıklamasını şöyle sürdürüyor: "Cezaevlerindeki ve dışarıdaki dostlardan kartpostal, resim, eşitleri, mektup vb bekliyoruz." □

KİTABA GÖZALTI

ANKARA Cumhuriyet Savcılığı, Sol ve Onur yayınlarından çıkan 54 kitaba incelemek üzere el koydu. Aralarında "Doğanın Diyalektiği, İnsanın Türeyişi, İlhan İlhan, Cezaevi Cezaevi, Şemdinli Röportajı, Bilim ile Yarın Arasında" gibi kitapların da bulunduğu 54 kitap, Savcılığın 17 Şubat tarihli kararıyla İlhan İlhan Kitabevinden alındı. Yasak kitaplar listesinde olmayan ve yıllardır baskıları yapılan kitaplar bu karar sonucu yeniden inceleniyorlar. □

YARIN'DAN

"Demokrasi İçin Dayanışma Çağrısı"

SHAKESPEARE yüzlerce yıl önce soruyor: "Dayanabilecek miyiz zamanın kemçiğine, zorbanın hakrına, gururun çiğnenmesine, sevginin kepaze edilmesine, yasaların bunca yavaş, yüzsüzlüğün bunca çabuk yürütmesine ve kötülere kul olmayına inanmıl?"

Aradan geçen yüzlerce yıl boyunca, defalarca yanıtlandı Shakespeare'in sorusu. Nice acıya, nice zulme, nice ayrılığa karşın gurur insanca ayakta durdu, sevgi yücelti ve kötülere kul olmadı iyi insan... Yine geçen zaman, Shakespeare'in sözlerinin yalnızca bir soru olmanın ötesinde, aynanın bir çağrının ifadesi olduğunu gösterdi. Aziz Nesin, Demirtaş Ceylan ve Vedat Türkali'nin ilk imzaları ile imzaya açılan "Demokrasi İçin Dayanışmaya Çağrı" dilekçeleri de, aynı inanca tepkinin ve istemin ifadesidir. Biz gençler aydınlık bir geleceği hedefleyen tüm istemlerin kararlı savaşçıları olarak "Demokrasi İçin Dayanışma Çağrısını" coşku ve kararlılıkla destekliyor ve tüm okuyucularımızı bu çağrının yanında yer almaya çağırıyoruz.

* * *

BU sayımızda yine dünyanın, Türkiye'nin ve gençliğin gündemindeki birçok konuya sayfalarımızda yer vermeye çalıştık. Türkiye'nin gündemi, kuşkusuz demokrasi mücadelesi. Demokrasi mücadelesinin iki temel bileşeni ise öğrenci ve komünist partisinin örgütlenme özgürlüğü. Öğrenci gençliğin gündeme hakkını ise, başta öğrencilere sahip çıkmak olmak üzere onları güçlendirmek, kitleselleştirmek ve etkinliğini artırmaktır. Tüm bunları gerçekleştirmenin birlerk garantisi ise birliktir. Demokratik öğrenci hareketinin önünde bulunan sorunları nasıl aşacağımız ve etkinliğini nasıl artıracağımız ilişkin görüşlerimiz bu sayıda da ağırlıklı bir yere sahip. Bu süreç hakkında bulunacağı düşüncesiyle geçen sayımızda yayınlamaya başladığımız "Dergiler Tartışıyor" bölümümüzü bu sayımızda da Demokrat Arkadaş ve Gençlik Dünyası ile sürdürüyoruz. 1978'de kurulan GENÇ ÖNCÜ'nün kuruculuğundan ve Genel Sekreterlik görevinde de bulunmuş olan Sayın Meusl Yurtal'ın gençlik hareketinin dünü ve bugünü üzerine yaptığımız söyleşinin de aynı süreçle hatkıda bulunacağı inancındayız. 12 Mart 1971 ve 16 Mart 1978 ise geçmişin deneylerini günümüze taşıyor.

* * *

27 ŞUBAT Perşembe akşamı televizyonlarının başında olanlar bir sahnenin canlı tanığı oldular. Emperyalizmin insanlık dışı yüzü, İsrail askerlerinin tekmelediği genç Filistinli'lerin bedenlerinde parçalara ayrılıyordu. O sahnete dayanamayıp, ellerimizle yüzümüzü kapattığımızda ise bir başka vahşet gözlerimizin önünde canlanıyordu: Türkiye cezaevlerindeki insanlık dışı uygulamalar... Filistinli gençlerin feryatlarından yükselen acı ve öfke sayın, Diyarbakır'daki açlık grevinde hayata kalkan nefer öğretleri de oydu. Arkadaşımız Zeki Yücel Ankara'daki Filistinli öğrencilerle, yaşamları ve hakimlerinin savaşımı üzerine bir söyleşi yaptı. Arkadaşımız Hakan Özel de, Diyarbakır'daki açlık grevini yerinde izledi, söyleşiler yaptı. Bu iki söyleşiye özellikle dikkat çekmek istiyoruz.

* * *

"TÜRKİYE ve Yunanistan Gençliğinin Ortak İstemi: Barış, Dostluk, Kardeşlik..." konulu fotoğraflarının yurt yarışmasına ilişkin çağrımız sürüyor. Ayrıntılı bilgiye bu sayımızda da yer verdik.

* * *

SANATI ve mücadeleciliğe armağanımız olan Nazım Hikmet'in gençlik yılları hepimiz için anlamlı dersler dolu. Genç Nazım başlıklı yazımızın ikinci ve son bölümü Nisan sayımızda yer alacak.

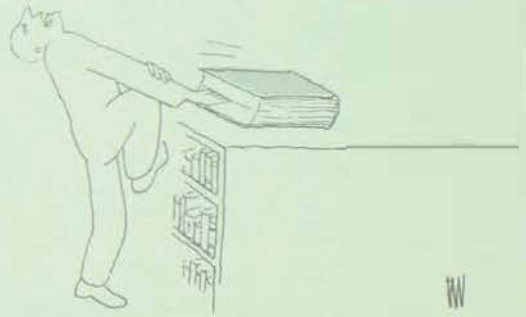
* * *

SON olarak sabırla karşıyorumuzu sürdürdüğümüzü duyurmak istiyoruz. Ayrıca YARIN'ın geçen sayımızdan itibaren almış olduğu yeni biçim üzerine bize güç veren eleştiri ve görüşlerinizi için de teşekkür ediyoruz. Daha güzel yarınlar için sevgi ve dostlukla...

Sahibi: ZEKİ ALPTEKİN • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: MUSTAFA OKAN • Genel Yayın Danışmanı: TANER GÜREL • İdarî Müdür: YALÇIN UYSAL • İnceleme Araştırma Sorumlusu: YASEMİN ÇONGAR • Basın Sorumlusu: BEYHAN SUNAL • Büro: İSTANBUL: SÜLEYMAN ERTELMAZ - Divanyolu Mosa Rüstem Sok. Zafer Han 7/16, Cağaloğlu • CEMAL YILMAZ - Abdivanı Sok. Ayşi İşhanı 3/20, Karaköy İZMİR: NEJDET OCAKUZ - 848. Sokak Ezmacı İşhanı 36/2 1. Bayraklı-Konak • Yurtdışı İrtibat: GÜRHAN UÇKAN - Box 78048, 10064 Stockholm • F. Almanya: MEHMET BİLGİN - Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1 • Hollanda: RAMAZAN GENÇ - Postbus 302, 6040 AJ Roermond • Belçika: GÜRKAN ATABAN - Postbox 854 6801 Fahnenwold, Schwerte • Kıbrıs: SEVGİL UCUDAĞ - 16 Nisanı Avenue Sokak, Lapta • Abone Koşulları/Yurtiçi: Yıllık 4800 TL, Altı Aylık: 2500 TL • Yurtdışı: Yıllık: 21 DM, Altı Aylık: 11 DM - Tek Satış: 5 DM • Dünya, SÜRAN MERİÇ • Gazete Daily News Ofset Tesisleri • Basım Dizgi: Yarın • Dağıtım: İlke Dağıtım • Yönetim Yeri: Sağlık 7, Sokak 36/2, Kolej-Aşağı • Yazışma Adresi: P.K. 725 Kızılay-Ankara • Posta Çek No: 164860 • İlan Koşulları / Arka Dış Kapak: Tam Sayfa 200.000 TL, Yarım Sayfa 120.000 TL, Dörtte Sayfa 70.000 TL, Arka İç Sayfalar: Tam Sayfa 150.000 TL, Yarım Sayfa 80.000 TL, Çeyrek Sayfa 50.000 TL •

Baskı Tarihi: 17.3.1988

YİNE 59. MADDE

Rejim, öğrenci derneklerine, demokratik öğrenci hareketine yaşam hakkı tanımama çabalarını hâlâ umarsadabi denge'lerle nitelenebiliyor. Ne var ki, rejimin öğrenci dinamikleri içerisinde yönde dönüşüme karşı tam direnci, iktidarın öğrenci derneklerini kurdurmama, kapatma yolundaki kararlılığı bir iki keşfi uygulamayı aşamıyor. Başvuru kabul etmemek, dosyayı almamak, alındı belgesi vermeyi reddetmek gibi, öğrenci hareketinin erken dönemde çok uğraşmak da olsa artık aştığı birtakım keyfiliklerin dışında, öğrenci derneklerinin üzerine hep bir gerekçe ile gidiliyor. YÖK'ün 59. maddesine uygun olarak hareket etmemek. YÖK'ün 59. maddesini tümüyle işlemeyecek. Yıllar geçiyor, demokratik öğrenci hareketi nicel olarak genişliyor, niteliksel değişimler yaşanıyor, ne var ki, rejimle öğrenci derneklerini tanımamak, kontrolsüzmek, kapatmak için ileri sürdüğü gerekçe değişmiyor: 59. madde ya da diğer bir deyişle "Rektör İzni".

Rejimin, öğrenci derneklerini engelediği tüm tanımlamaları hep 59. maddeden oluşmasa yeni bir olgusu tersabetinde gelişiyor; gündemin manevralarımsı. Tartışmalar, iddianameler, savunmalar hep aynı yerde, 59. maddenin etrafında dolaşıyor. Ve biliyorsunuz, kimbilir kaçıncı kez aynı geçi anlatmak durumunda kalıyoruz. Yüksek Öğretim Kanunu'nun 59. maddesi öğrenci derneklerini kapsamaz. 59. madde, öğrenci derneği kurucularına ve üyelerine uygulanamaz. Hiçbir rektör, öğrenci derneklerine ve öğrenci derneği üyesi olmak isteyen öğrencilere karşı 59. maddeye dayanarak idari yetkisi kullanamaz. Neden mi? Bu soru karşısında, bu yasanın yeni bir açıklama getirme gereği yok. Ancak, pek çok kez söylenmiş, yazılmış olanları söyleyebiliriz. Savunmamız yineleyebiliriz. Yinelenmeliyiz. Bugüne kadar 59. maddenin öğrenci derneklerini kapsamadığını, rektör izninin öğrenci derneklerini bağlamadığını söyleyerek, bu söylediğimiz mantıksal açıklamalarını yaparak, hukuksal dayanaklarını göstererek savunduk dernekleriniz. Ve şu habere bakın: "Yargıtay Kararı: Öğrenciler rektörden izin almadan dernek kuramaz" (Milliyet, 17.3.1988). Şunlar sorulabilir:

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'ndeki yargıçlar 1982 anayasasının 33. maddesini okudular mı?

2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 38. maddesini okudular mı?

2547 sayılı YÖK'ün 59. maddesini okudular mı?

Öğrenci derneklerinin, 59. madde engeline karşı açıkları ve kanunlardan çok önce davranış kazandığını gördüler mi?

Yüksek mahkeme yargıçları da hukuk fakültesi mezunudurlar. Öğrenciyken bunları okumuşlar mıydı?

Kuşkusuz ama. Ne var ki, yüksek mahkeme yargıçları, hukukun, yargının hukukun salt bir mantık sorunu olmadığını, zaman kağıt üzerinde yazılı kurallar ve sözleşmeler ilişkiler manzumesi olmadığını, maddi gerçeklikle, toplumsal değişkiler ve oluşumlarla, farklı toplumsal güçlerin çıkarları, istemleri ve beklentileri ve bunlar arasındaki dengelerle sıkı sıkıya ilişkili olduğunu biliyorlar. Ah mahkeme yargıçlarından daha iyi biliyorlar ya da tercihlerini farklı yönde kullanıyorlar. 59. maddeye ilişkin savunmamızı yineleyebiliriz. Yılmamışlığımız. Solt, bukuku pekâlâ bilim kadar bilip, her şeyin farkında olup, tersinden sistemin yanında yer alıp, zulmünü sürdürmeye direnenlere yana koyan yargıçlara, safça hakkımızı anlatmak yanılgısına düştüğümüz için değil, gündemin monotonlaşmasına karşı bir tavır olduğu için, gündemin monotonlaşması bir tehlike olduğu için.

Bir de karşı cepheden bakalım. Öğrenci derneklerinin karşısına hep 59. maddeyle çıkmak bir zayıflık mı? Öğrenci derneklerine yaşam hakkı tanımama çabalarında, engeller kataloğunun yoksulluğu rejim için bir kayıp mı? Rejimin engelleme kataloğu, gerçekten de yoksul mu? İktidarı, 59. maddeyi başka biçimde gerekçe bulamadığı için mi elden bırakmıyor? İktidarın elinde gerçekten de başka bir dayanak mı yok? Yoksa, mevcut imkânları görmezlerden gelmek kadar cesaretsiz mi? Kuşkusuz hayır. Karşılaşma çapını, akılcı saymak müdahaleyi daha baştan kaybetmektir. Rejim, ihtiyaç duymadığı, öğrenci dayeleri 59. maddeyi bedel olan güçlü bir mahalleye değiştirmediği, 59. maddeyi etmediği için ayrıca gerekçeyi kullanmaya devam ediyor. Gündemin monotonlaşması rejim için hiç de sorun oluşturmuyor. Bakın rejimi, idare ve yargı erkindeki bürokratlarla kendini gerçekleştiriyor. Rejimin basın uygulamaları bürokratlar gerçekleştiriyor. Monotonlaşma, tekdüzelik, bürokratların hiç de rahatsız etmiyor. Tam tersine, alışkın oldukları bir atmosfer oluşuyor. Gündemin monotonlaşması, rejim için ek bir kazanım oluyor.

Bugün, öğrenci derneklerinin cepheden topluca bir saldırıyla yıkılamayacağı 27 Mayıs eylemleriyle kanıtlanmış bir gerçektir.

RESMİ GAZETE — 14 Şubat 1988 — Sayı : 19727

YARGI BÖLÜMÜ

YARGITAY KARARI

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden :

Esas No : 1988/
Karar No : 1988/
Mahkemesi : Bursa A.G.S.M.
Tarihi : 19/11/1986
Nosu : 1987/1241

Bu safhada rejime bir yol kalıyor, bir yandan öğrenci birliği ve mekanizmalarla öğrenci derneklerinin temsil yetkisini ve öğrenci gençliğin öz örgütleri olduğu gerçeğini tartışmalı hale yakmak, diğer yandan 59. madde gibi gerekçelerle dernekleri sürekli uğratmak, bu çerçevede derneklerin gelişme, güçlenme olanaklarını tıkamak, monotonlaşmış bir gündemle dernekleri yavaş yavaş öldürmek ve kötü niyetli, ıllız bir denetimle son darbeyi vurmak.

Bu aşamada eski savunmamızı yineleyebiliriz. Yinelenmeliyiz. Yeallemaliyiz. Savunmamızı, mücadelemizi, derneklerimizi yenilemeliyiz. Ancak, 59. maddenin öğrenci derneklerini kapsamadığını anlatmakla yetinmeyeceğiz. 59. maddeye karşı çıkmalıyız. Hiçbir izne tabi olmadan, tüm derneklere ve siyasi partilere üye olabilmek, öğrenci gençliğin anayasal hakkıdır. Haklarımıza sahip çıkmalıyız. YÖK'ün 59. maddesiyle, YÖK'ün her maddesiyle, tüm anti-demokratik yasa maddeleriyle mücadele etmeliyiz. Hedeflerimizi yenilemeliyiz, mücadelemizi yenilemeliyiz. Büyük emeklerle kurduğumuz, büyük özverilerle savunduğumuz derneklerimizi, bürokratların kötü niyetli denetimlerine terk edemeyiz. Toparlanmalıyız. Derneklerimizi, üye etkinliklerini tanımlayarak, ülke sınırlarını aşarak yaşatmalıyız. Yenilenmeliyiz.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İİBF ÖĞRENCİ DERNEĞİ'NE REKTÖRLÜK İZNİ ENGELİ

Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrenci Derneği (UÜ İİBF-ÖD), "Yüksek Öğretim Kanunu'nun 59. maddesine göre rektörlükten izin alınmadığı gerekçesiyle" Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin kararıyla feshedildiğini.

Daha önce de UÜ İİBF ÖD hakkında, "Rektörlükten izin alınmadığı gerekçesiyle" feshi davası açılmış, ancak Bursa İdare Mahkemesi ve Bursa 2. Aile Hukuk Mahkemesi, "fesih davası nın reddine" karar vermişlerdi.

Son olarak Adalet Bakanlığı'nın ilgili yazısı ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, "Bursa 3. Aile Hukuk Mahkemesinin 10.12.1986 gün ve 1986/981-1241 sayılı olup temyiz edilmemekle süresiyle kesinleşen kararın Kanun Yararına Bozulmasına" oybirliği ile karar verdi.

Karar üzerine UÜ İİBF ÖD kurucuları, tüm öğrenci derneklerine yapılan çağrıda, tüzüm yeduzca kendilerini ilgilendirir gibi görüşe dayanarak rektörlük izni almadan kurulan tüm derneklerin ilgilendirdiğine değiniyor ve fesih isteminin Bursa'daki ilgili mercilerce değil de, Adalet Bakanlığı ve Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gelmesinin de bunun bir örneği olduğunu belirtiyorlar. Kurucular, tüm öğrenci derneklerini bu saldırı karşısında bir araya gelmeye ve konuyu tartışmaya çağırıyorlar.

Fatih Güven

"Öğrenci derneklerinin bağımsız varlıklarının korunup, geniş yığınları kucaklayarak ileriye doğru adım atması, tüm güçlerin ortaklaşa görüş ve önerilerinin olanaklı kıldığı birlikteliğin birim, bölge ve ülke düzeyinde sağlanmasına bağlıdır."

ÇIKIŞ YOLU BİRLİKTE SAVAŞIMDIR

Üniversiteler yeniden açılıyor. Rejimin YÖK eliyle yürüttüğü öğrenci düşmanı politikaları varlığını sürdürüyor. Verimsiz ve seçkinci bir öğretim sistemine yeni öğrenciler kurban ediliyor. En çok üç dersten atılan öğrencilere geri dönme kapısı aralanırken, yeni öğrenciler okullarından atılıyor. Dokdurt-boşalt sistemi, iki yöne doğru sürekli işletiliyor. Öğrencilerin yararına kullanıldığının hiçbir belirtisi olmayan fa(a)çlar toplanıyor. Öğrencilerin parasının, geleceğinin bir kısmı daha YÖK tarafından ipotek altına alınıyor. Bütün bunlara, yeni zamlar gören yemek fiyatları, sıkışık amfiler, bulunmayan ya da çok pahalı ders kitapları, disiplin cezaları ve sıralandığında sayfalar sürecek öğrenci sorunları eklendiğinde görülüyor ki, her dönemi başında yaşanılan tablo tekrar ortaya çıkıyor.

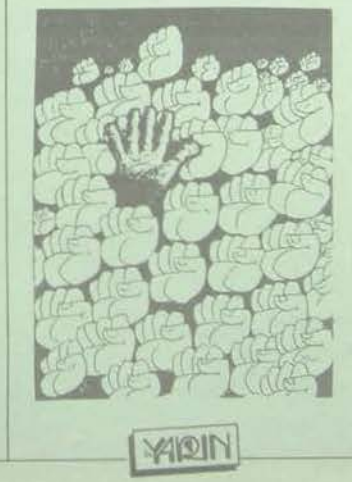
Girilen yeni dönemin eskilerinden farklı yanları da var. Rejimin en açığa çıkarılmış kurumu olan YÖK'ün, gerici içeriği ve baskıcı uygulamaları, yeni üniversite tasarısı adı altında parlak bir ambalaja büründürülerek piyasaya sürülmek isteniyor. Yeni üniversite tasarısı ile merkezi yapının ortadan kalkacağı, üniversite yönetim konseylerine yönelik değişiklikler ile üniversitelerin özerkleştirileceği iddia ediliyor. Aslında yapılmak istenen, hükümetin üniversiteler üzerindeki etkisini artırmak ve üniversite yönetim konseylerine doğrudan temsilcilerini atarak tekelci sermaye ile üniversitelerin içiçe geçmelerini sağlamak oluyor. Öğrenci gençliğin istemleri için savaşım hedefleri tek tek üniversitelerle sınırlandırılmak isteniyor.

İkinci Özal Hükümeti olarak takdim edilen icraatın üniversiteler için düşündüğü "yenilikler" yalnızca yönetimde yapılacak değişikliklerden ibaret görünmüyor. Öğrenci örgütlenmesine göz dikiliyor. Bilkent örneği ile piyasaya sürülen öğrenci konseyinin tutmamasının ardından, öğrenci birlikleri kurma çabaları ortaya çıkıyor. Öğrencilerin bağımsız örgütlenmeleri olan öğrenci derneklerinin ve yasal olarak tanındıkları, öğrencileri kurumlar karşısında temsil etmelerinin önünü almak için gizli örgütlenmeler oluşturulmaya çalışılıyor. Erciyes Üniversitesi'nde öğrenci birliğinin kurulduğu açıklanıyor. Çeşitli üniversite ve fakültelerde üstü örtülü biçimde öğrenciler ile idare arasında köprü olacak kanallar, daha açık deyişle öğrencileri kontrol etme ve öğrenci derneklerini devre dışı bırakma planları uygulamaya konuluyor.

Rejimin gerçekleştirmeye çalıştığı "yeni" üniversite modeli içinde öğrencilerin yeri, güdümlü örgütlenmelerin içi olarak tanımlanıyor. Öğrencilerin kendi girişimleri ile kurdukları öğrenci dernekleri, monotonlaştırılmış bir gündem içine hapse dilerek etkisizleştirilmeye çalışılıyor. Bir ilkadım olarak, Uludağ Üniversitesi İİBF Öğrenci Derneği kurucularının rektörlükten izin almaksızın kuruluş başvurusunda bulunabilecekleri yolunda aldıkları idare Mahkemesi kararı, Adalet Bakanlığı'nın girişimiyle Yargıtay tarafından bozuluyor. Öğrenci derneklerinin önüne yeniden YÖK'ün 59. maddesi çıkartılıyor. Hiç kuşkusuz bu gelişme bütün öğrenci derneklerinin varlığına yönelen bir tehdit niteliğine bürünüyor.

Öğrenci gençliğe ve öğrenci derneklerine yönelik olarak kurulan "yeni" planları bir bütün olarak değerlendirmek ve demokratik öğrenci hareketinin, kazanımları koruma ve geliştirme savaşımında yarattığı deney ve birikime dayanarak etkisizleştirilmek gerekiyor. "Yeni" planlara karşı alınacak ilk önlem, öğrenci hareketinin gücünü yükseltmek, sağlamlaştırmak ve açıklarını kapatmaktır. Öğrenci dernekleri, görevlerinin sonuçlanacağı zemin olarak varlıklarını korumaktadır. Öğrenci derneklerinin henüz yığınları kapsayan bir biçime bürünmemiş olması, eldeki olanakların gözardı edilmesine neden olmamalıdır.

Yönetim kurulları, birimlerdeki akademik-demokratik çalışmaların yönlendirici ve yönetici organlar olarak yerlerini almıştır. Üye sayıları sınırlı da olsa, öğrenci dernekleri, öğrenci yığınlarını bilgilendirecek ve hareketlendirecek ilişki ağlarını yaratmıştır. Öğrenci dernekleri, genel üye toplantıları ve genel kurullar başta olmak üzere, panoller, basın açıklamaları, yayın çalışmaları ile gerek dernek tabanlarını, gerekse öğrenci yığınlarını uyarma ve canlı tutma olanaklarına sahiptirler.

Öğrenci derneklerinde, farklı eğilimlerin, ortak tehdit karşısında bütünlüğün sağlanması ve tüm güçlerin çabaları ile yığınların dikkatinin tek bir noktada toplanmasının başarısızlığa dernek içi ilkeyişten en geniş katılım ile gerçekleştirilmesinden geçmektedir. Özellikle yönetim kurullarının tabanda varolan tüm eğilimleri kapsayacak biçimde oluşturulması, örgütlenme ve eylemin birliğinin yaratılmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Kazanımları korumak için, birimlerde sürdürülecek çalışmaların, parça başına gerçekleştirilecek eylemlerde ve çıkışlarda görmek büyük bir yanılgı, çıkmaz bir yoldur. Tek başına gerçekleştirilecek eylemler sonuca ulaşmanın değil, tepki göstermenin bir biçimi olmaktan öteye gidememektedir. Oysa sorun, hareketi ülke düzeyinde güçlendirmektir.

Merkezi düzeyde uygulamaya konulan planlarını karşısında en başarılı örnekleri bile verilse, tek başına birimlerde yürütülecek çalışmalar ya da parça başına çıkışlar değil, ülke düzeyinde verilecek ortak çabalar etkili olacaktır. Öğrenci derneklerinin bağımsız varlıklarının korunup, geniş yığınları kucaklayarak ileriye doğru adım atması tüm güçlerin ortaklaşa görüş ve önerilerinin olanaklı kıldığı birlikteliğin birim, bölge ve ülke düzeyinde sağlanmasına bağlıdır. Böylesi bir birlikteliğin sağlanacağı yer, öğrenci derneklerinin ülke düzeyindeki platformudur. Her türlü ön koşuldan ve dayatmalardan uzak olarak bir araya gelinen ve çalışmalar konusunda karar alınan oybirliği ile alındığı bir platform, sorun tanımı çözümü ve ilerlemenin sağlanmasında, ülke düzeyinde tutarlı politikaların etkilenmesinde belirleyici bir görev üstlenebilir. Bu, aynı zamanda demokratik öğrenci hareketinin ülke düzeyinde güçlendirilmesine hizmet edecektir.

Hiçbir eğilim rejimin "yeni" planlarının etkisizleştirilmesini yalnız başına gerçekleştirebileceği gibi bir yanılgıya kapılmamalıdır. Savaşım bir yarış alanına dönüştürülmemelidir. Ortak eylemler karşısında sonuç elde edebilmek, başarılı olmak için güçler birleştirilmelidir.

Son aylarda gelişirilen görüşler, sunuş biçimi ve vurgu farkları ne olursa olsun bir başlangıç noktası oluşturmaktadır. Ülke düzeyindeki platformun toplanmasına çağrımına olumsuz yanıt verilmemiştir. Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası, Yeni Aşama dergileri "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" Konuştayı'nın toplanmasını desteklemektedir. Yeni Çözüm Dergisi, Kurultay'ın toplanmasını, öğrenci derneklerinden oluşturulması ve tabana mal olması koşuluna bağlamaktadır. Sivil faşist güçlerce gerçekleştirilen 16 Mart katliamının birlikte anılması için ortak girişimler sürdürülmektedir. Kısaca, sol, devrimci güçler arasındaki farklılıklara karşın, birlikte iş yapma olanakları vardır. Rejimin çok yönlü saldırıları karşısında çıkış yolu birlikte savaşımdır.

Kemal Özcan

ÖĞRENCİ DERNEKLERİNDE GENEL KURULLAR VE ÖNÜMÜZDEKİ GÖREVLER

Gerçeğin demokratik öğrenci hareketine yönelttiği anti-demokratik uygulama ve baskılara karşı öğrencilerin dernekleri araçlığıyla sürdürdüğü tarafsız mücadele sonuçlarını alıyor. Öğrenci dernekleri birbiri ardına gerçekleşen genel kurullarıyla kurumsallaşmalarında son halkayı da yaklaşıyorlar. Genel kurullarda onüne çıkarılan boyut, ülkelere ve ülkeye göre farklılıklar taşırken, varılan aşama bu açıdan ilerlemekte olduğunu gösteriyor.

Genel kurullar geçmiş dönemin çalışmalarının değerlendirilmesi, başarıların ve varılan noktanın belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu belirleme, başarılan ve başarılamayan görevlerin araştırılması, değişen koşullarla ve ortaya çıkan yeni olanakların kullanılabilmesi gerekmektedir. Genel kurullarda, bir önceki boyunca yapılan çalışmalara, yaşanan deneyleriyle yeniden bir bütün, bir sonraki dönemin çalışmalarına ışık tutacak bir rol görevidir.

Genel kurullar muhasebe dönemleridir. Dernekte, başta yönetim kurulları olmak üzere bütün görevli dönemi bütün çalışmalarının değerlendirilmesi, yığınlara karşı açık yürekli olması ve yapılan hataların açıklanmasından çekinmemesidir. Böylesi bir bakış, bazı yığınlara göre, tüm de deneyimlerden yarar sonuçları çıkarılmasına dayanacaktır.

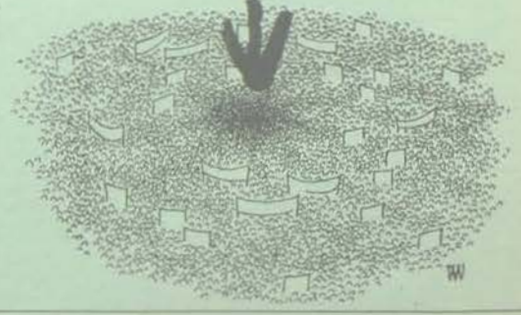
Genel kurullar derneğin gelecek döneme ilişkin program ve tüzüğün belirlendiği zamanlardır. Derneğin programındaki belirginlik, yapılacak çalışmalardaki genel yaklaşımların ve hedeflerin belirlenmesi açısından önem taşır. Gelecekte yapılacak çalışmalar için kritik bir önem taşıyan çoğunlukla, genel kurullar öncesinde geniş bir tartışmaya ve yığınların değerlendirilmesine sunulması, programın tanıtılması ve benimsenmesi için bir gereklilik taşımaktadır.

Öğrenci derneklerinin kongrelerine ilişkin bakışımızdır? Her yeniden önce kongreler, sürdürülen sıcak bir mücadelenin başarısının somutlanmasıdır. Gerçekleşen her kongre demokratik öğrenci hareketinin, özel olarak da ilgili birim derneğinin tüm üye ve yöneticilerine, gerçekliğin uygulamalarına karşı kazanılmış genel olarak Türkiye'deki demokratik mücadelelere katkıda, armağan olarak değerlendirilmelidir. Bu mücadelenin başarısı, derneğin kurulmasında ve gelişen süreçte zorlukları, başkaları birlikte kucaklayan, birlikte direnen tüm güçlere aittir. Genel kurullarda ortaya çıkan hiçbir sonuç bu gerçeğin önüne konmamalı, bir grubun yengisi diğerlerinin yenilgisi olarak değerlendirilmemelidir. Ortak bir mücadelenin sonucu olarak ortak bir yengi sağlanmalıdır. Böylesi bir anlayış derneğin içindeki görevleri başarısında, yığınsallaşmasında azımsanamayacak yararlar sağlayacaktır.

Genel kurul çalışmaları derneğin kitleselleşme aracı olarak değerlendirilmelidir. Derneklerde genel kurul kararının alınmasıyla birlikte geniş bir çalışma olanağı doğmaktadır. Bu olanak derneğin tüm öğrencilerinin yazarına ulaşmak ve hedeflerini yığınlara anlatmakla, derneği tanıtmakla; propagandasını yapmakla zengin araç ve yöntemlere sunmaktadır. Propagandada olanaklarının genişlediği ön çalışma döneminde gözden kaçırılmaması gereken nokta, yapılan tüm çalışmaların derneğin yığınsallaşmasına hizmet edecek biçimde yürütülmesidir. Yığınların dikkatini, mevcut sorunlara ve buna bağlı olarak, çözümünün örgütlenme zorunluluğundan geçtiğine sokmak gerekir. Öğrencilere kendi sorunlarına sahip çıkma ve çözümün kendi öz örgütlerinde birleşmekten geçtiği bilincinin taşınması tüm ilerici eğitimlerin başta gelen ortak sorumluluğudur.

Öğrenci derneklerinin genel kurullarını seçilecek yeni yönetimin değerlendirmeliyle tanık gören ya da en önemli konunun bu olduğunu düşünen dar anlayışların köreltilmesi gerekir. Kongreler tüm dikkatlerini hangi grubun seçileceği üzerine yöneltilmesi, yaklaşımın önemli bir olanağın dernek yararına yeterince değerlendirilmemesine neden olabilir. Genel kurulları ve ön çalışma dönemlerini mevcut eğitimin hesaplaşma alanı ve zamanı olarak değil, geniş yığınlara birlikte açılımın çalışma alanı olarak değerlendirmek, kuşkusuz iki demokratik öğrenci hareketine önemli yararlar sağlayacaktır.

Ortak çalışma alanının yaratılmasının ardından, bu birlikteliği pekiştirecek ve sürekli kılacak adımlar atılmalıdır. Yapısı gereği içerisinde farklı eğilimleri barındıran demokratik kitle örgütleri, tabanında varolan görüşleri yönetimine aktarabildiği ölçüde üyelerin görüşlerinin yönetime yansıyabildiği ve bu oranda da daha çok benimsendiği yönetimleri oluşturabilirler. Bu durum, kuşkusuz iki bem derneğin demokratik ve katılımcı kişiliğinin geliştirilmesinde, hem de yığınları daha güçlü temsil edebilmesinde en onları kucaklayabilmesinde önemli bir rol oynayabilecektir.

Bugüne değin öğrenci derneklerinden geçitli baskıları ve oyunları esirgemeyen gerici, anti-demokratik rejim, genel kurullarda yapılacak seçimlerde yönetimleri konusunda da çömeciliğini esirgememiş, hiçbir yasal dayanağı olmaksızın nasıl seçim sistemiyle gerçekleşmesine hükümet komiserleri aracılığıyla engel bir hava yaratmaya çalışmıştır.

Bu durumun da etkisiyle, şu ana kadar kongrelerde yaygın bir biçimde uygulanan seçim yönteminde aynı listeler düzeninin karşın kişilerin oylanmasına gidilmekte ve dolayısıyla en fazla oyu alan üstenden üyeleri yönelirul oluşturmaktadır. Bir örnekle açıklayalım: 500 üyenin katıldığı bir genel kurulda A listesi adayları 200, B listesi adayları 175 ve C listesi adayları 125 oy almış olsun. Bu durumda derneğin yönetim, denetleme vb. kurullarının tamamı A listesinin adaylarından oluşturulmaktadır. B ve C listelerinin toplam oyları çoğunluğu geçmesine karşın hiçbir biçimde temsil edilememektedirler. Oysa, nitel temsile dayalı ve her oyun değerlendirildiği listelerin aldıkları oy oranında temsil edildiği bir seçim sistemi hem daha demokratik, hem de hiçbir grubu yönetim dışında bırakmadığından kolektif çalışmayı geliştirici verimli bir çalışmanın başlangıcı olacaktır.

Öğrenci derneklerinin kitleselleşme sorununu aşabilmesinde katılımcı yönünü geliştirmesi yaşamsal bir önem taşımaktadır. Yığınların ilgisinin çekilebilmesi ve canlı tutulabilmesi derneğin çalışma ve yöntemine katılımlarıyla doğru orantılı olarak gelişebilmektedir. Yönetime katılım olgusunun tarihte ve günümüzde çeşitli alanlardaki somutlarına, salyet bir demokratiklik kaygısıyla değil, bir bütün olarak çalışmadan elde edilen başarının, verimin artışı nedeniyledir. Aynı olgu kuşkusuz öğrenci dernekleri içinde de geçerlidir.

Kongrelerde, demokratik, katılımcı bir mekanizma esas olmalıdır. Farklı güçlerin, örgütlenme ve eylem anlayışlarını öne çıkarmaları nedeniyle birleşik bir listenin hazırlanmadığı koşullarda, durum iki farklı listenin seçimlerde karşı karşıya kalması olarak ele alınmamalıdır. İki ayrı güç olarak seçimlere girilse bile, her listenin kendi gücü oranında yönetimde yer alması sağlanmalıdır. Bu durumu yaratmak için en uygun yöntem, listelerin kendi güçlerine katılacak olan sayıda aday çıkartmasıdır.

Sol güçlerin öğrenci dernekleri bağlaşıklığı sorunu seçimlerde ağırlıkları oranında temsil edilmelerinden ileri bir adım olarak ele alınabilir. Sol güçlerin genel dünya görüşlerinin paralelliği daha geniş birlikteliklerin kapısını açmaktadır. Öğrenci dernekleri içinde var olan sol güçler arasındaki ilişkinin nitaliği bir bütün olarak dernek üzerinde etkiler yaratacaktır. Bu etkiyi olumlu yönde geliştirecek bir adım, sol güçlerin bağlaşıklıklarının sağlanması ve bunun kongrelerde birleşik listeler ile somutlanmasıdır. Birleşik listeler ve yönetimler sol güçler arasında yakınlaşma ve işbirliğinin genişlemesi sonucunu doğuracaktır. Böylece, gelip geçici taktik birlikteliklerinin değil, uzun erimli yol arkadaşlıklarının da ilk basamakları örülebilir.

Öğrenci dernekleri kongrelerinde sol güçlerin birleşik listeler hazırlama girişimleri, tüm grupların ağırlıkları ölçüsünde yönetimde temsil edilebilmeleri; yığınsallaşmaya ve demokratik sendikal etkinliğe dayalı bazı koyan düşünce ve yöntemler öğrenci derneklerinin daha ileri atılımlar yapabilmesinin bilinli açabilir. Unutulmamalıdır ki, bizi birbirimize bağlayan ortak noktalar, bizleri ayırandan daha değerlidir.

NASIL BİR ÜNİVERSİTE İSTİYORUZ?

KURULTAY PROGRAMI SOMUTLANMALIDIR

Demokratik öğrenci hareketinin sürekliliğe taşıyan en önemli günden maddesi, üniversitenin demokratikleştirilmesi ve demokratikleşmesi için verilmesi gereken güncel mücadele olmuştur. Bu süreç içerisinde demokratik öğrenci hareketi temel hedefini "Özerk Demokratik Üniversite" olarak saptamış, ancak bu kavramın tanımlanması üzerinde bir netlik henüz sağlanamamıştır. Hedefin netleşmemesi, bu hedefe yönelik mücadele programının da netleşmesini engellemiştir.

Demokratik öğrenci hareketi, gelişen aşamada taleplerini net biçimde koyan sürekliliğe sahip bir mücadele programını oluşturmalıdır. Bu mücadele programı geniş bir katılımla sürdürülmesi gereken "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" tartışmasının sonucunda ortaya çıkacaktır.

"Tıkanıklık" mı: Yeni Bir Adım mı?

Öğrenci gençlik, kurultay çalışmasını gerçekleştirecek nicel güce ve deney birikimine sahiptir. 1982'den bugüne süren mücadele gençliğin nicel unsurlarının (sol potansiyelin) deney birikimini ve özellikle kampanya döneminden nicel biri, kimi sağlamıştır. Bugün gündem bu birikime dayanarak yeni bir atılım gerçekleştirecektir.

"Tıkanıklık" teorileri nesnel bir temele oturtulmaya çalışıldığında bugün yaşanan durgunluğun dayanak olarak alındığını görüyoruz. Ancak şunu bilmek gerekiyor ki, demokratik öğrenci hareketi önemli bir adımı tamamlamıştır. Örgütlenme sorununu çakışan bu adımın ardımadından sonra yeni bir adımın atılmasına gelmiştir. Şu anda yaşanan durgunluğun nedeni, atılması gereken bu yeni adımın henüz netleşmemesidir. İşte bu adım kurultaydır ve bu adımı gerçekleştirecek birikim önceki süreçte sağlanmıştır.

Bu noktada şu saptamayı yapmak gerekiyor; demokratik öğrenci hareketi içindeki farklı gruplar nicel birikim sorununu sırf kendi güçlerini temel alarak değerlendiriyse, bu, çalışmayı gerçekleştirilmesi güç bir çalışma olarak görecek ve "tıkanıklık" teorilerine sarılacaktır. Öte yandan bu mücadeleyi tek başına sürdürecek geniş yığınları hareketlendirip başarıya ulaşabileceğini sanan ve diğer gruplarla birlikte çalışmanın yöntemlerini aramayan gruplar da bir sonuca ulaşamayarak, demokratik öğrenci hareketinin bütününe zarar vereceklerdir.

Farklılık İçinde Birlik

Bu çalışmada ülke düzeyinde ortak hareketin ve sol potansiyelin birlikte davranmasının sorumluluğuna daha önce değinmiştik. (YARIN, S. 77, 78, s. 8-9)

Demokratik öğrenci hareketi içindeki sol potansiyel bu çalışmada birlikte davranmasının sorumluluğu dışında, daha uzun erimli mücadeleleri de gözönüne alarak bu yeteneğe sahip olduğunu göstermelidir. Tartışma sırasında grupların farklı yaklaşımlara sahip olması doğaldır. Yapılması gereken bu farklılığa rağmen aynı zeminde kalmayı başarabilmek ve güçler, ortak hedefe yönelebilmektir.

Dünya görüşlerinin farklılığından kaynaklanarak alana ilişkin önermelerin ve farklılaşmanın bağımsız aynı zeminde kalma nasıl sağlanacaktır? Bunun sağlanabilmesi için öğrenci hareketinin nesnelliğinin iyi kavranması, bu nesnellik temelinde güncel sorunlarının ve gündemlerini ortak belirlenebilmesi gerekir.

Örneğin, bugün bemen tüm üniversitelerin, öğrenci gençliğin gündeminde "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" sorusunun yanıtlanmasından ve özerk, demokratik üniversite mücadelesinin programının belirlenmesinden ohnuğunu saptadığını görüyoruz. Bu noktada üniversite farklılıkları bile hedefin ortak olması, birliktelik zeminini yaratmaktadır.

Kurultayın Örgütlenmesi

"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" çalışmasına geniş yığınların katılımını sağlayarak bir hareketlilik zemini yaratılması, öte yandan kurultayın kendisinin de geniş yığınları harekete geçirici bir işleve sahip olacağını görmeliyiz. Bu yönlemin başarılı bir biçimde uygulanabilmesi ise, ülke düzeyinde ortak hareket bağlıdır.

Kurultay Programı Önerisi

Kurultay çalışmasının başarılı bir biçimde somutlanabilmesi için programı biçimden somutlanmalıdır. Bu program üç ana kısımdan oluşabilir; YÖK'ün eleştirisi, YÖK'ün alternatifini koyan tebliğler ve tartışma sonuçlarının somut verilere dökülmesi.

YÖK'ün eleştirisi ile başlayacak kurultayın, daha ilk günden geniş yığınlara dikkatini üzerine çekebilmesi için bu bölümde şimdiye kadarki çalışmalarıyla YÖK komisyonda dikkatleri çekmiş, seçkin bilim adamları ve aydınlara yer verilmelidir. Bu bölümde YÖK'ün teçhiz konusunda şimdiye kadar başarılı biçimde yürütülmüş çalışmalar dersli toplu halde sunulmalıdır. Bir bütün olarak YÖK eleştirisi ve onun tüm ulumsuz sonuçları gözler önüne serilmelidir. Ayrıca bu bölüm tüketin çeşitli yerlerinden ve üniversitenin demokratik bareketten gelecek olan mesajlarla desteklenebilir.

YÖK'e karşı alternatifin tartışılacağı ikinci bölüm tebliğlerin sunulmasıyla gerçekleştirilmelidir. Tebliğler sadece öğrenci dernekleri tarafında değil, okullarından uzaklaştırılmış, ya da halen okullarında olan öğretim görevlileri, meslek odaları, sendikalar, basın organları, aydınlar ve siyasi partiler tarafından da sunulmalıdır. Diğer ulusal öğrenci birliklerinin ve IUS, DDGF gibi uluslararası gençlik örgütlenmelerinin de katılımı sağlanabilir.

Bir yandan tebliğlerin sunulması devam ederken, öte yandan komisyon çalışmaları da sürdürülmeli ve tebliğlerin ortaklaştırılması ya da aynı ekseni içeren tebliğlerin birleştirilmesi için çalışılmalıdır. Aynı zamanda "Eğitim Yönetiminin Demokratikleştirilmesi", "Eğitimin İçeriğinin Demokratikleştirilmesi", "Eğitimde Ulusal Eğitim" ve "Öğrenci Geneç, Bğin Örgütlenmesi" konularında paneller yapılabilir.

YÖK'e karşı alternatifin tartışıldığı bu bölümde öğrenci gençliğin örgütlülüğü ve bu örgütlülük aracılığıyla üniversite yönetiminde katılımı sorunu da ağırlıklı olarak yer almalıdır.

Kurultayın son bölümünde ise tüm bu yaşanan tartışma sürecinde ortaya çıkan veriler somutlanmalı ve gençliğin alternatif önerisi ortaya çıkarılabilir. Komisyon çalışmaları bu bölümde bilirlimeli ve sonuçlar açıklanmalıdır. Ayrıca kurultayın bu son günü bir gençlik şenliğiyle birleştirilebilir.

Bir yandan kurultay sürerken, öte yandan onunla bağlantılı olarak tüm ülke düzeyinde eğitim sorununun tartışıldığı panoller, sempozyumlar, forumlar, şenlikler düzenlenmelidir. Kurultay bittiğinde ise gençlik üretiği alternatifin yaşama geçirilmesi için uzun soluklu, hedefe odaklı bir biçimde sürdürmelidir.

Alpay Tuncer

MESUT VURAL :

"Gençlik içinde ve her alanda sol güçler arasında yeni bir ilişkiler sistemi ve yeni bir siyasi kültür yaratmak gerekiyor."

1978 Mart'ında kurulan GENÇ ÖNCÜ'nün kurucuları arasında yer alan ve GENÇ ÖNCÜ Genel Sekreterliği görevinde bulunmuş olan Sayın Mesut Vural ile gençlik hareketinin dünü ve bugünü üzerine yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz.

YARIN o Sayın Mesut Vural, söyleşimizi daha çok 1973-74 dönemindeki demokratik öğrenci hareketinin yeniden canlanması ile 1984 yılından sonra yaşanan yeniden canlanmanın karşılaştırılması noktasında yoğunlaştırmak istiyoruz. Amacımız 73-74 dönemindeki deneyimlerden yararlanabilmek.

"Tarihe kendi haklılığını kanıtlamak kaygusuyla yaklaşılamaz. Bu nedenle geçmişi çözümlerken bağlı bulunduğumuz çizgilerin ne kadar birlikçi, diğer çizgilerin de bize rağmen ne kadar bölücü olduklarını kanıtlamaya çalışmanın yanlış ve zararlı bir yaklaşım olduğuna inanıyorum"

"Bugün de sorun muhtemel bir 'paylaşım savaşı'na engel olmaktır. Bu birçok gelişmenin sonucu olacaktır. En önemlisi eğilimlere güç veren damarlar kuruyacak, sular çekilecektir. Yani ortada fedakarlıklarla geliştirilecek birleşik hareket yoktur. Tam tersine birleşik hareketin gelişmesi her eğilime yeni olanaklar ve güçler sağlayacaktır"

MESUT VURAL o 12 Eylül döneminden sonra devlet terörü nedeniyle yaşadığımız dağınıklığın benzeri 12 Mart 1970 müdahalesinden sonra da yaşandı. Değişimin nedeni de sonuçları da aynı oldu. Siyasal ve demokratik özgürlüklerin dağınık, öncü kadrolar yoğun bir baskı ile karşılaştı; işçi ve emekçi yığınların çıkarlarını savunmasının önüne ağır engeller konuldu. Ancak benzerliklerine karşın iki darbenin şiddeti ve derinliği arasında büyük farklılıklar vardı. Bu farklılığın toparlanma dönemleri üzerinde doğrudan etkili olduğunu sanıyorum. 1983-84 yıllarından sonra biz gözardı edilmemesi gereken değişiklikler gerçekleşse de bugün 12 Eylül rejiminin oluşturduğu bir siyasi yapının içinde yaşıyoruz ve mücadele ediyoruz. 1973 yılında ise baskı rejiminde gerçek anlamda bir çözülme, 12 Mart'ın başarılı olamaması sonucu geri çekilmesi yaşandı. 1973 Genel Seçimlerinden demokratik bir iktidarın çıkması, süreci hızlandırdı.

Bunedenlerle 1973 yılından sonra yaşanılan derlenmenin ve atılımın 1984 yılından sonra görülen derlenmeden çok daha olumlu koşullarda gerçekleştiğini söyleyebilirim. Genç arkadaşlarım bugün çok daha zorlu şullarda kendilerine yolaçmaya çabalıyorlar. Her kazanımları etkin bir güç olan diyasi gericiliğe karşı mücadeleyi gerektiriyor. Büyürkü mücadele alanı yeninceolguğunu ve geçmişindeneyimleri ile silahlandığını söylemek zor. 1973 'teki olumlu ortamdan bile yeterince yararlanılmadığı, diğerlerine bugün demokratik öğrenci hareketinin izleyeceği çizgi konusunda neden daha çok tüketilmesi gerektiği ortadadır.

73'teki olumlu ortam neden değerlendirilemedi ve bugün için hangi ipuçlarını veriyor?

■ Olumsuzluklara geçmeden önce 78-80 yılları arasında demokrasilik ve sol güçlerin ülkemizin siyasal yaşamında önemli bir ağırlık kazanan siyasal ve demokratik bütünleşmeler yaratıklarını belirtmeliyim. Bu önemli bir başarıdır, gerçek bir güçtür ve günümüze hem deney anlamında hem de somut birikim anlamında önemli bir miras bırakmıştır. Kanımca sorun bu gerçekten kaynaklanmaktadır. Nasıl oldu da bu güç 1980 yıllarından sonra yaşanılan ekonomik ve halkımız için acılarla dolu gelişmelere engel olamadı?

Bu soru kesinlikle yanıtlanıp geçiştirilemez. Ancak yine de ben kanımızca bazı sonuçlara varmak istiyorum. 1973 ile 1978 yılları arasında demokratik gençlik hareketi içinde sol güçlerin yakın ilişkide ve yaygın bir dayanışma birliği içinde olduğu görülür. Dayanışma birliği ortak demokratik örgüller yaratmaya çalışmak olarak somutlanıyordu. Bu ortak çabalar sonunda İYÖKD (İstanbul Yüksek Öğrenim Kültür Derneği), ADYÖD (Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği, daha sonra AYDO), İZYÖKD (İzmir Yüksek Öğrenim Kültür Derneği) gibi öğrenci örgütleri oluştu. Üniversite, fakülte ve yüksek okullarda öğrenci dernekleri kuruldu. Büyük şehirlerin dışında da gençlik özelliği ağır basan dernekler kuruldu. Örneğin Ankara'da 75'te sonlarında 40'ın üzerinde gecekondu semti derneği vardı.

Burada kısaca özetlemeye çalıştığım tablonun başarılı için devamlı gösterebilecekleri sanıyorum.

Hızla yaygınlaşan örgütlenme biçimleri üzerinde durmak gerekir. Bu biçimler daha çok öğrenci örgütleri için konuşacağım oranın gerekirine karşılık gelen biçimlerdi. Şehir çapında kurulan bir dernek hemen toparlanma sağlıyor ve belli bir güce ulaşabiliyordu. Ancak bunlar aynı zamanda da kentsel örgütlerdi. Birim dernekleri üzerinde otoriteleri vardı. Ancak bu otorite yol gösterici biçimde kullanılmadı. Birim dernekleriniolduğunu sanıyorum. Birim derneklerin gelişerek ülkedeki bütün üniversite ve yüksek okulları kapsayan gerçek anlamda bir demokratik öğrenci hareketinin gelişmesini engelledi. Bu bakımdan 1984 yılından sonra gelişen bütün öğrenci derneklerinin tabanına dayanan öğrenci hareketinin çok doğru ve özlü açık bir örgütlenme biçimi olarak görüyorum.

Örgütlenme biçimi olarak başlangıçta gelişmeyi olumlu etkileyen ancak daha sonraları uka çolan biçimlerin seçilmesini bir demokratik yığınsal öğrenci örgütlenmesi perspektifi yoktuğunu belirtmeliyim. Nitekim 1976'larda artık şehir derneklerinin öğrenci hareketini geliştirmeyeceği görüşleri belirip yeni yollar aramaya başlanmıştır ama bu perspektif yoktuğu ve şimdi değinecegim ana sorun olumlu adımlar atılmasını engelledi.

1973-76 yılları arasında sol güçlerin ortak davranış ne yazık ki bilinçli bir tercih sonucu değil, daha çok nesnel koşulların ürünüydü. Çünkü zor bir dönemden çıkıyordu ve birlikte davranmak zorundaydık. Gençlik içindeki eğilimler henüz kendi güçlerine dayanarak planlar oluşturabilecek ve uygulayabilecek ortak güce ve kitle ilişkilerine sahip değildi. Demokratik canlanma eğilimlerin moralini ve kitle ilişkilerini zenginleştirdi. Bu durum bugün de görülmektedir ve elbette ki olumlu bir durumdur. Ancak olumsuz olan güçlenmelerin parçalanmayı körüklemesiydi. 1975-76 yıllarından sonra demokratik öğrenci hareketinden sonra yaşadığımız bu olumsuz gelişmenin bugün için de gerçek bir tehlike olduğuna inanıyorum. Bu olumsuzluk izlerinde ne kadar durulsa yeridir.

Neden sol eğilimlerin güçlenmesi daha güçlü bir öğrenci hareketinin yaratılmasını desteklemiyor da parçalanmayı körüklüyordu?

■ Bu önemli sorunun yanıtının gençlik hareketinin dışında daha genel bir siyasi çerçevede aranması gerektiği kanısındayım. Bir başka deyişle ülkemizde sol hareketin gelişmesinin özelliklerini bu parçalanmanın nesnel zeminini oluşturdu. Bu olumsuz nesnel ortam ancak bilinçli bir çabayla aşılabilirdi. Bu başarılamadı. Bu gün de hep birlikte etmemiz gereken bu olumsuz tarihsel çizgidir.

Ülkemizde sol hareket 1960 sonrasında yaygınlaştı. Bu yıllarda önce kitleselleşen ve güçlenen bir Türkiye İşçi Partisi (TİP) deneyi yaşandı. TİP'te binlerce gerçek eğilimler türdeş değildi. O an için ortak davranma ve birlikte uzun erimde aynı siyasal örgüt içinde bulunamayacak sınıfsal ve ideolojik özellikteydiler. Bir anlamda ayrışma doğaldı ve kaçınılmazdı. Ancak önce TİP'te, daha sonra diğer güçlerin bünyesinde yaşanan bu nesnel ayrışma çok sancılı ve çalışmalarla içiçe geçti. Çalışmaların iki önemli sonucunu değinmek istiyorum.

Birincisi hızlı ve şiddetli yaşanan çalışma aynı örgüt içinde bulunmayacak olan ancak mutlaka aynı safta birlikte yer alması gereken güçlerin aralarındaki bütün dostluk ve kardeşlik ilişkilerini tahrip etti.

İkincisi, bölünmelerin aynı örgüt içinde ve ortak taban üzerinde gerçekleşmesi, ortaya çıkan güçleri şiddetli bir ağırlık kazanma savaşımına yönelmiyordu.

İşte 1975-76 yılından sonra yaşanan da bu oldu. Kendi bağlı olduğum siyasi çizgiyi de katarak söyliyorum, sol güçlerin strateji ve taktiklerine sol içinde ağırlık kazanma amacı hâkim oldu. Doğal olarak bu görüşün ağır baskılı çatışma çizgisi birlikleri ve ortaklıkları değil, ayrılıkları ve çatışmaları içeriyordu.

Ayrılıkların seçtiğimlerin sonuçlarını anlatır mısınız?

■ Ayrışmalar ve bölünmeler sorununa yaklaşırken doğal olan ile aykırı olanı doğru çözümlemek zorundayız.

1975-76'dan sonra siyasi nitelikli gençlik örgütlenmeleri oluşmaya başladı. Bu doğaldı ve belki de sağlıklı bir gelişmeydi. Yine 1975-76'dan sonra demokratik öğrenci örgütlerinin yönelimleri düzeyinde siyasi politikalar ve ayrışmalar görüldü. Bunu da bir yönüyle doğal görüyorum. Ancak giderek bu örgütlerin her biri ayrı ayrı eğilimlerin örgütleri oldular -ki bunu demokratik öğrenci hareketini güçsüzleştiren zararlı bir gelişme olarak değerlendiriyorum-. Bu sonuç güçlerimizin parça parça etti. Saldırılar karşısında öğrenci hareketini zayıf bir konuma düşürdü. Düşmanlarına doğru parçalanmanın olumsuz sonuçlarını aylarca birlikteri ile gidererek çalışmaları gördü. Ancak bilim öğrencileri kapsayan ikileşi, sendikal nitelikteki bir demokratik öğrenci örgütünün yerini bir eylemcilik alamazdı. Ayrıca ağırlık savaşımları oylenebilirliklerini de sakatlıyor ve geliştirmiyordu.

Özetle 1973-80 arasındaki bölünmelerin en olumsuz sonucunu, her alanda birlikte çabaşma çabalarını engellemiş olması olarak görüyorum. Bu durum güçlü ve etkili bir demokratik öğrenci hareketinin oluşmasını engellemiştir. Tekrar tekrar uyarmak istiyorum. O dönemde yaşanan olumsuz gelişme bugün için de yaşanabilir. Demokratik ve sol güçler bir bütün olarak uyanık olmak zorundadır.

Tarihe kendi haklılığını kanıtlamak kaygusuyla yaklaşılamaz. Bu nedenle geçmişi çözümlerken hağlı bulunduğumuz çizgilerin ne kadar birlikçi, diğer çizgilerin de bize rağmen ne kadar bölücü olduklarını kanıtlamaya çalışmanın yanlış ve zararlı bir yaklaşım olduğuna inanıyorum. Örneğin birçok durumda değişik eğilimlerin İYÖKD'yi ve AYÖD'ü terk etmeleri sulmalar sonucu gerçekleşmedi. Sanki sonucun doğallığını hem yönetimde olanlar hem de terk edenler kabullenmiş gibiydi. Bir başka deyişle bölünmenin sonuçlarını daha geniş bir düzeyde aramak ve açıklamak yerine, yalnızca gençlik örgütlenmeleri çerçevesinde ele almak bize ışık tutucu ipuçları sağlamaz. "Yalnızca geçmişte ben birbiçimdim, diğerleri böliücüydü; ne yazık ki sonunu bütleteremedim" gibi kör bir tartışmaya bizi sapla yıp bırakır.

Tarafını çıkığınız siyasal gruplaşmaların demokratik hareketi de parçalanması tehlikesine nasıl engel olunabilir?

■ Ben belirtiyi olduğuna inandığım birkaç noktaya değinmek istiyorum.

1980 öncesinde sol güçler geliştirmeleri diğer eğilimlerin gelişmelerinin sonucunda gördüler. Bir başka deyişle birbirini güçlendirecekse diğerleri zayıflayacak demekti. Bu yanlış bir görüştür.

Çünkü bugün olduğu gibi, 1974'ten sonra da demokratik hareketteki canlanma her eğilimi de canlandırdı ve güç verdi. Bu gelişmeyi sürdürmek gerekirken, adeta bir paylaşım savaşına girmenin nedeni yoktu. Bugün de sorun muhtemel bir "paylaşım savaşının" engeli olmaktır. Bu birçok gelişmenin sonucu olacaktır. En önemli eğilimlere güç veren damarlar kuruyacak, sular çekilecektir. Yani, ortada fedakarlıklarla geliştirilecek birleşik hareket yoktur. Tam tersine, birleşik hareketin gelişmesi her eğilime yeni olanaklar ve güçler sağlayacaktır. Bu durum 80 öncesinde görülmedi.

Yine eğilimler güçlenmelerini aynı noktalarının vurgulanmasında gördüler. Bu öylesine uç noktaya vardırıldı ki, bir bonanda birleriyle aynı gönüşte olmak eğilimler arasındaki sınırları yok edecek sanıldı. Bu da anlamsız bir görüştür. Üstelik tarafsızlık da. Çünkü sol güçler bu nedenle aralarındaki tartışmayı birliklerinin programlarının bütünlüğünün tartışılmasında ya, güniaştırıyorlardı. Bir program yanlışlığını büyük ölçüde eylemlerliği alamazdı. Aynı ağırlık savaşımları eylembirliklerini de sakatlıyor ve geliştirmiyordu.

Özetle 1973-80 arasındaki bölünmelerin en olumsuz sonucunu, her alanda birlikte çabaşma çabalarını engellemiş olması olarak görüyorum. Bu durum güçlü ve etkili bir demokratik öğrenci hareketinin oluşmasını engellemiştir. Tekrar tekrar uyarmak istiyorum. O dönemde yaşanan olumsuz gelişme bugün için de yaşanabilir. Demokratik ve sol güçler bir bütün olarak uyanık olmak zorundadır.

Tarihe kendi haklılığını kanıtlamak kaygusuyla yaklaşılamaz. Bu nedenle geçmişi çözümlerken hağlı bulunduğumuz çizgilerin ne kadar birlikçi, diğer çizgilerin de bize rağmen ne kadar bölücü olduklarını kanıtlamaya çalışmanın yanlış ve zararlı bir yaklaşım olduğuna inanıyorum. Örneğin birçok durumda değişik eğilimlerin İYÖKD'yi ve AYÖD'ü terk etmeleri sulmalar sonucu gerçekleşmedi. Sanki sonucun doğallığını hem yönetimde olanlar hem de terk edenler kabullenmiş gibiydi. Bir başka deyişle bölünmenin sonuçlarını daha geniş bir düzeyde aramak ve açıklamak yerine, yalnızca gençlik örgütlenmeleri çerçevesinde ele almak bize ışık tutucu ipuçları sağlamaz. "Yalnızca geçmişte ben birbiçimdim, diğerleri böliücüydü; ne yazık ki sonunu bütleteremedim" gibi kör bir tartışmaya bizi sapla yıp bırakır.

Tarafını çıkığınız siyasal gruplaşmaların demokratik hareketi de parçalanması tehlikesine nasıl engel olunabilir?

■ Ben belirtiyi olduğuna inandığım birkaç noktaya değinmek istiyorum.

1980 öncesinde sol güçler geliştirmeleri diğer eğilimlerin gelişmelerinin sonucunda gördüler. Bir başka deyişle birbirini güçlendirecekse diğerleri zayıflayacak demekti. Bu yanlış bir görüştür.

Çünkü bugün olduğu gibi, 1974'ten sonra da demokratik hareketteki canlanma her eğilimi de canlandırdı ve güç verdi. Bu gelişmeyi sürdürmek gerekirken, adeta bir paylaşım savaşına girmenin nedeni yoktu. Bugün de sorun muhtemel bir "paylaşım savaşının" engeli olmaktır. Bu birçok gelişmenin sonucu olacaktır. En önemli eğilimlere güç veren damarlar kuruyacak, sular çekilecektir. Yani, ortada fedakarlıklarla geliştirilecek birleşik hareket yoktur. Tam tersine, birleşik hareketin gelişmesi her eğilime yeni olanaklar ve güçler sağlayacaktır. Bu durum 80 öncesinde görülmedi.

Yine eğilimler güçlenmelerini aynı noktalarının vurgulanmasında gördüler. Bu öylesine uç noktaya vardırıldı ki, bir bonanda birleriyle aynı gönüşte olmak eğilimler arasındaki sınırları yok edecek sanıldı. Bu da anlamsız bir görüştür. Üstelik tarafsızlık da. Çünkü sol güçler bu nedenle aralarındaki tartışmayı birliklerinin programlarının bütünlüğünün tartışılmasında ya, güniaştırıyorlardı. Bir program yanlışlığını büyük ölçüde eylemlerliği alamazdı. Aynı ağırlık savaşımları oylenebilirliklerini de sakatlıyor ve geliştirmiyordu.

Özetle 1973-80 arasındaki bölünmelerin en olumsuz sonucunu, her alanda birlikte çabaşma çabalarını engellemiş olması olarak görüyorum. Bu durum güçlü ve etkili bir demokratik öğrenci hareketinin oluşmasını engellemiştir. Tekrar tekrar uyarmak istiyorum. O dönemde yaşanan olumsuz gelişme bugün için de yaşanabilir. Demokratik ve sol güçler bir bütün olarak uyanık olmak zorundadır.

"Sonuç olarak sol güçler arasındaki ilişkiler sorununda çok gurur duyacağımız bir geçmişimiz yok. Sorun bunu düzeltebilmekte. Bu da solda aynı yöne yürüyen ve ortak düşmana sahip güçlerin aralarındaki ilişkilerde dostluğu, dayanışmayı, güveni ve güçlü ortak çıkışlara ulaşılmasını sağlayacak bir bilinci kalıcı kılmak için çaba göstermeyi gerektiriyor. Gençlik içinde ve her alanda sol güçler arasında yeni bir ilişkiler sistemi ve yeni bir siyasi kültür yaratmak gerekiyor."

Bu süreç içinde özel olarak Genç Öncü'nün konumu ne oldu?

■ 1974 yılından aynı görüşü paylaştığımız gençlik grubumuz Ankara ve İstanbul'da öğrenci gençlik içinde ağırlıklardan biri durumundaydı. 1975-76 yılından sonra yukarıda da anlatmaya çabalığım gibi solda ağırlık kazanma savaşımı, üyesi bulunduğumuz Türkiye İşçi Partisi'ni de etkiliyordu. Bizler de doğru ya da yanlış, ancak bugün değerine duyduğumuz biçimde bütün dikkatimizi ve çabamızı Partimizi güçlendirmeye yöneltik.

19 Mart 1978'de Genç Öncü'yü kurduk. Ve dağılmalı güçlüyle ve mücadeleci ile gençlik hareketinin önemli bileşeni neden biri olmayı hak etti

Geriye dönüp baktığımda demokratik öğrenci hareketinin gelişmesini engelleyen birçok sorunda genel havaya bakım olan belirsizliklerin hatta yanlışların bizlere de hâkim olduğunu görüyorum. Örneğin demokratik öğrenci hareketinin tek bir demokratik, sendikal örgüt karşısında gelişmesi sorunu üzerinde bizler de durmadık. Yine olumlu bazı ipuçlarına karşın sosyalist vehadeteçi ilişkiler biçimine karşı yeterli mücadeleyi vermedik

Ancak temel tezlerimizin bir kısmının ve süreç içinde geliştirmeye başladığımız bazı görüşlerin 1984 yılından sonra yaşanılan derlenmede izlerini görüyoruz. Bu yönüyle de Genç Öncü demokratik öğrenci gençlik hareketinde bir kısım eğilimlerle birlikte yolaçıcı bir etki yaratmıştır. Bu da bizlerin için övünç kaynağıdır.

Son olarak belirtmek istediğiniz var mı?

■ Burada 1973-80 dönemlerinin genel çizgileri üzerinde durmaya çalıştım. Ancak sorunun çok daha geniş boyutlu olduğunu biliyoruz. Öyle bir dönem ki, toplumun bütün kesimleri ve kurumları derinden etkilendi, sarsıldı. Yüzlerce kişi öldü, yüzlerce insan halen hapiste. Dönemin çok sayıda ciddi tartışmaya ve araştırmaya konu olmasını dilerim. Burada çıkarmaya çalıştığım sonuçların onca ıstırapla ve verilen mücadeleye karşı sorumluluktan kaynaklandığına inanıyorum. Solun verdiği mücadelenin bilincine karşı bir sorumluluk ve saygı duyulmadan doğru sonuçlara ulaşılacağına inanmıyorum.

Teşekkür ederiz.

■ Ben de teşekkür ederim. Sizlere ve demokratik öğrenci hareketinin bütün bileşenlerine başarılar dilerim.

GORBAÇOV'DAN GENÇLERE

"herşeyle ilgilenin, herşeyi eleştirin, herşeyi düzeltin"

SCB'de gençliğin sosyalist gelişim sürecine katılımını sağlamasında en önemli görevi Genç Komünistler Birliği üstlenmektedir. Büyük Ekim Devrimi'nin sonrasında tarihsel Komsomol, heyecan dolu karşı devrim yıllarında, sosyalizmin geçirdiği dönemlere kadar uzanan süreçte SBKP'nin yardımcısı ve mihenk kaynağını oluşturmuştur. SBKP'nin ideolojik ve politik önderliği altında çalışan Komsomol, gençliğin sosyalizm ideallerini ile eğitilmesinde bir okul olmaktadır. Gençliğin dünya görüşünü ve devrimci görüşkenliğini arttırmak amacıyla SBKP'den örgütsel olarak bağımsız çalışan Komsomol, gençliğin toplumsal yaşama katılımında belirleyici bir işlev yürütmektedir.

Aşağıda, Genç Komünistler Birliği'nin 20 Kongresi'nde, SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un Sovyetler Birliği'ndeki yenileşme sürecinin önünde duran sorunları ve gençliğe düşen görevleri açıkladığı konuşmasından derlediğimiz bir bölümü sunuyoruz.

"Gençleri en karmaşık görevlerde biraraya getirmek için çağrı ve sloganlar yetersizdir. Gençlerin coşkusu, onların geleceğine ciddi bir ilgi gösterilerek desteklenmelidir.."

"Sevgili Komsomol üyesi yoldaşlar,

"Bir tartışmaya katılmayı hiçbir zaman bugünkü kadar, sürmekte olan Genç Komünistler Birliği Kongresi'ndeki kadar çok istemeniştim. Parti Merkez Komitesi ve politbüro-üyeli yoldaşlarımın da aynı duygulara paylaştıklarından eminiyorum. Sanırım, bu anlaşılır bir durum.

"Kongre, SBCB'deki gelişmeler bağlamında ekonomiyle ve toplumun yenileştirilmesiyle çalışılığı görevlerin büyük anlamıyla uyum içinde. Kongre'de olup bitten her şey, gençlerin temsilcileri ülkedeki devrimci süreçte bir parçası olarak gördüklerini göstermiştir.

"Biz, sizlerin, yenilenmeye bağlılığınız ve aktif olarak katılmanızı istiyoruz. Hiçbir şeyi olduğu gibi kabullenmemenizi gerektiğini söylemek isterim. Her şeyi analiz ve bu bilgi temelinde yaşamının ve çalışmanın için gerekli sonuçları çıkarın. Yenilenmenin görevlerinin üstesinden gelebilmek için böyle acil ve bilinçli bir yaklaşıma gereksinimimiz var.

"Partinin modernleşmeye ve yenilenme çizgisinin özü şöyle özetlenebilir: Daha fazla sosyalizm.

"Daha fazla sosyalizm değiştiğimizde ekonomik, kültürel ve ahlaksal açıdan insan uygarlığının önemli olabilecek, kendini sürekli yenileyen ve gelişen bir sosyalizme gereksinimimiz olduğunu vurguluyoruz.

"Daha fazla sosyalizm; daha fazla demokrasi, toplumumuzda daha fazla açıklık ve kolektivizm, insan ilişkilerinde daha fazla kültür ve insancıllık, bireyierin daha gurunlu olmaları ve kendilerine güvenmeleri anlamına gelmiyor.

"Geçmişin derslerini unutmaya hakkımız yok. Geçmişte de oldukça iyi kararlar verdiğik, ancak bunlar, toplumun beklediği kadar ciddi gelişmelere yol açmadı.

Bugün en başta gelen neden, kararların eylemle desteklenmemiş olmasıdır.

"Günümüzde yenilenmenin başarısına güvencesi eylemdir. Daha az çapraşık söz söyleyelim, buna karşılık, daha çok iş yapmalıyız.

"Şimdi eylem zamanıdır, değil mi?de Komsomol'un doğru zamanda doğru yerde olmasını, yenilenmenin tüm hedeflerine ulaşılmasına için çalışmasını, durgunluğa karşı savaşmasını ve toplumsal yaşamın her alanında daha iyiye doğru dönüşümlerin aktif bir yandaşı olmasını istiyoruz.

"Açıklık, eleştiri ve demokrasi yenilenmenin kilit güçleridir. Onların yokluğu bizi yeniden durgunluğa götürür.

"Çok fazla eleştiri olduğu, bu dönemi büyük bir açıklığa gereksinimimiz olmadığı ve demokrasinin bizi istenmeyen durumları sürükleyebileceğinin hâlâ tartışıldığını biliyoruz. Bu tartışmayı olumsuz görmüyoruz. Sundu, toplumun dengesi konusunda duyulan endişeleri vardır. Fakat demokrasinin gömülmesine de izin vermemeliyiz.

"Gerçek demokrasi olmadan sosyalizmin olamayacağını artık herkesin anlaması zamanı gelmiştir. Sosyalizm emekçilerin sistemidir, sosyalizm demokrasidir. Gerçek demokrasi dürüstlükten, sorumluluktan, yarışlarda saydamiyetten, başkalarının görüşlerine saygıdan ve sosyalist toplumun yasa ve kurallarının sıkı bir gözetiminden ayrılamaz.

"Sınıfların demokrasiyi kendi çıkarları için "sermaye yapmasına" karşı mücadelenin de en iyi acı yine açıklıktır, benciliği, demagojiyi ve demokrasinin kişisel çıkarlar için kullanılması girişimlerini açığa çıkarmak bir bilinçsizleştirmedir. Parti Merkez Komitesi'nin görüşü şöyle: Eğer yenilenme yolunda karşılık bir biçimde ilerlemek istiyorsak açıklık, eleştiri ve demokrasi yaşamsal önemi sahiptir.

"Şimdi, toplumsal yaşamın yeni alanlarının, yeni örgütlerin, yeni tüzüklerin, bölge veya ülke düzeyinde yetkili de olsa kimsenin ekliflerinin dışında kalmasına izin vermeye hiç hakkımız yok.

"Şimdi yapabileceğimiz en kötü şey, güzel düşlerle uyumak, olmayı başarı ve ilerlemekte olduğumuz iddia etmek ve gerçekleşmemiş değişiklikleri gerçekleşmiş gibi göstermektir. En önemli görev yenilenmenin gerçekleşmesini sağlamaktır. Tüm çabamızı yenilenmeden bahsetmeye ve diğerlerini de aynı noktaya getirebilmeye harcamalıyız.

"Gençlerinize ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmenin her alanında bireysel hareket olanağı vermek, onları küçük, ödüllü işlerden kurtarmak, gerçek şeylerle ilgilenmelerini sağlayacak geliştirmek ve onlara güvenerek gerçek sorumluluklar vermek Parti'nin en önemli sorumluluğudur.

"Gençleri en karmaşık görevlerde bir araya getirmek için çağrı ve sloganlar yetersizdir. Gençlerin coşkusu, onların geleceğine ciddi bir ilgi gösterilerek desteklenmelidir.

"Öncelikle, gençliğin, toplumun yeniliğinin ve daha da demokratikleştirilmesine tam katılımını sağlamanın için bütün koşullar yaratılmalıdır. Gençlerimizin günlük deneyimlerin içinde sosyalizmin siyasi kültürüne varmalarına yardımcı olmalıyız.

"İkinci olarak, her zaman toplumun dünyasal potansiyelinin yenilenmesine ve geliştirilmesine önem vermek zorundayız.

"Sizin kuşağınız, ekonomimizin, bilimsel-teknolojik devrimin kazanımlarıyla sosyalizmin avantajlarının organik birliğinin sağlanması temelinde modernleşmeyi geç kalmaya hazır olmalıdır.

"Sosyalist yaşam biçimi yaratıcı yeteneklere, bilgiye, deneyime, irfana ve yüksek toplumsal ideallere bağlılığa dayanan tek bir istikrar tanır. Bunlar kritik olmalıdır.

"Genç Komünistler Birliği'nin görevi gençliğin toplumsal duyarlığını korumaktır. Örgütünüzün gençlik içinde geniş ve açık bir yarışmayı başlatmakta geç kalmayacağını düşünüyorum. Sizleri, Komsomol'u eğitimde, çalışmada, kültürel faaliyetlerde, araştırma çabalarınızda ve yaratıcılıkta, kısacası her alanda yarışma ruhunu canlı tutmaya çağırıyorum. Fakat yoldaşlar, bu yarışma, yetenekleri ortaya çıkaran ve gençlerin yetenek ve becerilerini gerçekleştirmelerinin koşullarını yaratan yeni tür bir yarışma olmalıdır. Bundan da öte, yapıcılı konumlara ilerlemek hakkı için bir yarışma olmalıdır.

"Genç Komünistler Birliği sosyalizmin değerleri ve idealleriyle çelişen hiçbir şeyi hoşgörüyle karşılayamamalıdır. Genç kuşağın her şeyle ilgilenmesini, eleştirmesini ve düzeltmesini istiyoruz.

"Yenilenmenin bağımsız karar alabilen, her sorunda yukarıdan talimat gelmesini beklemeyen, sorumluluk üstlenen ve büyük küçük her görevi sonuna kadar götüren insanlara gereksinimi var..."

"Yenilenmenin bağımsız karar alabilen, her sorunda yukarıdan talimat gelmesini beklemeyen, sorumluluk üstlenen ve büyük-küçük her görevi sonuna kadar götüren insanlara gereksinimi var. Biz komünistler, yaşlı kuşak, gençlerin, Parti'nin ve halkın beklentilerine karşılık vereceklerine inanıyoruz.

"Sizlere çalışmalarınızda başarılar, aydınlık bir gelecek ve sağlık diliyoruz."

Türkçesi: Cem Sey

DEMOKRASİNİN ÜÇLÜ BİLEŞENLERİ:

ÖZGÜR DÜŞÜNCE
ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ
VE
KOMÜNİST PARTİSİ

Politika ve yasa nedir diye sorduğumuzda her biri birbirini tamamlayan pek çok tanım yapılabilir. Bu tanımların pek çoğunda hükümet, parlamento, iktidar, parti, politik sistem vb. birçok kavram kullanılacaktır. Politika ve yasalar toplumsal yaşamın her alanında düşünceniz, davranışlarınızı, sosyal, politik, kültürel, ekonomik ilişkilerinizi oluşturup, düzenlemektedir. Bazen de kimi düşüncelerinizi, davranışlarınızı engellemekte, yasaklamakta, cezalandırmaktalar.

Üretimin ve paylaşımın niteliği tasarların sınıfsal ayrışımını belirginleştirmektedir. Sınıfsal ayrışım, sınıf çıkarları, çelişkiyi ve çatışmayı ortaya çıkarmaktadır. Ancak çelişki ve çatışma sınıfsal ayrışımın doğal, kaçınılmaz bir sonucu olmakla birlikte toplumsal ilişkileri düzenleyen politik kurallar, yasalar ve bunları içine alan politik sistem toplumsal güçlerin çatışmasını önlemeye, kilitlenmeye, sistemin devamını sağlamaya çalışmaktadır. Toplumda sınıfsal ayrışımın varlığı, sınıfsal çelişkinin, çatışmanın şiddeti, boyutları, politik sistemin yapısı, karakteriyle ilgilidir. Tarihsel ve toplumsal gelişme, sınıfsal ilişkiler, ulusal gelenekler, sosyal, kültürel değerler politik sistemin biçimlenmesinde etkili ve belirleyici olmaktadır. Toplumsal yaşamın örgütlenme biçimi olarak devlet, bu ilişkileri, çatışmayı düzenleyen politik sistemi koruyan, anlaşmazlıkları çözen, istikrar ve asayişi sağlayan özgüller, kurumlar oluşturmaktadır. Devletin biçimi monarşiden cumhuriyete, demokratik cumhuriyetten faşizme iktidarın yapısını, politik sistemin karakterini belirlerken, sınıfların kendilerini ifade edişlerini de belirlemektedir.

Tarihsel gelişmenin yasaları toplumsal gelişimin düz bir çizgiyi izlemediğini ortaya koymuştur. Bu, ülkemiz için de geçerlidir. Toplumumuzun girdiği toplumsal değişim süreci otokrasiden demokrasiye doğru tanzimat, meşrutiyet, tek partilik, çok partilili sistem değişimleri, 70'li, 80'li yıllarda duraklama noktalarını, kesintileri göstermektedir. Geçmişten bugüne ilerlediğimizde 80'li yıllar Türkiye'sinde demokrasi, en çok konuşulan, tartışılan konuların başında gelmektedir. İçinde bulunduğumuz dönemi "geçişle" tanımlayan anlayışlar vardır. Bu anlayışlara katılmır ya da katılmmaz. Ancak bütün toplumsal kesimler bu tartışmanın içindedir ve istemlerini daha güçlü bir şekilde ifade etmektedirler.

Son yedi yılın, Türkiye'nin tarihsel ve toplumsal geçişinde özel bir yere sahip olduğu tartışma götürmez. 12 Eylül 1980'le birlikte demokratik bir politik sistemi tanımlayan -sosyal o dönemde de resmi anlayışça ayıp bakılmayan- insan hakları ortadan kaldırılmış; parlamento, partiler, demokratik sendikal örgütler kapatılmış, düşüncenin açıklanması ve örgütlenmesi yasaklanmıştır. Politik sistemin niteliğini, karakterini değiştiren sistemli, kurumsal adımlar atılmıştır. "Geçişle" adlandırılan dönemde politik sisteme demokrasi görüntüsü verme girişimleri olmuştur. Beş kişilik kurucu meclis üyeleri oluşturulup, anti-demokratik ortamda seçim yapılmıştır. İnsan haklarının, özgür düşüncenin ve örgütlenmenin önündeki engeller artırılarak güçlendirilmiştir. Bugün milletvekili seçilen üyeler işkence gördüklerini meclis kürsüsünden açıklamaktadırlar. Pek çok insan işkenceden ölmüştür. Bu kara leke, insanlık suçu işkenceyi önleme sözleşmeleri imzalayarak silinmez. İşkencenin devlet politikası olduğunu kamuoyuna bağırarak karşı verilen yanıtların hiç de tasvirinin olmadığı görülmüştür. Demokrasiye geçildiği iddia edilen bir ülkede 1980'den bu yana TCK'nın 141, 142 ve 163. maddelerinden açılan davalarda 55 bine yakın insan yargılanmıştır. Tek bir kitap için yüzlerce gösterinin tutulan insanlar varken, pek çok benzeri örnek de yaşanırken, bu insanların düşüncelerinden dolayı yargılandıklarını söylemek kehanet olmayacaktır. 1987 Kasım seçimi önceninde çıkarılan anti-demokratik seçim yasası toplumsal güçlerin parlamentoda temsilini, ülke yönetimine katılımını ortadan kaldırmakta, parlamento dışındaki örgütlenmelere, sendikalara, öğrenci derneklerine vb. yönelik yoketme girişimleri, 80'den bu yana insan haklarının ihlallerinin devamı, basın toplantılarının hazırlanması; dergilerin, kitapların toplatılması gibi örnekler, düşüncenin örgütlenmesi bir yana, açıklanmasına dahi tahammülsüzlüğü göstermektedir. Düşüncenin özgür ve açıklanabilir olması yaklaşımına ters düşen davranışlardan dergilmiş de birçok soyunun toplatılmasıyla, davalar açılmasıyla nasibini almıştır. Bütün bu örnekler ülkemizdeki demokrasiyi, demokrasinin karikatürlü ile açıklanır kılmaktadır.

Demokrasiyi "parlamento ile halkın siyasi yaşama katılımını sağlayan her türlü kanalın birbirini etkilediği, bunun özgür, açık ve meşru yollarının bulunduğu bir rejim" olarak açıklıyorsak; demokrasinin gerçekliğinin unsuru çoğulculuğun hayata geçirilmesi için düşünce özgürce açıklanır ve örgütlenebilir olmalıdır. Bunun için düşüncelerin zararlı, aşırı, meşru ya da gayri meşru olarak kararlarının, insanların düşüncelerinden dolayı hapsedilmesi, ölüm cezasının kaldırılması, işkencenin önlenmesi, kısaca düşünce suçu kabul edilmemesi. Aksine politik kararlar ve yasalar düşüncenin özgürlüğünü, gerek sözlü gerek yazılı açıklanabilmesini ve daha da önemlisi örgütlenebilmesini destekleyici, koruyucu, kanalların yaratıcı içerikte olmalıdır.

Öyle ki, Alman dergisi Spiegel'in "İslama demokratik parti ile komünist partinin kurulmasını engelleyen yasa maddeleri tabu olarak kalacak mı?" sorusuna başladığı, bir yandan "Türkiye'nin kuruluşunda bu yasalar gerekli idi. Ancak gelişme süreci ve Ortak Pazar ile uyumunda Türkiye büyük bir olasılıkla bu iki yasaya sonra bu iki temel kuraldan vazgeçebilir. Sen bu konuların genelleşmesinden tartışılmasından yanasın" (Hürriyet 17.3.87) derken, bir yandan da ülkeye dönme kararı alan TİP ve TKP üyeleri hakkında kamuoyunda kaygılanma ve ülke politikası yürütmesi, "Benim derdim işçilerle değil, sendikalarla" diye açıklama yapıp, yılın örgütlenme düşüncesi olarak bakması, düşüncenin açıklanması, örgütlenmesi üzerine sağlar dikmesi anlamına gelmiyor.

Bugüne kadar TCK'nın 141, 142. maddeleri yalnızca birer yasa maddesi olmanın ötesinde, yıllardır toplumu güdümlenek istenen dar siyasi düşünce anlayışının ve bu doğrultuda demokrasiyi yıkmaya çalışanların ve onların örgütlerine karşı birer korkuç gibi kullanılmaktadır.

Yasalar yazılı metinlerdir. Yasalara vücut kazandıran toplumsal ilişkilerdir, güç dengeleridir. Bunun için kimi yasa maddeleri yazılı olarak varolmakla birlikte, toplumsal ilişkilerde varlıkları ortadan kalkmıştır ve uygulanmamaktadırlar. Yani yasalardan öte, yasaların uygulanışı esas olmaktadır. TBKP liderlerinin Türkiye'ye dönüşleri ve yasal parti kurma girişimleri de bu çerçevede değerlendirilmelidir. Diğer bir deyişle, toplumsal ve sınıfsal ayrışımın, çelişkinin doğal biçimleneşti olan toplumsal gelişmeden kaynaklanan aktörler kendilerini var etmeyle yollarını yaratma girişimi içindedirler. Bu aktörler toplum dışında görülemezler, Örgütlenmelerinin önüne engel çıkarılmamalıdır, çıkarılamaz.

Demokrasinin sağlıklılaşmasının için, onun temel özelliklerinden olan düşünce ve örgütlenmenin hayata geçirilmesi önündeki engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu zorunludur. Söz konusu engellerin varlığı bugün 141 ve 142. maddeler varlıklarıyla bizzat demokrasinin temel karakterleri üzerine ve bağlılarına özgürlüğüne, çoğulculuğu engellemekte, başına yol etmektedir. Bunun için Aziz Nesin, Vedat Türkali, Demirtaş Ceylan'ın imzaya açtıkları insan haklarının ve ülkenin özgürlüğünün önündeki TCK'nın 140, 141, 142 ve 163. maddeleri gibi tüzüğünü, engelleyici maddelerin ilkkaldırılmasını, işkencenin ve işkence yapanların cezalandırılmasını isteklerini içeren kampanyayı destekliyor; bütün demokrat, devrimci, sol ve sosyalist güçleri destek vermeye çağırıyoruz.

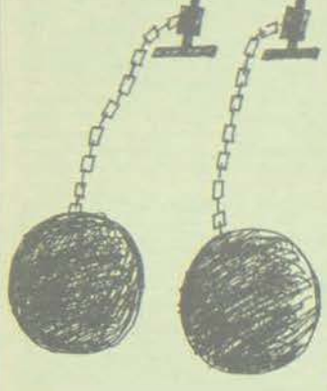
Demokrasi, temel anlamıyla düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğüdür. Çoğulcu anlamıyla toplumsal güçlerin yönetime demokratik bir biçimde yollarını açmaktır. Sınırsız olmadığı bir politik alanda demokrasi diyemeyiz. İnsan hakları için işkencenin önlenmesinin sınırı. demokratikleşme için temel partilerin kurulmasının anlamıyla aynıdır. Komünist partisi demokrasinin ortaç olması koşuludur. Bunun için komünist partisi kurulmalıdır. Demokratikleşme sürecinde sol partinin kurulması önemlidir ve önemli bir adımdır. Sol parti çoğulculuğun bütünleşmesi bu alanda hareketlendirilmesi ve çeşitli, önemli katkılar sağlayacaktır.

Sınıfsal. TBKP liderlerinin ülkeye gelişleri, yasal bir parti kurmak istemleri, TCK'nın 141, 142. maddelerinde yoğunlaşan bir tartışmayla birlikte demokrasiyi kazanma mücadelesinde bir kapıyı daha aralamıştır. Günümüzde bu maddeler vardır. Günümüzde düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması mücadelesi vardır. Yalnız konunun ilgilileri değil, tüm demokrasiye inanan, demokrasinin diğer unsurlarının önünde bu güne dek vardır. Bunun için bu girişimi destekleme, çabalarımızı yoğunlaştırmalıyız.

Demokrasi, temel anlatımıyla düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğüdür.
Çoğulcu anlatımıyla toplumsal güçlerin yönetime demokratik katılımının yollarını açmaktır.
Bunların olmadığı bir politik sistemde demokrasi diyemeyiz. İnsan hakları için işkencenin önlenmesinin anlamı, demokratikleşmenin için komünist partisinin kurulmasının anlamıyla aynıdır.
Komünist partisi demokrasinin ortaç olması koşuludur.

Yılmaz Ustu

141 142

"Gençlik olarak eğitim ve örgütlenme hakkımıza sahip çıkmada gösterdiğimiz kararlılığı demokrasiye sahip çıkmada da göstermek, bu maddelerin kaldırılması için uğraş vermek güncel bir görev olarak önümüzde duruyor."

NELERE MALOLDU?

Memur bu kitabın kütüphanede olmadığını, bir daha da görmemem gerektiğini söyledi. Nedenini sorduğumda hiçbir şey söylemeden uzaklaştı. Bir süredi gün diğer memura sorduğumda da benzer bir tepkiyle karşılaştım. Memur bu kitabın yasak olduğunu söyledi. Ben, kitabın birkaç kitabevinde satıldığını ve halkımızın yasaklama kararı olmadığını bakarttım. "Olsun, yine de yasaklı" dedi.

Aradığım kitabı bir kitapçıda buldum. Bir köşede tozlanmış duruyordu. Etiketleri sahibi de kitap hakkında herhangi bir karar olmadığını doğruladı.

Aslında kitabın yakılmış. Sonra da söyleyeceğimi biliyordum. Bana kitabın yasak ve zararlı olduğunu söylendi. Geçenlerde tatbiz'yonda "eleştirilen tezlerimiz" başlıkla yakılacak kitapların da gösterdiğini. Aralarında bu kitap da vardı. Bağına bir iş görmemiş den korktuğu için kitabı benden yakmış.

Öğretim üyesi dersine "... der ki, ... olmalıdır bunlar yanlıştır. Bu düşünce dünyaya açıklayamamaktadır, eksiktir. Oysa ..." diye başlıyor. "..."den alıntılar yaparak onu eleştiriyor. Bugün derste bir arkadaş "..."nin da kitaplarını okumanın dersi anlamamız açısından daha yararlı olacağını söyledi ve bu kitapların nerede bulabileceklerini sordu. Öğretim üyesi çok kızdı. Kendisinin yaptığı alıntıların doğru olduğunu ve bunlara güvenilmesi gerektiğini söyledi. O'na güvenmeyen dersi terk edebilirmiş. Ben de geçen dersteş sözü geçen alıntının tamamını bulduğunu ve alıntıyı kaynağından okumanın gerçekten yararlı olduğunu söyledim... Beni dersten attı.

Kapıda bekleme atayan görevli, kitaplar çıkartığım notları buldu. Önce sınırlerini bunların ne olduğunu sordu. Açıklamamla ikna olmayıp notlarına el koydu. Daha sonra da Dekanlığa çağırdım. Bu notları ve kitabı nereden bulduğumu sordu. Öğrenci de kimden aldığım. Kitapçıdan aldığımı, yasak olmadığını anlatmaya çalıştım.

Bir daha bu kitapları okumamayacağımı. Yasak olup olmadığı onları ilgilendirmiyormuş. Bizim okumamız gereken kitapları kütüphanede bulabileceğimiz söylenmiş.

Çoğunuz, sonu 141-142'ye bitebilecek bu öyküyü duyduk ya da yaşadık. Hiç yoksa, 12 Eylül'den sonra gazete sayfalarında çarşaf çarşaf bu ünlü maddelerden açılan davalarla ilgili haberler okuduk.

Bizler yaşanır gerçeği yalnızca 12 Eylül'ü nanmayabiliyoruz. Ancak bu ünlü maddelerin yaşı bizlerin yaşından hayli fazla. Yine de en yoğun olarak uygulandıkları dönemler 12 Mart ve 12 Eylül'ler "olağanüstü" koşulları. Bu, 141 ve 142'ye aykırı suçların en çok bu dönemlerde işlendiği anlamına gelmiyor kuşkusuz. 141 ve 142. maddelerde "suç"un tanımı açık ve net biçimde yapılmamış. 141. özellikle "Sosyal bir sınıfın, diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü..., devletin sosyal ve iktisadi hukuki ve siyasi sistemini değiştirmeyi hedefleyen amacı cumhuriyet çizgisine veya demokrasi prensiplerine aykırı biçimde devleti tek bir fert ya da zümrenin idaresi olan, kanun haklarını, ırk mücadelesi ile kurmuş ya da kurmanın milli duygu ve düşünceyi yok etmeye ve sarsılmaya matuf cemiyetler kurmak, örgütlemek ve idare edenler..." hakkında 8 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası öngörüyor. Bu cemiyetlere üye olmak da 5 yıldan 12 yıla kadar hapis ile cezalandırılıyor. Birkaç derneği birden kurmak ya da sayı ve idare etmenin cezası ise idam. 142. maddede ise 141'de sayılan amaçlara propagandasını yapanlar için 5 yıldan 10 yıla kadar hapis istenliyor. Propaganda neşir vasıtası ile yapılırsa cezalar iki katına çıkıyor.

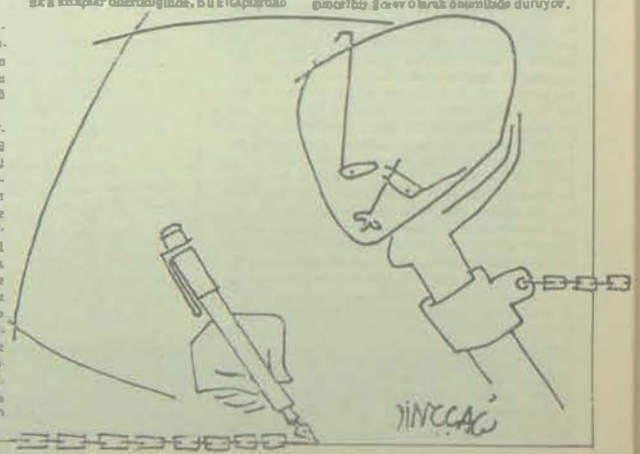
Suçun tanımının belirsizliği, uygulamada keyfiliği artırıyor. Keyfilik ve 12 Mart ve 12 Eylül rejimlerinin belirgin özelliği. İktidarlar, muhalefetin ilmiliyle sustuğu bu dönemlerde yasaları istedikleri gibi biçimlendirebildikleri gibi, kendi yaptıkları yasaları da istedikleri gibi yorumlayabiliyorlar. Bağımsız karar veremeyen mahkemelerin yanı sıra bir de Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) kuruluyor. 141 ve 142 'yelişkin suçlar bu mahkemelerde yargılanıyor. Hakimlerin ve savcıların askerler olduğu bu mahkemelerde 12 Eylül'den sonra binlerce insan yargılandı ve binlerce yıllık cezalar verildi.

Toplumsal muhalefetin susturulduğu dönemlerde ağırlıklı olarak 141. madde uygulanıyor. Ancak örgüt kurmak ya da üye olmak suçlarından gözaltına alınan ve işkence gören insanlarınbir bölümü uzun süren yargılama ve tutukluluk dönemlerinden sonra beraat ediyorlar. Beraat nedeni "suçun sübuta ermemiş olması", yani oluşmamış olması. Beraat oranının fazlalığı ise toplumsal muhalefetin gelişimine bağlı olarak artıyor. Dediğimiz gibi suç tanımlanmamış. Hâkimin inisiyatifine bırakılmış. 141. maddede "Bu maddede yazılı cemiyet iki ya da ziyade kişinin bir araya gelmesiyle oluşur" deniyor. İki kişi bir araya gelip konuştuğunda, ülkenin sorunları üzerine tartıştığında ya da birşeklik kitaplar önerdiğinde, bu kitaplardan notlar çıkartıldığında bu şekilde "örgüt" suçu olabiliyor. Bir kitabı yasaklamak tasvmaz sürün birkaç yılınızı mal olabiliyor. Kütüphanelerde ya da kitapçılarda aradığınız kitapları bulamayabiliyormuşuz. Siz okumak, tartışmak istesniz de çevreniz yanaşmıyor, sizi vazgeçirmeye çalışıyor vb. 141 ve 142. maddeler toplumu politikadan, ülke sorunları üzerine düşünmekten alıkoymama aracı oluyor.

141 ve 142. maddeler, toplumun çeşitli kesimlerinin örgütlenmesinin önünde de engel oluşturuyor. Yine ayrı gerekçelerle, kurulan her dernek hakkında 141 ve 142. maddelerden dolayı dava açılabiliyor. Bir başka yönetsem dışı dernek üyelerinin "yasadışı örgüt üyesi" olduğu izlenimini yaratmakoluşuyor.

Toplumsal muhalefetin geliştiği dönemlerde ise ağırlıklı olarak 142. madde işliyor. Düşünceyi açıklama özgürlüğü, 142. madde ile ortadan kaldırılıyor. Yayınlar toplatılıyor, yazı işleri müdürleri ılık ak ifade vermeye çağrılıyor, yasak kitap listeleri yayınlanıyor. Okumak korkulacak bir uğraş gibi gösterilmeye çalışılıyor. Pek çok kitap bu kaygıdan dolayı dillerine çevrilemiyor. Bizler, İbni Haldun'un "Mukaddime" adlı eserinin bile toplatıldığı bir ortamda felsefe, psikoloji, siyaset, sosyoloji gibi dallardaki bilimsel düşünce tarihini okuyamadığımız gibi yeni gelişmelerden de haberdar olamıyoruz. Onların istediği konularda onların istediği kadar haberdar olmaya zorlanıyoruz.

Bizler, çok yönlü düşünmenin, öğrenmenin önünde bir engelin, demokrasiyi kavramamızın ve demokrasi için mücadele etmemizin önündeki en engelin bu maddeler olduğunu biliyoruz. Gençlik olarak eğitim ve örgütlenme hakkımıza sahip çıkmada gösterdiğimiz kararlılığı demokrasiye sahip çıkmada da göstermek, bu maddelerin kaldırılması için uğraş vermek güncel bir görev olarak önümüzde duruyor.

Beyhan Sunal

141-142-163... Öğrenciler ne düşünüyor?

"141, 142, 163... Türk Ceza Kanunu'nun örgütlenme özgürlüğü önünde engel oluşturan bu üç maddenin kaldırılması istemi, Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) liderlerinin yurda dönmesiyle yeni en yoğun biçimde dile getirilmeye başlandı. Güncelliğini, önemini hiçbir zaman yitirmeyen bu istemi, yükseltmenin zamanıdır. Farklı politik, sosyal ve dinsel birikimleri olan öğrenciler arasında yaptığımız geniş bir soruşturma, bu üç maddenin kaldırılmasının ortak bir talep olduğunu gösteriyor. Aşağıda bu soruşturmaya verilen yanıtlardan birkaçını sunuyoruz.

CEM TÜZÜN

"Çağ atladığımızı söyleyen yönetim, çağdaşlığın en önemli ölçütlerinden, örgütlenme hakkından korkuyor..."

141, 142, 163... Üçünü de antidemokratik buluyorum. Demokraside her türlü düşünce yapısına sahip örgütün toplumdaki dengeleri patlama noktasına getirmeden varolması gerektiğini, partileşmesi gerektiğini düşünüyorum. Türkiye'de 12 Eylül'den sonra dinsel ideolojiyi yayan ve etkin kılmaya çalışan yüzlerce dernek ve vakıf kuruldu. Aydınlar Ocağı gibi, Atatürk ilkelerine ters ideolojileri yaymaya çalışan yapılanmalar daha da güçlendiler. Örgütlenme özgürlüğü sola tanınmadı. Toplumdaki kesimlerin varoldukları noktadan daha ileri noktalara gelebilmesi için çaba gösteren ideolojiyi genelde sol diye adlandırıyorum. Türkiye'yi yönetenlerin bilmeleri gereken çok önemli bir konu var. Yaşadığımız çağ artık bilgi çağı diye adlandırılıyor. Ve çağdaşlığın en önemli ölçütlerinden biri toplumdaki değişik kesimlerin, görüşlerin ne denli kurumlaşabildiğidir. Çağ atladığımızı söyleyen ülke yönetimi bu amacında iyi niyetli olsaydı, kurumsallaşmayı ve örgütlenmeyi engellemek yerine; kurumlaşamamaktan, örgütlenememekten korkardı.

Türkiye'de komünist bir parti kurulmasını demokrasinin gelişimi açısından yararlı görüyorum. Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın Türkiye'ye geldikten sonra karşılaştıkları uygulamaları bakıcı buluyor yakınıyorum.

NÜVİT DURMAZ

"Faşizmin, aşırı ucun ve şeriatçılığın tanımı yapılmalı ve halka anlatılmalı. Biz de bilelim, kim neye göre örgütleniyor."

Öncelikle örgütlenme özgürlüğünün kime verildiği, kime verilmediği, neye göre verildiği, kriterin ne alındığı bence açık. Ancak cumhurbaşkanı yaptığı konuşmalarda aşırı uçların örgütlenmesine izin verilemeyeceğini söylüyor. Ama bu arada "devam partileri"nin bir kısmı aşırı uç durumunda. Örneğin MÇP 12 Eylül öncesinin faşist partisinin kadrolarına sahip. RP ve IDP de laikliğe aykırı propaganda yapan MSP'nin devamı olan partiler. Bunların örgütlenip meclise girme olanakları var. Madem laikliğe aykırı propaganda yapmak yasak, madem faşist propaganda yapmak yasak, bu adamlar nasıl örgütleniyor? 12 Eylül öncesinde yasal örgütlenebilen TİP'in yöneticilerinden parti kurmak isteyenler tutuklanıp içeri alınmakta. Bu-

GÜNDEM I

HİKMET HALICI

"Bir müslüman olarak, insanın doğru ve yanlış düşünceler ve hareketler arasında seçim yapma özgürlüğüne sahip olması gerektiğini düşünüyorum."

Genel olarak örgütlenme özgürlüğünü, düşünce bağlamında insanların isteklerine uygun olarak düşüncelerini aktarabilmeleri, yayma imkânına sahip olabilmeleri, düşünce-aktivite bağlamında da insanların düşünceleri ve inançları doğrultusundaki pratikleri gerçekleştirebilme imkânına sahip olmaları şeklinde anlıyorum. Düşünce ve pratiğin birbirinden ayrı düşünülmemesi kanaatindeyim. Eğer düşüncenin kendisi belirli pratikleri içeriyorsa, özgürlüğün ne derecede kadar sahip olunduğunu, pratiğin ne derecede kadar gerçekleştirebildiği gösterir. 141, 142 ve 163. maddelerin düşünce ve aktivite özgürlüğünde, yasal alanda çeşitli sınırlamalar getirdiği açıktır. Bu maddelerin asıl amacı, totaliter düşüncelerin yasal alanda siyasal haklara sahip olamamalarını sağlamaktır. Bu konu totaliter eğilimli insanların bu haklara sahip olup olamamaları ya da değil, tüm insanların bir arada yaşadıkları toplumsal yapılarda değiştirdikleri sınırlamalarda da önemlidir. İlgili maddelerin kaldırılması özgürlüklerde daha iyi yapılan gerçekleştirmesi sağlayacaksa, bence bu kesik hoşgörü ortamının gelişmesiyle sınırlıdır. Bir Müslüman olarak insanın İslam'a göre doğru ve yanlış olarak belirlenen düşünceler ve hareket tarzları arasında seçim yapma özgürlüğüne sahip olması gerektiğini ve düşüncelerle ve hareketlerle bir sonucunda yine insanın kendisinin sorumlu olduğunu düşünüyorum. Yani İslam insana belirlenen o doğruları ve yanlışları seçme özgürlüğünün olduğu bir ortam öngörür.

Siyasi faaliyet kanununda devletin yargı ve yürütme organlarının üyesi, ilgili maddelerden kaynaklanmakta. Yetkililer açıklamalarında, Türkiye'de bu tür siyasi faaliyetlerin yasaklık kazanabilmeleri için gereken şartların oluşmadığını ileri sürüyorlar. Yetkililerin bu açıklamalarında haklılık payı olsa bile, Türkiye'de bu koşullara oluşması için neler yapıldığı sorgulanabilir. Eğemen ideolojinin bu tür konularda tavrının, demokratik koşulları geliştirmekten ziyade, kendi politikasını daha baskıcı kılma doğrultusunda olduğunu düşünüyorum. Başka insanların düşünsel ve pratik özgürlüklerine saygı vermediği sürece her türlü örgütlük isteklerinin yasaklanmaması gerekir. Türkiye'nin mevcut sosyo-kültürel koşullarında bir değişme olmadıkça, siyasi özgürlük hakkını kısıtlayıcı ilgili maddelerin değiştirilmeyeceği görülmektedir. Bu da özellikle İslamcı ve komünist düşüncelerin siyasal alanda örgütlenme özgürlüğüne sahip olamamaları gibi olumsuz bir sonuca neden olmaktadır.

KEMAL ŞAHİN

"Önerim, kurulacak komünist partinin verilecek hakları kullanıp daha ileri gitmenin yollarını aramasıdır..."

141, 142 ve 163. maddeler kalkmalı. Ama bu maddeyi kaldıranlar kendi standartlarında bir partiyi kurmayı isteyecekler. Bu da yeterli olmayacak. Türkiye'de referandum ve seçimlerin birer aldatmaca olduğu bir gerçek. 141 ve 142. maddeler halka anlatılmalı ve halkın çabasıyla değiştirilmeli. Bu maddelerin değişmesi komünist partinin kuşkulanmasının için gerekçe değil. Burjuvazi insanları oyuna getirmek, yani bünyesinde eritebilmek için birtakım demokratik değişiklikler yapmaya çalıştı bugüne kadar. Bunlar sonuçsuz kalın. Önerim, kurulacak komünist partinin verilecek hakları kullanıp daha ileri gitmenin yollarını aramasıdır. Gerçi, bugün bu partiyi kurmak için Türkiye'ye gelenler sosyalist mücadele vereneceler, verecekleri mücadele beni doyurmuz. Zaten gelmeleri hatayık. Teslim olmamaları gerekirdi. Oysaman demokrasi oyununa aldandılar.

Söyleşi: Doğan Altay

16 MART: TÜRKİYE HALKI-GENÇLİĞİ VE ÖĞRENCİLERİYLE ULUSLARARASI DAYANIŞMA GÜNÜ

16 MART'I UNUTMADIK

Yeni sömürgeciliğin, uluslararası işbölümü doğrultusunda gelişmiş kapitalist ülkelerde uygulamaya çalıştığı "yeni" sermaye birikimi modelinin yaşama geçirilmesi ancak devletin baskıcı aygıtlarının desteğini alarak sağlanmaktadır. Bu sermaye birikimi modelinin uygulanması için demokratik muhalefetin bastırılması, demokrasinin askıya alınması zorunludur.

Ülkemizde de sermaye birikiminin sağlanması için 24 Ocak kararları gibi ekonomik kararlar ve bu kararların yaşama geçirilmesi için 12 Eylül gerekliydi. Ancak demokratik-toplumsal muhalefetin güçlükçe arttığı bir durumda 12 Eylül'ü yapmak oldukça zor ve riskliydi. Görece de olsa halk demokrasiyi sahipleniyordu. İşte bu durumda halkı demokrasiden önce bunlara sokmak gerekiyordu. Bunun yolu da faşist terörü planlı ve sistemli bir biçimde ve dozu sürekli arttırarak kullanmaktan geçiyordu.

İşte bu faşist terör uygulamasının bir katliamı da 16 Mart 1978'de yaşandı. 16 Mart öncesinde İÜ'deki 2 yıl süren faşist işgali kıran öğrenci gençliği, bir saldırıya tanık oluyor, daha da ötesi bir vahşeti yaşıyordu. İşgalin kırılmasını hazmedemeyen sivil faşist güçler, ikinci iktidar odağının plan ve programı dahilinde öğrenci gençliğin üzerine bomba ve silahlarla saldırıyordu. Bu saldırı sadece solcu öğrencilere yönelik değil, faşist güçlerin varlığını dahi hazmedemediği, kendileri gibi düşünmeyen herkese ve giderek demokrasiye yapılmıştı. Alçakçasına yapılan bu katliam sonucu 7 öğrenci ölmüş, yüzü aşkın öğrenci de yaralanmıştı.

16 Mart öncesi uzun bir gelişim sürecinden sonra belirleyici bir öğe olmaya çalışan ikinci iktidar odağı, demokratik parlamenter temele dayalı siyasi iktidarın yanı sıra, ağır örgüt bunalımlar sonucu devletin kurumsal yapısında meydana gelen çatlaktan genişlerek, kitlesel katliamları ve bireysel faşist terör yöntemlerini kullanarak belirleyici duruma geliyor ve açık olarak meşru iktidarı biçimsel bir hükümet haline getirerek parlamentodan alıp, iktidar devlet aygıtındaki gerici güç odaklarına ve yandaşlarına devretme faaliyetini hızlandırıyordu.

Terör, dozu giderek arttırılarak CIA ve kontr-gerilla aracılığı ile egemen sınıflar adına gerçekleştiriliyordu faşist iktidarın bu koşulların yaratılmasını hedefleyen ikinci iktidar odağı tarafından yönlendiriliyordu.

16 Mart katliamı öncesi ve sonrası iktidar odağının amacı tekti; parlamentodaki iktidarı faşist terör karşısında yenik düşürmek ve artık iktidarı tek başına elinde tuttuğunu kanıtlamak. Girişimi tüm cinayetler ve kitlesel katliamlar ülkede bir iktidar boşluğunun varlığını göstermek ve gerçekte iktidarı elinde tutan güçlerin kendisini ortaya çıkarmak için gerekli ortamı hazırlamayı hedefliyordu.

İşte 16 Mart katliamı bu kadar kısa bir yazıda tüm boyutlarıyla anlatılamayacak boyutlarına bizdeki bir planın yaşama geçirildiği günlerde ve bu planın bir parçası olarak gerçekleştirildi. İnsanlık onurunu sahip herkesin lanetlediği, tüm demokratik kitle örgütleri ve demokratik güçlerce ülke genelinde düzenlenen kitlesel gösterilerle protesto edilen bu katliam birçok ülkenin gençliğince de lanetlenmiş ve enternasyonalizmin bir ifadesi olarak katliam günü DDGF (Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu) tarafından "Dünya Gençliğinin Türkiye Gençliği ile Dayanışma Günü" olarak ilan edilmiştir.

Bu acımasız katliamın gerçek sorumluları oyunun planını yapan ve oyun sonunda iktidarı hedefleyenlerdi. Katliamı gerçekleştirenler bu oyunun figüranlarıydı. Ya katledilenler?! Onlar da bu insanlık dışı oyunu bozmak için uğraşan, hiç de oyun olmayan bir gerçeği yaşayan ve öldürülmekle asla tükenmeyen, tükenmeyecek olan, gelecekteki güzel günlerin müjdecileriydiler.

12 Eylül'den sonra 16 Mart katliamını ilk defa kitlesel olarak protesto eden İstanbul Üniversitesi gençliğinin katliamın yapıldığı yere bıraktıkları çiçekle yazdıkları gibi "16 Mart'ı unutmadık, hesabını soracağız!.."

Katliam sonrası protesto gösterisi

...
İşte:
şu güreşen
düşen
ateşle
meydanlarla kırmızı yıldızlık yanıyor!
Sen de çıkar
göğsünün kafesinden yüreğini;
şu güneşten
düşen
ateşe fırlat;
yüreğini yüreklerimizin yanına at!
Akın var
Güneşe akın!
Güneşi zaptedeceğiz
Güneşin zaptı yakın!
Biz topraktan, ateşten, sudan, demirden
doğduk!
Güneşi emziriyor çocuklarımıza karımız,
toprak kokuyor bakır sakallarımız!
Neş'emiz sıcak,
kan kadar sıcak,
delikanlıların rüyalarında yanan
o "an"
kadar sıcak!
Merdivenlerimizin pengesini yıldızlara asacak,
ölülerimizin başlarına basarak
yükseliyoruz
güneşe doğru!
Ölenler
döğüşerek öldüler;
güneşe gömüldüler.
Vaktimiz yok onların matemini tutmaya!
Akın var
Güneşe akın!
Güneşi zaptedeceğiz
Güneşin zaptı yakın!

16 Mart 1980'de İstanbul Üniversitesi önünde anma töreni

İstanbul Büro Araştırma Birimi

Murat KURT

O, ne önde
ne arkada
arada
sıramızdaydı
Ve yanındakinin kanlı başı onun omuzuna eğilince
ona sıra gelince
sayısını saydı

Siz istemez
yaşa göz istemez
Çelenk matem lazım değil
Susun!
Sıra neleri uyusun..

Hatice ÖZEN

Cemil SÖNMEZ

Baki EKİZ

Ahmet Turan ÖREN

Abdullah ŞİMŞEK

Hamit AKIL

KATLİAM VE DİRENİŞ GÜNLERİ

16 Mart 1978 günü yaklaşık iki yıldır okullarına gidemeyen, ancak güçbirliği sonucunda okullarındaki faşist işgali kırıp okullarına devam eden devrimci gençliğe İÜ Eczacılık Fakültesi önünde silahlı ve bombalı bir saldırıda bulunuldu.

O gün saat 12.30 sıralarında kalabalığın arasına atılan tahrip gücü yüksek bomba ortalığı bir anda kan gölüne çevirmiş, bu arada Beyazıt yönüne bakan taraftaki park etmiş arabaların arasına mevzilenen bir grup silahlı faşistin yaylım ateşi başlamıştı.

Saldırı sonucunda Hatice Özen, Cemil Sönmez, Baki Ekiz, Ahmet Turan Ören, Abdullah Şimşek, Hamit Akıl ve Murat Kurt isimli devrimci gençler ölmüş, 30'u ağır olmak üzere 100'den fazla devrimci de yaralanmıştı.

Olayın gelişimi esnasında polisin tutumu saldırganları yakalamak için özel bir çaba harcamama biçiminde olmuş; polis saldırganların kaçışına açıkça göz yummuş, hatta o dönemin faşist üslerinden biri olan Artvin Öğrenci Yurdu'na kaçan saldırganlara müdahale edilmemesi yolunda polis telsizlerinden emir verilmiştir. Polisin bu tutumu, katliamların sürekli tırmandırılması biçiminde gelişen planlı faşist terörün bir parçası ve ona halkalarından biri olduğunu göstermektedir.

Katliam sonrasında toplantı halinde bulunan İÜ Senatosu, olayı haber alınca üniversiteyi süresiz tatil etme kararı almış ve tepkiyi bastırmak amacı ile bir önlem olarak düşünülen bu karar öğrencilere duyurulmuştu.

Katliamı haber alan öğrenciler, İktisat Fakültesinde bir forum düzenlemiş, bunun ardından da üniversite merkez binasını işgal etmişlerdi. Kısa bir süre sonra İTÜ'yü işgal eden öğrenciler, tekrar merkez binaya dönerek geceyi üniversite bahçesinde geçirmişlerdi.

Ertesi gün uzun tartışmalardan sonra cenazeleri alabilen öğrenciler caddeden Sirkeci'ye kadar bir yürüyüş gerçekleştirdiler. Liseliler, üniversite öğrencileri, DİSK'e bağlı sendikaların temsilcileri, meslek odalarından temsilciler ve tüm demokratik kuruluşlardan 50 bin kişi yürüyüş kortejine katılmış, cenaze töreni bir anti-faşist gösteri niteliği kazanmıştı.

Katliamın yarattığı tepkiler yürüyüşle sınırlı kalmamıştı, nitekim katliamın ardından 20 Mart günü DİSK tarafından "faşizme ihtar" niteliğinde ülke çapında 2 saatlik iş bırakma eylemleri düzenlendi. 600 bini aşkın işçinin katıldığı ve ülke çapında yaşamı etkileyen eylemler tüm demokratik örgütlerce desteklendi. 20 Mart, faşizme karşı yığınsal direnişin yükseldiği tarihsel günlerden biri olmuştur.

12 MART'IN ÖĞRETTİKLERİ

"Biz, devlet olarak (Türkiye'deki gelişmelere) sabredebiliriz ama, devlet dışında olanlar, devleti bile dinlemeyenler sabredemeyebilir. Bundan açık bir şey olamaz. 12 Mart'ta CIA vardır. Büyük ölçüde vardır. 12 Mart'ta başkaş vardır. CIA Papadopulos'ta vardır. CIA Gizikis'te vardır. CIA'nın nasıl hareket edeceği tahmin edilemez."

Yukarıdaki alıntı İhsan Sabri Çağlayangil'in sözlerinden. Çağlayangil, Amerikan sefirinin kendisini evinde ziyaret ettiği sırada söylediği sözleri aktarıyor ve kendi yorumunu yapıyor. Türkiye'nin yakın tarihinde yaşadığı askeri müdahalelerin ortak bir özelliğine değiniyor. 12 Mart'ta CIA vardır diyor. Biz de "12 Mart'ta var olan CIA 12 Eylül'ün yalnızca seyircisi miydi?" sorusunu sormaktan kendimizi alamıyoruz.

CIA'nın toplumsal yaşamımızdaki rolü, 12 Mart'ta ve 12 Eylül'deki konumu kamuoyunca biliniyor. Ancak bu gerçeği Çağlayangil'in anlatmasının ve çaresizlikle CIA'dan yakınmasının önemli yanı; tıpkı Demirel'in MİT'in kendisini 12 Eylül hazırlıkları konusunda bilgilendirmediğinden yakınması gibi. Yalnız gerek Çağlayangil, gerekse Demirel müdahalelerin tezgahlanmasına ilişkin bir noktayı eksik bırakıyorlar. Türkiye'de askeri müdahalelerin arkasında CIA, MİT, kontrgerilla aracı, emperyalizmin bölgedeki çıkarları ve tekelci sermayenin ülkedeki egemenliğinin pekiştirilmesi çabaları da vardır. Bu çıkarlar ne zaman bir müdahaleyi gerektirse Demirel ve Çağlayangil "gerektirse" devre dışı kalmaktan kurtulamayacaklardır. Bizce sorun, devre dışı kalmaktan kurtulmakta, müdahaleyi engelleyici girişimlerde bulunmaktır.

12 Mart, ders almasını bilenler için oldukça öğretici deneylerle doludur. Emperyalizm ve tekeller 12 Mart'tan çıkartmaları gereken tüm dersleri çıkartmışlar, 12 Eylül'ün tezgahlanmasında bu "engin deneyimlerden" yararlanmışlardır. 12 Mart, onu tezgahlayanlar bakımından "naş" bir yengi olmamıştır. 12 Mart döneminde anayasanın uygulamasının parlamentoda engellenmesi ve cumhurbaşkanlığı seçiminde parlamentonun direnmesi vb. olaylar sonucu hükümetin çabuk yitirmesi, 12 Martçılar için yenilgiyi bir başlangıçtan oluşturmuştur. Daha önemlisi, 12 Mart çıkışında toplumda demokratikleşme özleminin egemen olması, sol güçlerin itibarının artması ve sola kayışın hızlanması, bu yenginin kalıcı olmadığını göstermiştir. 12 Mart döneminde örgütleri kapatılan, kitle örgütleri dağıtılan, işkence tezgahlarından geçirilen, liderleri cezaevlerinde olan ya da katledilen kesimler 12 Mart'ın hemen sonrasında toparlanabilmişlerdir.

Bunlardan 12 Mart'çıların çıkardığı dersler nelerdir? Birincisi, parlamentoyu dağıtmamakla büyük bir yanılgıya düşmüşlerdir. Çünkü en kötü parlamentolar bile baskı yönetimler için ayak bağı oluşturmaktadır. O halde parlamento bu defaki "tezgahta" dağıtılmalıdır; nitekim dağıtılmıştır. Demokratik yığın örgütlerinin hiç bir biçimde varlığına izin verilmemelidir, verilmemiştir. 12 Mart'ta kapatılamayan DİSK kapatılmış, kapatılan kitle örgütlerinin yerine yenilerinin kurulması engellenmiştir. Oysa 12 Mart'ta kapatılan TÖS'ün yerine TÖB-DER kurulabilmiştir. Bu önemli ders de, böyle bir "tezgahın" hazırlıklarının yeterli biçimde yapılmasıdır. 12 Mart'ta kendilerine siyasi bağlı olduğunda parlamentoyu dağıtmayı akıllarının ucundan geçirmemişler midir? Yoksa parlamentonun toplumda meşruiyeti ve itibarının yüksek olması bile-- olması nedeniyle bunu yapmayı göze alamamışlar mıdır? Bizce göze alamamışlardır. Bu nedenlerle 12 Eylül'ün öncesinde cumhurbaşkanının seçilememesi olayını parlamentonun itibarını ve meşruiyetini yok etmek için kullanmışlardır. Yine DİSK'i kapatmamalarının nedeni bunu uygulamamelerinden değil, yığınlardaki dirliğin bilinciyle yok edilememiş olmasıdır. Nitekim 12 Eylül öncesi faşist çeteler kullanılarak terör yoluyla yığınları sindirmeyi önceden başarmışlardır. 12 Mart'tan barış ve demokrasi güçleri için de çıkarılacak sonuçlar vardır. 12 Mart çıkışındaki demokratikleşme ve sola yöneliş çabası barış ve demokrasi güçlerince iyi değerlendirilememiştir. Yeniden büyük darbeden çıkılacak sonuçlar üzerine ortak hedefler konamamış, diyalog ve işbirliği politikası yerine rekabetçi, ayrımcı politikalar izlenmiştir. Oysa 12 Mart'çıların müdahaleye cesaret edebilmesi bu güçler arasındaki dağınıklık ve çekişmeler nedeniyle mümkün olmuştur.

12 Mart'tan çıkarılacak daha pek çok sonuç vardır. Ancak bunlar çok boyutlu, ayrıntılı tartışma konularıdır. Bunlara şimdilik değinmiyoruz. Ancak, parlamentonun varlığının önemini, barış ve demokrasi güçlerinin acil gereksinmesi olan diyalog ve işbirliği politikasının geçmişte yaşama geçirilmemiş olmasının önemini vurgulamakla yetiniyoruz. İsmail Cem Tarih Açısından 12 Mart adlı kitabında; "12 Mart adalet ve insan anlayışı Türkiye'de insan ölçüsünün yıkımını getirmiştir. Türkiye hiçbir dönemde 12 Mart'taki kadar düşük bir yerde olmamıştır" diyor.

Sayın İsmail Cem bunu yazdığında Türkiye 12 Eylül'ü yaşamamıştı. 12 Mart'tan çıkıldığında yaşanan demokratik hava Türkiye'de bir daha 12 Mart gibi bir dönemin yaşanmayacağı umudunu doğurmuştu. İsmail Cem'in sözleri de böyle bir umuttan kaynaklanmış olabilir. Ne yazık ki, daha kötü bir dönem yaşanmış. Türkiye'nin demokratik birikimi bir kez daha büyük bir darbe yemiştir. Böyle bir darbenin yeniden yaşanmaması, kalıcı demokratik mevzilerin kazanılmasına, "müdahale" tezgahlarını yapan odakların dağıtılmasına bağlıdır. Bunu başaracak güç tüm barış ve demokrasi güçlerinin birlikteliğidir.

Selim Özen

"FİLİSTİN'DE BARIŞ OLMADAN DÜNYADA BARIŞ OLMAZ!"

Söyleşi: Zeki Yücel

Aralık ayından bu yana, İsrail'in işgali altında bulunduğu topraklarda, FKÖ önderliğinde, siyasi baskı ve teröre karşı, Filistin halkı büyük bir direniş başlatmış durumda. Biçağın kemiğe dayanmış olduğu bugün, genci, yaşlısı, kadını, erkeği ile bütün bir halk, bulabildiği tüm olanakları kullanarak direniyor ve kendi kaderlerini tayin edebilecekleri güne dek de, bu savaşımlarını sürdürecekler. YARIN Dergisi olarak, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde okuyan Filistinli gençler ile yaşamları, örgütlenmeleri ve ülkelerindeki savaşımları üzerine bir söyleşi yaptık. Konuştuğumuz dört genç de, karşılaştıkları çeşitli baskılar nedeniyle, fotoğraflarının çekilmemesi ve adlarının yazılmamasını istediler. Kendileri ile olan dayanışmamızı, zaferlerinden sonra, çok daha özgür koşullarda sürdürebilmemiz dileğiyle, söyleşimizi yayınlıyoruz.

■ *YARIN: Söyleşiye, her şeyden önce, Türkiye'de okuyan Filistinli öğrenciler olarak, ülkenizdeki sorunlardan söz ederek başlayalım.*

□ 3. GENÇ (25 yaşında, Ramana doğumlu): Öncelikle her yabancı öğrencinin yaşadığı kimi sıkıntıları bizler de çekiyoruz. Ancak, bunun ötesinde Filistinli olarak da birçok sorunumuz var. Öncelik ev bulmaktadır zorluk çekiyoruz. İnsanlar evlerini bir Filistinliye kiralamaktan çekiniyorlar, ikinci olarak dil sorunumuz var ki, örneğin İngilizce öğretimi yapan üniversitelerde dahi bazı hocalar dersleri Türkçe anlatmakta ısrar edince, anlayamıyoruz. Soara bazı hocalarla iletişim kurma zorluğumuz var. Bir bölümü bizi, yaşadığımız koşulları ve verdiğimiz savaşımı anlamıyor. Bizler ülkemiz topraklarında çarpışıyoruz. Tatillerde oraya gidiyor, onlarla birlikte emekçilerle yaşıyoruz...

□ 1. GENÇ (26 yaşında, Gazze doğumlu): Örneğin ben, İsrail'de tıp okuduğum için, yaz tatilinden zamanında dönemedim ve iki sınav kaçırarak, bu dönemden kaldım. Hocalardan daha fazla anlayış bekliyoruz. Bizmsiler ki, bizim yaşamımızın her an Filistin'le dolu. Vücudumuz burada, ama kalbimiz orada atıyor. Her an kulağımız radyoda, aklımız yanımızında. Bu nedenle tıpkımızı yeteri kadar derslerimize veremiyoruz. Bizi sorumsuzlukla suçlayan hocalarımız, bizim en büyük sorumluluğumuzun ülkemize karşı olduğunu, bir an önce okullarımızı bitirerek, savaşımıza yönelmemiz gerektiğini anlatamıyorlar.

■ *Ortadoğu'da yaşayan Filistinli öğrencilerin örgütlenmeleri ne düzeyde ve ne gibi etkinliklerde bulunuyorlar?*

□ 4. GENÇ (24 yaşında, Batı Şeria doğumlu): Bu sorunu derinlemesine büyük. İsrail ve ABD'nin kanlı kampanyasının etkisinde kalmadı, bizi terörist olarak değerlendiriyorlar, burada karşılık çıkmamızdan korkuyorlar. Oysa, dergiyi aracılığıyla bir kez daha söylemek istiyorum ki, bizim Türkiye'deki tek amacımız, bir an önce ülkemize dönmek ve mücadele mizi orada sürdürmek.

■ *Filistin öğrenci örgütü GUPS (General Union of Palestinian Students) hakkında biraz bilgi verir misiniz?*

□ 2. GENÇ (26 yaşında, Batı Şeria doğumlu): 1968 yılında Lübnan'da kurulmuştur GUPS 1948'den sonra, Batı Şeria ve Gazze'den göç etmek zorunda kalan insanlara ağırlıklı olarak yerleştikleri bölgeydi Lübnan. O zaman Amerikan üniversitelerinde de vardı orada. Azınlıktaki Filistinli öğrenciler, kendi akademik-demokratik haklarını kurumak için çeşitli okullarda dernekler kurmuşlardı. Bunlar 1969 yılında merkezi bir birliğe dönüşerek GUPS adını aldı ve o zaman öğrenci olan Yaser Arafat başkanlığını yaptı.

□ 4. GENÇ: Büyüyen bir öğrenci hareketleri kendine özgü dinamikleri ile, Lübnan'da da belli bir etkinliğe ulaştı ve aydın kesimi oluşturan Filistinli öğrencilere, mücadelemizde önemli bir rol oynamaktadır. FKÖ yönetimine temsilci gönderen GUPS, aynı zamanda dünyadaki birçok öğrenci kuruluşu ile ilişki içindedir. Bunların başında DDGF gelmektedir. Hatta, Filistinliler, 1960'lı yıllarda bu örgütün genel sekreterliğini de yapmışlardır. DDGF'nin varlığı bizler için çok önemli. Bize konferanslar ayarlıyor; toplantılar, panoller, dayanışma kampanyaları yürütmek doğrudan yardım ediyorlar.

■ *Ortadoğu'da yaşayan Filistinli öğrencilerin örgütlenmeleri ne düzeyde ve ne gibi etkinliklerde bulunuyorlar?*

□ 4. GENÇ: Aslında öğrenci örgütlenmeleriniz yalnızca üniversite lerle sınırlı değil. Aynı zamanda lise, ortaokul, hatta ilkokul düzeyinde oldukça geniş çaplı bir yapılanmaya sahibiz. GUPS tüm boşlukları kapsayan ana örgüt. Öğrencilere ilişkin her tür sorun bu yapılanmalar aracılığıyla ele alınıyor. Yalnız akademik alanda değil, öğrencilerin yeme, içme, barınma, iş bulma, ders araç ve gereçleri sağlama gibi birçok sorununu ilgilenyoruz.

■ *İsrail'in işgali altında bulunduğu topraklardaki Filistinli öğrencilerin durumu nasıl ve ne gibi olanaklara sahipler?*

□ 3. GENÇ: İsrail işgali altında bulunan Nablus, Birzeit, Beklahan, Gazze, Celil gibi birçok üniversitede öğrenci birlikleri bulunmakta. Bunlar oldukça önemli işlevler yürütüyorlar. Öğrenci kabul etme ve kayıtlarını yapmanın yanı sıra, kültürel, ekonomik, siyasi tüm etkinlikleri de denetlemektedirler.

□ 1. GENÇ: Şunu vurgulamak istiyorum ki, FKÖ'nün bu topraklardaki etkinliklerinin başını bizzat bu üniversitelerdeki öğrenci birlikleri çekmektedir. Bizim öğrenci liderlerimiz, üniversiteyi bitirince doğrudan FKÖ'nün içinde görev alıyorlar.

■ *Peki, İsrail'in bunlar karşısındaki tutumu ne oluyor?*

□ 2. GENÇ: Aslında İsrail öncesi doğrudan sivil ve savunmasız halkları çıkarıyor. Öğrencilere ise pek kolay dış geçirmiyorlar. Çünkü üniversite merkezlerinde oldukça güçlüyüz. Hatta Beklahem Üniversitesinde olduğu gibi kimi yerlerde Hıristiyanlar da öğrenci birliklerini desteklıyorlar ve tabii işin içinde onlar da olunca kimse ses çıkaramaz oluyor. Bunun sonucunda okul yönetimi ve Hıristiyanlarla belli bir diyalogu sağlayabiliyoruz. Dersden polisiye kadar her şeyi bu düzeyde ele alıyoruz.

□ 4. GENÇ: Öğrenci birliklerimiz gerçekte tüm Filistin toplumuyla içiçe. Bunların işlevi okullarla sınırlı kalmıyor. Birçok yerleşim merkezi, kasaba ve köyleri dolaşarak; sağlık, temizlik kampanyaları yürütüyorlar. Hem işçilik, hem öğretmenlik yapıyorlar. Bu tür çalışmalar öğrencilerle de sınırlı değil. Örneğin genç kızların, ilk zamanlar tıbbi çeşitli bilgiler alarak birçok derneği var, işçi örgütleri var. Bu tür yapılanmalar, bankalar karşısında diyalog odaklaşıp sorunları oluşturuyorlar.

□ 1. GENÇ: Aslında iş bizlerle de sınırlı kalmıyor. Dünyanın çeşitli yerlerinden gelen gençler, bizimle birlikte gönüllü çalışmalar yapıyorlar. ABD'den bile gelenler var. Ayrıca üniversitelerde okuyan yabancı öğrencilerin de büyük desteğini görüyoruz. Çoğu liberal, demokrat eğilimlere sahipler. Onlar aracılığıyla dünyaya davamızı anlatabiliyor, sorularını tek tük yanıtlayarak açık bir yer bırakmamaya çabalıyoruz.

■ *Filistinlilerin, onlardaki İsrailli gençler, İsrailli öğrencilerle ortaları nasıl? Size onlar yardım eden, destekleyen kesimler var mı?*

□ 1. GENÇ: Aslında biz İsrailli diye bir şey tanımıyoruz, kabul etmiyoruz. İsrail Devletinin politikasını yürüten, destekleyen, ya da bu şekilde içinde yer alan kişiler siyonistlerdir ve tamamen bizimle düşmanımızdır. Ancak bunun dışında olan Yahudi gençler de var ve onları ayırıyoruz biz. Şunu iyi anlamak gerekir. Siyonist başka, Yahudi başkadır bizim için. Bir örnek vereceğim. Şu anda bir Yahudi, 35 gündür sürdürdüğü açlık grevinde tam 18 kilo verdi. Bu adam Yahudi ama bizi destekliyor. Şimdi ben buna düşmanım mı diyeceğim? Kesinlikle hayır!

□ 2. GENÇ: Zaten bizim düşmanımız doğrudan doğruya İsrail hükümeti, onun destekleyicisi siyonistler, dışarıdan gelen faşistler ve tabii başta ABD olmak üzere tüm emperyalist güçler.

□ 4. GENÇ: Yakın, gözününe alamaz gerçeken bir sınıfta daha var. İsrail hükümeti, demokrat Yahudileri kullanabiliyor kimi zaman. Bunlara olanakta gösteriyor, hatta kendi eliyle protesto gösterisi bile düzenliyor. Neden? Kendisini dünya kamuoyu önünde demokrat, değişikçi, eşitlikçi göstermek için. "Bakın bizde de demokrasi var" diyebilmek için. Biz inanıyoruz ki, tüm dünyadaki demokrat insanların olduğu gibi, demokrat Yahudilerin de yapabilecekleri somut katkıları vardır.

■ *Örneğin neler yapabilir demokrat Yahudiler?*

□ 2. GENÇ: Aslında İsrail öncesi doğrudan sivil ve savunmasız halkları çıkarıyor. Öğrencilere ise pek kolay dış geçirmiyorlar. Çünkü üniversite merkezlerinde oldukça güçlüyüz. Hatta Beklahem Üniversitesinde olduğu gibi kimi yerlerde Hıristiyanlar da öğrenci birliklerini desteklıyorlar ve tabii işin içinde onlar da olunca kimse ses çıkaramaz oluyor. Bunun sonucunda okul yönetimi ve Hıristiyanlarla belli bir diyalogu sağlayabiliyoruz. Dersden polisiye kadar her şeyi bu düzeyde ele alıyoruz.

□ 3. GENÇ: İsrail'de bu arada giderek sövenleşiyor. Tam anlamıyla faşist bir devlete dönüşüyor. Bunun bir kanıtı Yahudi Hahamı Mir Khanenan İsrail Parlamentosu Knesset'e seçilmesi. Böylesine yozlaşmış bir parlamentoya sokmaya başladılar. Aslında Knesset'teki çekişmeler de göz boyamaya yönelik. Perde bir toprak vermekten bahsediyor. Nasıl verecek bunu? Oralardaki Yahudi halk buna razı olur mu? Zaten Knesset'e bir destekleyen kimseyi sokmaz, göre bile konuşturtmazlar. Nasre Belediye Başkanı Terfik Ziya bunun bir örneği. Kaç kez coplarla dövertek meclis dışına attılar.

■ *İçinizde yakın zamanlarda işgal altındaki topraklarda bulunmuş olanınız var mı?*

□ 1. GENÇ: Ben Ekim ayına kadar oradaydım. Yaz tatilinde gittim ve tabii kolay kolay da dönemedim.

■ *İşgal altındaki topraklarda yaşam nasıl sürüyor? Son durumu kısaca anlatır mısınız?*

□ 1. GENÇ: Filistinliler için oradaki sosyal yaşam anlatılamayacak denli kötü. Ekonomik, toplumsal ve siyasal alanlarda giderek daralan bir baskı çemberi içerisindeyiz. Örneğin ailem Gazze yerleşim bölgesinde oturuyor. Küçücük bir yer. 750 bini aşkın Filistinlinin yaşadığı burada kilometrekareye 2 binden fazla insan düşüyor. Ne koşullarda yaşadıklarını artık siz tahmin edin. Ekonomi de öyle. Örneğin İsrailliler kontrolü altında. Her şey onların isteğine bağlı. Çalışmak serbestiyse, yoksa aç kalacağız. Oysa iş bulmak çok zor. Çoğu kez başka şehirlerde tek tük işler bulduğumuz ve oralarda çalışmak zorunda kalıyorum, ama nasıl! Aynı işi yapan İsraillinin aldığı paranın yarısını bile vermiyorlar bize. Diğer bir sorunda polis baskısı. Örneğin Gazze'de 1967'den kalma bir sınır karakolu var. İçe girmek için buradan geçmek zorundayız. Bu nedenle her gün sabahın saat üçbuçuğunda kalkmak zorunda kalıyoruz. Saat 4'te geldiğimiz sınır noktasından ancak 6'dan sonra aynlabiliyoruz. Kimlik kontrolü, aramalar derken, hepimizi bekletiyorlar. Ayakkabı, çorapların içine dek arıyorlar ve tabii çok kaba davranıyorlar. Bu işlem biraz gecikirse, Tel Aviv'deki işime yetişemiyor ve verdiğim yol parasıyla kalıyorum. Geç kaldığımız için deşik sıkışlen çıkarılıyoruz.

Bu bölgelerde insanların doğru dürüst bir şeye sahip olma hakları yok. Oturdukları evler kendilerinin değil, istedikleri zaman dışarı atılıyorlar. Toprak desen, asten kızıl olan bölgenin en verimli yerlerini Yahudiler alıyor, hem de zorla. Bize dağlık, çorak yerlerdeki toprakları işlemek kalıyor ki, bu da çok zor. Su dahil tüm yeraltı zenginliklerini onlar gaspettiler. Tarlalarımıza gerekli suyu veriyor, bizleri acımasızca sokmuyor, kimi zaman tarlalarımızı da ateşe atıştırıyorlar. Ancak bunun dışında olan Yahudi gençler de var ve onları ayırıyoruz biz. Şunu iyi anlamak gerekir. Siyonist başka, Yahudi başkadır bizim için. Bir örnek vereceğim. Şu anda bir Yahudi, 35 günden sürdürdüğü açlık grevinde tam 18 kilo verdi. Bu adam Yahudi ama bizi destekliyor. Şimdi ben buna düşmanım mı diyeceğim? Kesinlikle hayır!

□ 2. GENÇ: Aynı herhangi bir oluş olduğunda, tüm toplumun cezalandırma yoluna gidiyor; çocukları okuldan atıyor, dayağa, işkenceye başlıyorlar. Sorgulama, soruşturma, tutuklamalar, askeri kovuşturmalar bizlerin günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası. İsrailler böyle bir yaşamı gözleriyle görmeden, içinde bulunmadan bolay kolay anlayamazlar. Ne kadar anlatmaya çalışsak eksik kalır.

■ *Böylesi koşullarda yaşamak zorunda kalıp da eğitiminizi sürdürebiliyor musunuz? Peki son sınıf öğrencisi olarak, şimdi başladığınız Aralık ayından bu yana nasıl sonuçlar söz konusu? Biraz da bundan anlatır mısınız?*

□ 3. GENÇ: Aslında saldırı ve baskıların en çoğunu olanı, doğrudan askerlerden değil, bizzat sivil Yahudilerden geliyordu. Elelerinin silah taşıma ruhsatı var. Hükümet bunlara boş boş silah ve cephane verdikten sonra, bizleri kırdırtmaya başladı. Bu insanlar genç gündüz yerleşme bölgelerimizi basan, evleri, arabaları yakan, çoluk çocuk demeden insanları öldüren oldular. Hiçbir can güvenliğimiz kalmamıştı. İmanların işkence ile, diri diri gömülmeleri bir yerde, kimse bizim için bir şeyler yapmıyordu. İşte o zaman dedik. Bunca yılın baskı ve zulmü karşısında, isyanımız her ne kadar FKÖ'nün önderliğinde ayaklanmaya başladı.

□ 1. GENÇ: Tamamen FKÖ'nün inisiyatifinde ve onun direktifleri doğrultusunda aşama aşama gerçekleşecek bir plan oyunun yürütmeye çalışmış bulunmaktayız. İlk kez tüm Filistinliler birden ayaklandılar. Bizim de kadar barışçı olduğumuzu herkes bilir. Ancak taş, sopa ve sapanlarla yürütülemez bu savaşım, ilerde gerektiğinde silahlarımı da kullanabilmek çabalarımız sürdürecektir. Artık bizler emniyetli görünen dünyaya sesimizi duyurabileceğiz. Biz tümüyle mahşere güz dikmedik. Sadece kendimize ekmek istiyoruz ve alacağız da.

□ 4. GENÇ: Barışı doğrudan FKÖ eliyle ve önderlerinin tarafından pişiliyor olması çok önemli. FKÖ içindeki tüm güçlerin bir arada hareket etmeleri, tüm örgütlerin güçlerini yapıyor olmaları çok olumlu bir gelişme. Eğer bu bir kopma sayılır, bu denli sergilenemezdik.

□ 2. GENÇ: Ne yazık ki, hasta İsrail olmak üzere, Begin'ler ve onların bu an organları, sözde söylentiler çıkararak harekatımızı baltalamak, önüne geçmek istiyorlar. FKÖ'nün kontrolünde gelişmediği, ayrılıklar olduğu gibi haberler, kurtuluş savaşımızı bölmek için kasıtlı devrimlerin uydurduğu yalanlar. Eğer öyle olsaydı, hareket tüm bölgelerde aynı anda başlamazdı. Biz tek bir halkız, tek bir örgüt halinde, tek bir liderin komutasında savaşıyoruz. Bunda FKÖ'nün Cezayir'deki kongresinden tek bir vurgu halinde çıkmasının önemi büyük. Başarımızın en büyük kanıtı budur.

■ *Son ayaklanmanın sonuçlarının olası halkların ve sonuç sonuçlarının kısaca özetler misiniz?*

□ 1. GENÇ: Bu konuda genel olarak şunları söyleyebilirim. Birincisi, İsrail, "Ben de varım" diyebilmek için bir sınıfta kalmıştır. Kaybedeceğimiz hiçbir şey kalmadığından, ölümü göze alarak, tek bir vücut halinde çarpışmaya başlamış bulunmaktayız. Öte yandan İsrail artık dünyayı kandıramaz oldu. Maskeleri düştü ve altından ırkçı, faşist bir diktatörlük çıktı. Davranışı ve onun halkı bu şekilde görülecek. Artık susmayacağımız, bıkıp usanmadığımız sürece, sonuna dek savaşacağımız ve bunda kararlı olduğumuzu dost düşman herkese kanıtladık. Elde ettiğimiz bir diğer sonuç da, artık bizzat İsrail halkının bu konu üzerinde düşünmeye başlamasıdır. Onlar için de ciddi bir bunalım doğdu. Sivrelen gerilir, direnişler onlara da yaşamın kolay olmadığını gösterdi. Her üstüne koşuldan Filistinliler artık dünyanın yanında sokmaya başladı. Önceden böyle bir sorundan gerçekten habersiz olan, ya da onunla ilgilenmeyen İsrail halkı giderek irdelemeye başlıyor. Yalnızca kendi politikalarını sorgulamaya başlıyorlar. Askerler de büyük bir bunalım içinde. Çok yakında ordudan kaçmalar olmaya başlayacak. Hep birlikte yaşayacağız ve göreceğiz.

■ *Dünyanın dört bir yanındaki demokrat, ilerici, sol güçler sizin yanınızda. Çeşitli kampanyalar, protesto gösterileri sürüyor. Bu anlamda uluslararası dayanışmanın önemine ve sonuçları konusunda neler söyleyebilirsiniz? Dünya halkları ve gençliğinden neler bekliyorsunuz?*

□ 3. GENÇ: Dayanışma bizler için oldukça önemli bir konu. Aslında bunlar yalnızca diplomatik alanda kalmamalı. Sonuç verici olmalı. Bir Ortadoğu Barış Konferansı mutlaka toplanabilmeli. Her dilde bunu gerçekleştirmek için elimden geleni yapmalı. Öte yandan birçok yerde İsrail protesto eden, bize yardım çağrısı yapan hareketler var, kampanyalar düzenleniyor. Örneğin bu bir dayanışma örneklerinin gösterildiği ülkelerden biri de Türkiye. Geçtiğimiz bize sahip çıkıyor, destek oluyorlar. Onların eylemlerinin yanında yadınsamız. Tüm bunlar mücadelemize can katmakta, yalnız olmadığımızı göstermektedir. Sivrelerden aldığımız mesajla, topraklarımızda daha güçlü bir şekilde sarıyoruz. Hiçbir halkı boşa gömeyecektir, bundan emin olun. Artık biliyoruz ki dünya halkları bizimledir.

■ 4. GENÇ: Evet, unutmayalım ki, eğer onlar uzun süre boyunduruk altında tutulamazlar. Tarih bunun canlı örnekleri ile doludur. Bizim topraklarımızı işgal edenler de aynı sonla karşılaşacaklardır. Osmanlı geldi, yıkıldı. Almanlar, İngilizler geldiler, yıkıldılar. Hatta Arap ülkeleri bunu yapmaya kalktı, yıkıp gittiler. Şimdi İsrail var, o da yıkılıp gidecek. Bunu bekliyoruz. Tarihin akışını geriye çevirmek olanaksız. Tüm ulusal kurtuluş hareketleri gibi, biz de haklı davamızı kazanacağız. Şunu herkes bilmelidir ki, Filistin'de barış olmadan dünyada barış olmaz!

gençliğin filistin halkıyla dayanışma eylemleri

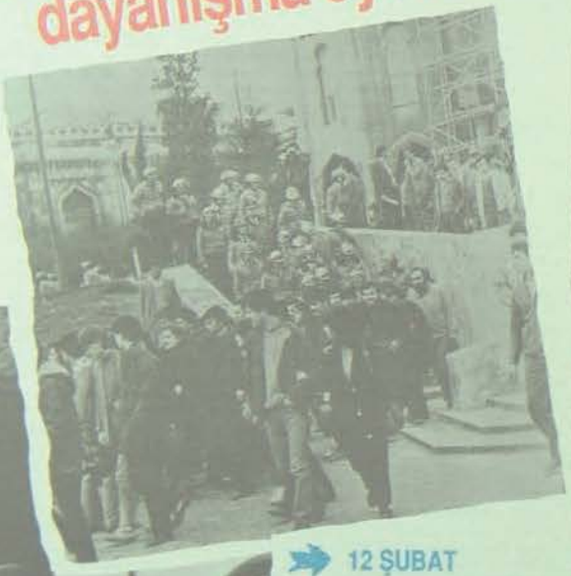
10 ŞUBAT

Bir grup, İsrail'in İstanbul Konsolosluğu girişine hayvan kemiklerinin montaj edildiği "ölüm ve vahşet" simgeleyen bir çelenk ile, yanık bir bölüm bırakarak; bu ülkenin Filistin halkına uyguladığı baskıyı protesto ettiler.

11 ŞUBAT

İnsan Hakları Derneği, Ankara'da "İnsan Hakları Açısından Filistin Sorunu" konulu bir panel düzenledi. İsrail'in işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistin halkına karşı yoğunlaştırdığı baskıların ve Filistin sorununun tarihsel kökenlerinin tartışıldığı panele konuşmacı olarak ANAP Ankara Milletvekili Bartın Doğu, SHP Ankara Milletvekili Cumhur Keskin, DYP Bursa Milletvekili Mehmet Gazioğlu ve Doç. Dr. Haluk Gerger katıldılar. Paneli İHD Genel Başkanı Nevzat Helvacı yönetti.

Yine aynı gün İstanbul'da "İsrail baskısı altındaki Gazze ve Batı Şeria'daki Filistinlilerle dayanışma için" Beyazıt meydanında 700 kadar genç toplandı ve İsrail bayrağını yakmak istediler. Polisin müdahalesine karşın dağılmamakta direnen öğrenciler "Kahrolsun Siyonizm", "Yaşasın Filistin Direnişi", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" biçiminde sloganlar atmaya başladılar. Polisin aralara girerek toplu-luğu küçük gruplara bölmeye ve dağıtmaya çalıştığı görüldü. Direniş ve sloganlar atmayı sürdüren topluluğa karşı polis coplarla müdahale etti. Polisin saldırısı üzerine çeşitli yönlere dağılan topluluktan 26 kişi gözaltına alındı.

12 ŞUBAT

Yaklaşık 25-30 kişilik bir grup öğrenci, önceki gün yaşanan olayı protesto etmek amacıyla Beyazıt Meydanında toplandı ve "Polis baskısına son, yaşasın Filistin direnişimiz" sloganı atıldı. Öğrenciler polisin müdahalesi öncesi dağıldılar.

Ankara'da 7 öğrenci derneği, İstanbul'daki gösterilerde polisin tavrını kınayan bir açıklama yaptılar. Açıklamada, öğrencilerin üzerinde estirilen baskı ve anti-demokratik uygulamaların tüm yoğunluğuyla sürdüğüne değinildi ve "Hükümet öğrenci gençliğin en haklı taleplerini polis coplarıyla karşılamaktadır" denildi. Açıklamada, gençliğin haklı mücadelesinin polis coplarıyla durdurulamayacağı vurgulandı.

13 ŞUBAT

Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği (TAYAD) ve Demokratik Mücadelede Kadın Derneği (DEMKAD), İstanbul Reklam Konferans Salonu'nda "Filistin Halkıyla Dayanışma ve Siyonist Vahşeti Kınama" konulu bir basın toplantısı düzenlediler. Toplantıya çeşitli öğrenci derneklerinden temsilciler de katıldılar.

Basın toplantısı sonrasında, Cağaloğlu Meydanı ve çevresinde bir yürüyüş kolu oluşturuldu. Yaklaşık 500 kişilik yürüyüş kolu Sultanahmet Meydanı'na kadar yürüdü. Ancak burada, geniş polisiye önlemlerinin alındığı görüldü. Yürüyüşçülerin arasına girerek grubu bölmeye çalışan Çevik Kuvvet ekipleri kalabalığa dağılmalarını söyledi. Eylemlerine bir süre de oturarak devam eden yürüyüşçüler "Son kez dağılmanızı ihtar ediyoruz" biçimindeki uyarı sonrasında ayağa kalkarak "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" sloganını atmaya başladılar. Bunun üzerine polis kalabalığa saldırdı. Gösteri sonrasında 39 kişi "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası"na muhalefetten gözaltına alındı.

14 ŞUBAT

İsrail'in Filistin halkı üzerindeki baskılarını protesto edenlere karşı ikiyüzlü politikasını protesto etmek amacıyla açlık grevi başlatıldı. Çoğunu tutuklu ailelerinin ve yakınlarının oluşturduğu gruplar kalabalık gruplar halinde Sultanahmet Meydanı'na gelerek karanfiller altılar ve Sultanahmet Adliye binasının siyah beş bırakılar.

13 Şubat gün gözaltına alınan 39 kişinin ifadeleri İstanbul DGM'ce alındı. Gözaltına alınanlardan Adalet Meslek Yüksek Okulu öğrencisi Fethi Ozalp, gazetecilere yüzündeki izleri göstererek polisle dayak yediğini anlattı.

15 ŞUBAT

İstanbul Üniversitesi'nde dağıtılan bir bildiri ile Filistin halkının haklı savaşını desteklendi. Çok sayıda dağıtılan bildiride Filistin halkının bağımsızlık mücadelesi anlatılıyordu. Herkesi bir insan olarak, Filistin halkı ile dayanışmaya ve siyonizmin insanlık dışı uygulamalarını protestoya çağıran bildiri; "Yaşasın Emperyalist Sömürüye Karşı Ortadoğu Halklarının Şanlı Direnişi" sloganı ile sona erdi.

Gülay Yener

NETAŞ direnişiyle ilgili olarak Otomobil-İş Sendikası Genel Başkanı İlhan Dalkılıç ve işten çıkarılan dokuz sendika görevlisinin görüşlerini aldık.

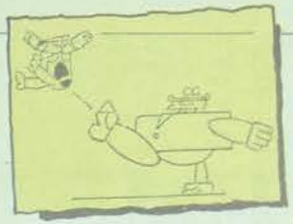
YARIN o 12 Eylül sonrası demokrasi mücadelesinin gebeliminde önemli bir yer tutan NETAŞ grevinin hemen sonrasında işçilerin örgütlülüğüne yönelen saldırılar günümüzde de sürüyor. En son NETAŞ direnişi'nin gebeliminin onlarla mıdır?

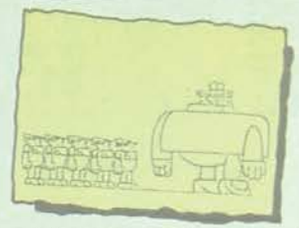
İLHAN DALKILIÇ o 12 Eylül işçi sınıfının ekonomik ve demokratik hakları büyük ölçüde ihlal edilmiştir. Fakat, bütün baskıya rağmen NETAŞ örneğinde de görüldüğü gibi işçiler örgütü güçleriyle haklarını kazanmayı başarıyorlar. Hatta biz grev başladığımızda sermaye güçleri uzun süre Otomobil-İş Sendikası'nın dayanamayacağı düşüncesindeydi.

Bu düşüncenin nedenini açıklar mısınız?

• Sermaye güçlerinin her şeyi ekonomik olarak görmelerinden kaynaklanıyor. Onlara göre kazanç ne kadar doluysa o kadar yaşanır vardır. Ama gerçekte maddi, gerekse manevi olarak güçlü desteklerle 93 günü gibi uzun süren grev, bildiğiniz gibi, kazanımlarımızla sonuçlandı. Tabii sermaye güçlerinin hiçbir zaman kabullenemeyeceği bu kazanım grev sonucunda yönelilen anti-demokratik baskıları ve işten çıkartmaları gündeme getirdi. Son olarak 45 işçinin sudan bahanelerle işten çıkarılması dilekçe gündeme gelmesine yol açtı, yevmiyeye ve fabrika işgaliyle sonuçlandı.

Sendika olarak, personel müdürü Ahmet Gökçenin NETAŞ'tan Otomobil-İş'e sokup atacağız gibi açık bir saldırısına SHP İstanbul Milletvekilleri Kenan Sönmez ve Hüsnü Ohçuoğlu 'nun tavır aldıkları söyleniyor. Sendika olarak bu konuda girişimde bulunacak mısınız?

■ Tabii iki direkt olarak sendikaya yapılan bu saldırının karşısında kayıtsız kalmayacaktır. Hukukçularımızla birlikte konunun üzerinde durmaya devam edeceğiz.

İşten atılan 9 sendika temsilcisi Cihangir Başkara, Aydın Ülkerman, Cüneyt Demirkol, Hüsnü Yahşi, Akif Köycü, İbrahim Ören, Yusuf Savaşkol, Hasan Yılmaz Koçal, Erdurt Aksoy da düşüncelerini şöyle aktardılar:

• Her şeyden önce emeğimize geri dönmekten çok, birlikte mücadele etmeye çalışmaktı. Ve başarılı olmaya inanıyoruz. Çünkü, grev sırasında katılmayan arkadaşlarımız bugün yanımızdalar.

■ Bizler almak istediğimiz bütün hak istemlerimizde karşımızda işyeri sahibini değil, emniyet güçlerini gördük. Direniş sırasında da bir açıdan karşımızda üç polisin yıldırmasıyla karşılaştık.

■ Ayrıca şunu da değinmek istiyoruz. Bizlerden daha kötü durumda olan ve hiçbir hakları, karşı çıkaları bulunmayan stajyer öğrencilerin durumlarına da kimse yaradığı oldukça açık bir şekilde girmiyor. Örneğin, biz grevdeyken bizim tezgahlarımızda çalıştırıldılar, bunun karşılığında da müdürlerine burer ateşe alındı. Bizlerle de direniş sırasında konuşan öğrenciler, yaz sonunda olmayı istediklerini, ama hiçbir şey yapamadıklarını belirttiler. Bu öğrenciler, kendi branşlarıyla hiçbir ilgisi olmayan ve her türlü ağır işlere çalıştırılmalarına karşın, bir işçinin yazmadığı hiçbir sosyal hakları yazılmamıştır.

■ Sonuç olarak, tüm demokrasi güçlerinin kendilerine şu soruyu sormalarını istiyoruz. "Birlikte neler yapabiliriz, neler kazanabiliriz." Çünkü kaybedeceğimiz, yapabileceğimiz onca şey varken, sadece lafta kalan çekişmeler yerine, karşımızda duran ortak güce karşı çaba harcamalıyız.

DİRENECEĞİZ...

AKSAN İŞÇİLERİ

"sermaye ile mücadele verilmeden hak alınamaz."

Emekçilerin yaşam koşulları her geçen gün daha da kötüye giderken, tepkiler de yükseliyor. Aşağıda AKSAN işçilerinin MESS'e karşı kararlı ve birlik içindeki mücadelelerine ilişkin değerlendirmeyi yapıtların açıklamayı sunuyoruz.

Otomobil-İş Sendikasında örgütlü, Kartal şubesine bağlı AKSAN Metal Sanayii A.Ş'de, sendikanın izin önderliğinde başlatılan ek zam talebi sonucunda MESS ile yapılan görüşmelerin sonunda, MESS dışı kalan işyerimizi zam konusunda serbest bıraktı. Biz ise MESS'in bu kararına hiçbir zaman inanmadık.

İşverenden, temsilcilerimiz aracılığıyla zam talebinde bulunduk. İşveren bize maaşımızın yüzde 75'i oranında bir para önerdi. Aramızda yaptığımız oylama sonucunda işverenin önerdiği bu parayı reddettik. Yaşadığımız görüşmeler sonucunda işverenden, eşit olarak 20.000 TL para istedik. Teklifimiz, işveren şiddetle karşı çıktı. Fazla para istemediğimizden daha çok, eşit para istememize kızdı. Eşit para verilmesinin ilkelerine ters düştüğünü, MESS üyelerinden olduğunu, bu nedenle istediğimiz parayı vermeyeceğini söyledi. Bu arada yok edilen, kapatılan bir sendika seçilmiyordu. Seçilme hakkımızı kullandık, işçi sınıfının bilinciyle ilkel kalan "Beş parmağın hesabı bir mi?" sorusuyla karşılaştık. Sanki özgürlüklerin elbirliğiyle oluşmuş, seçilmiyorsa, yargılanıyorsa. Ne kötü şeymiş onlar için hak istemek...

İşverenin bu despot tutumu işçi arkadaşların tepkisi ile karşılandı. Bizleri yıldırmasaydı. Bu kötü yaşam koşullarında daha kötü olamazdık. Çünkü Özal iktidarı tüm ekonomik, demokratik haklarımızı elimizden almıştı. Kaybedecek hiçbir şeyimiz yoktu, hakkımız olanı da istemek zorundaydık. Hakkını ve adaletini verilmek istenen bu paranın bize bir yarar getirmeyeceğini biliyorduk. Bu nedenle 31.12.1987 tarihinde bir servis boykotu, 5.1.88 tarihinde de yemek ve servis boykotları gerçekleştirdik. Boykotlarımıza bir gün ara verip, işverenden bir teklif bekledik. İşverenin katı tutumu devam ediyordu.

Bundan sonra işverenle anlaşma kadar yemek boykotlarımız devam etti. Fazla mesaiyi kaldırdık. Bu arada fabrikanın hazır kumlamada üretim düşmüştü. Birliğimizi bozmak için işveren, çeşitli oyun denemelerinde bulundu. İşveri taşımacılarımızın başka sendikalı görevde olduğu bir gün, diğer temsilcimizin de gece vardiyasında olduğunu fırsat bilen işveren, işçilere gelip para alanlarını öğrendi. Bu olmayınca aynı gün, kasım müdürlüklerine kabul etmediğimiz paraları geri gönderip "anlaştıklarını, bu paranın dışında para vermeyeceklerini" yalanını kasım yetkilisine söyledi. 13 arkadaşımız kandırılıp para aldırdı. Para alan arkadaşlarla diyalog kurup kandırıldıklarını, birliğimizi ve direnmemizi kırmak istediklerini, kabullendiğimiz bu parayı bize metazori aldırmak istediklerini söyledik. Para alan arkadaşlar personele gidip, aldatıldıklarını söyleyerek paraları geri verdiler.

İşverenin bu oyunları bizi bölmeye yetmemiş. Çünkü aramızda bölünmez bir bütün oluşturmuştuk. İşveren, bu konuda yanıldığını anladığı halde ari niyetini sürdürüyordu. Kasım müdürlüklerine haber verip, "Para almak isteyen işçiler gizlice bir dilekçe yazıp parasının alınsın" dedi. İşverenin amacı, açıktan ve başka yoldan yapamadığını, gizli para aldırarak işçiler arasında ikilik yaratmaya yönelikti. İşverenin bu oyunu da işçilerin tepkisiyle karşılandı. İşverenin oyunları bize çıkarsa bize karşı olan katı tutumu ve direnci kırılmıştı. 11.1.1988 tarihinde işveren anlaşmaya yanaştı.

Bizim teklifimiz birer masa ikramiye, düşük ücretlere 100.000 TL eşit, yüksek ücretlilere 75.000 TL yine seyyanen eşit oldu. İşveren bir masa ikramiyeyi kabul etti, bunun dışında eşit 50.000 TL. para verdi. Bu durum arkadaşlara yeniden anlatıldı ve kabullendik.

AKSAN işçileri olarak, sermaye ile mücadele verilmeden haklarımızın alınamayacağının ve "Hak verilmez alınır" ilkesini temel olarak yaşadık. Kazandığımız işçi haklarının kolay kazanılmadığını, zorlu sınıf mücadeleleriyle kazanıldığını ve sermaye sınıfının bize bir lütfu olmadığını, verdiğimiz mücadele örneğinin AKSAN işçilerini dışında en geniş işçi yığınlarının ortak sorunu olduğunun bilincine vardık. Kolektif hafızel etmenin önemini ve sınıf adına takınılan söylediği sınıf ve kitle sendikacılığının önemini daha da anladık. Sermaye sınıfı ve işbirlikçilerinin işçi sınıfının hiçbir olanak tanımadığının, sözde demokratik yasaların ücretli duruyuzunun kölesi durumuna getirmek istediğinin bilincine vardık.

AKSAN işçileri, işçi sınıfının demokratik hak ve özgürlükleri için, yapılan haksızlıklar karşısında hiçbir ayrım gözetmeksizin alınan kararları işçi sınıfının örgütü Le sürdürmeye kararlıdır.

Yarın Kartal Bürosu

DİYARBAKIR CEZAEVİ:

DİRENDİK... KAZANDIK...

Hakan Özel

Diyarbakır Cezaevi, yıllardan bu yana baskıya, işkenceye, anti-demokrasiye karşı direnişin simgesi. "İnsanlık onurumuz işkenceyi yenecek" belgisinin doruğa ulaştığı onurlu mevzilerden biri olmayı sürdürüyor. Yıllardır açlık grevleriyle, protesto eylemleriyle yıpratılan vücutlardan başkaldıran direnme gerçeği, dipdiri karşımıza dikiliyor.

Hedef, demokrasi uğruna, daha güzel bir gelecek için verilen mücadelede "içeri" düşenlerin sesini kısmak, suskun, baskıya boyun eğen bireyler yaratmaktı. İktidar, Diyarbakır gerçeğinde, bu hedefini gerçekleştiremeyeceğini bir kez daha gördü.

Son olarak şubat ayı içinde, cezaevlerinde toplam 2 bin tutuklu ve hükümlü insanca yaşam koşulları için süresiz açlık grevine başlıyordu. Tutuklu aileleri de, başta siyasal partiler olmak üzere, Türk Tabipler Birliği'ne kadar uzanan ziyaretlerinde, isteklerin desteklenmesi ve bu konuda kamuoyu yaratılması gerektiğini vurguladılar. Son olarak 29 kişi, Diyarbakır'daki ilerici demokrat çevrelerin de etkisi ve etkin katılımıyla SHP il binasında açlık grevine başladılar.

Aileler açlık grevine başlamadan hemen önce, tahliye olan 2 grevci, SHP komisyonu ile birlikte bir basın toplantısı düzenleyerek, içerde işkencenin hâlâ sürdüğünü, grevdeki insanlara şekerli su verilmediğini, doktor kontrolünün olmadığını, insanların tek tek hücrelere konulduğunu anlatıyor ve en temel isteklerin görüşlerde dinleyici olmaması ve Kürtçe konuşabilme özgürlüğü olduğunu vurguluyorlardı. Bu arada askeri hastanede yatan tutukluların da açlık grevine başladıkları haberi geliyordu. Açlık grevindeki hastaların tek tek odalara konduğu ve kapıların üstlerine kilitlendiği haberi de tepkiyle karşılanıyordu. Hiçbir şey yenmediğinde 10-15 günden sonra ölüm tehlikesinin başgösterdiği belirtildiğinde ve grevcilere su verilmemesinin nedeni sorulduğunda adli mü-

Açlık grevini ziyaret eden öğrenciler SHP önünde

savir, "Ben emir verdim verilmemesi için. Bana da öyle emir veriliyor. Ankara'ya sordum, emir oradan veriliyor" diyordu.

Diyarbakır yine büyük bir coşkuyu yaşıyordu. Yine kararlılığın, dayanışmanın örnekleri sergileniyordu. İnsanca yaşam koşullarına evet diyen SHP Kars ve Mardin milletvekilleri Mahmut Alınak ve Adnan Ali Ekmen de açlık grevine katılıyorlardı. SHP il örgütü tutuklu ailelerin için gereken gayreti gösterirken, İnsan Hakları Derneği ve TAYAD da yapmış oldukları açıklamalarda, fiili durumu demokrasi adına utanç verici olarak nitelıyorlardı.

Dicle Üniversitesi öğrencilerinden 200 kişilik bir grup, ellerinde kırmızı karanfilleri, yüreklerinde coşku ile açlık grevini ziyaret ediyor ve grevcilere desteklerini sunuyorlardı. Coşku ve sevinç ortamı birlikteliğin anlamını sergiliyordu.

Toplu ziyaretlere polisin doğrudan müdahalesinin olmamasına karşın, fotoğraf

Açlık grevini destekleyen öğrenciler toplu halde

ve video çekimleri yapılıyordu. Polis hastanede ilgileniyor, fotoğraf çeken bir mutabiri bir süre gözaltına alıyordu.

Yine Dicle Üniversiteli öğrenciler gazetelere ilan vererek duyarlı kamuoyunu göreve çağırıyor, çağdışı baskıcı uygulamaları şiddetle kınıyorlardı. Görüştüğümüz öğrenciler, ailelerle birlikte açlık grevine katılmaya hazır olduklarını bildiriyorlardı. Telgraf çekmekten yürüyüşe, mitinge kadar uzanan eylem biçimleri öneriliyor, dikkatle tartışılıyordu.

Her anı, her dakikası Diyarbakır'la, Aydın'la, Bursa'yla, Eskişehir'le ... bütünleşen eylem, kazanımla sonuçlandı. İstemler kabul edildi. Özal, eylemden sonra açıklama yapma gereği duydu, tek tip uygulamasına ülke çapında son veren tasarı bugünlerde TBMM'ne sunuldu. Olağanüstü hal uygulamasının olduğu yerlerde asker ceza ve tutukevinde bulunan tutukluların sivil cezaevlerine aktarılması gündeme geldi. Kısacası eylemlilik süreci başarıya ulaştı.

Haklarımızı dişimizle, tırnağımızla sökerek alacağımız bir kez daha kanıtlandı.

Yıllardır esen rüzgârın geniş halk muhalefetiyle fırtınaya, borana dönüşeceği bir kez daha anlatıldı. İnanıyoruz ki insanlar bir kez daha, bir kez daha anlatmaya başlar.

YARIN, eylemler sırasında Diyarbakır'daydı. Direnişin, dayanışmanın anlamını, kazanımların coşkusunu tutuklu aileleri ile birlikte yaşadı. Diyarbakır cezaevinde ki tutuklu ve hükümlülerin istemlerini, yaptıkları basın açıklamasının bir özetini yayınlayarak aktarıyoruz, "dışardakilerin" duygu ve düşüncelerini de Sakine Can anlatıyor.

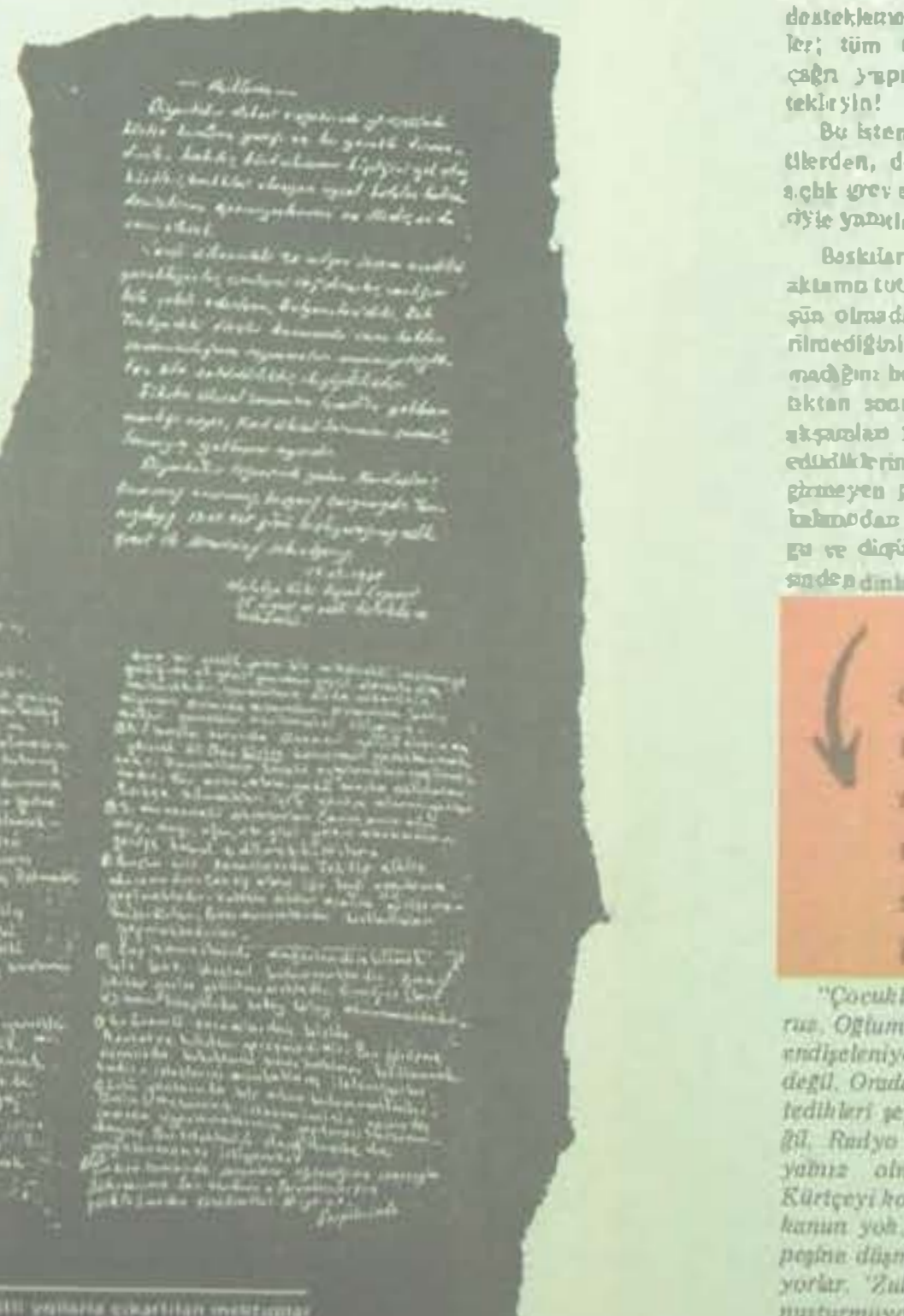
Ziyaretten sonra dağılan öğrenciler

Diyarbakır'dan aldığımız bir şiir

İDAM

Öyle bir şey yapacağım ki
"Sevin be!" demesini biri bana
Darağacını idam ettireceğim sana
Uzun süre can çekişecek ama
Sonunda yağlı kemendiyle yok olacak
Dokunamayacaklar hiçbir zaman cana
İşte o an hepsi birden bir ses duyulacak
Bu ses sevinç yıldızlara
Mavi gökyüzü, berrak deniz, bereketli toprak.
Kurtuluşun ozanı olacak
İşte o İnsanım ben, bencedir HALKI

Turhan Yıldız

Cezaevinden çeşitli yollarla çıkartılan mektuplar

Söyleşi yaptığımız anaların pek çoğu Türkçe'yi az bildiklerinden dolayı Kürtçe söylenen sözler bize çevrilerek aktarılmıştır. Silvan'dan, Urfa'dan, Elazığ'dan, Eruh'tan gelen analar, eşler yakınlarının haklı savaşımını desteklemek için Diyarbakır'da birleşmişler; tüm ilerici, demokrat kamuoyuna çağrı yapmaktadırlar: Savaşımımızı destekleyin!

Bu istem, ceza ve tutukevlerinden, partilerden, demokratik kitle örgütlerinden açlık grevleri ve çeşitli eylemlilik biçimleriyle yanıtlanmıştır.

Baskıların oldukça yoğun olduğunu aktaran tutuklu aileleri, uzun süredir görüşün olmadığını, telefonlara bile yanıt verilmediğini, çocuklardan bir haber alınamadığını belirttiler. SHP merkezinden çıktıktan sonra sıkı bir takibe alındıklarını, akşamları kalınan evlerde sürekli rahatsız edildiklerini, tehdit edildiklerini, SHP'ye giremeyen polisin ANAP'a gidildiğinde arkalarından geldiğini bildiren anaların duygu ve düşüncelerini Sakine Can'ın kendisinden dinleyelim:

"Bizlere kendi dilimizi konuşturmuyorlar, sonra Avrupa'ya demokrasiden bahsediyorlar. Bu böyle olmaz..."

"Çocuklarımızdan hiç haber alamıyoruz. Oğlum hasta, ölüm derecesi var. Çok endişeleniyorum. Sadece kendi oğlumdan değil. Oradakilerin hepsi benim oğlum. İstedikleri şeyler yapılamayarak şeyler değil. Radyo istiyorlar, görüşlerde bizlerle yalnız olmak istiyorlar. Anadillerini, Kürtçeyi konuşmak istiyorlar. Türkeye'de kanun yok. Hırsızlık yapan Vuralhan'ın peşine düşmüyorlar. O kızı (Aysel) getiriyorlar. 'Zulme uğruyor, kendi dilini konuşturmuyorlar' diye basbas bağırıyorlar.

Onlara sesleniyorum. Onlar önce dönüp kendi yaptıklarına baksınlar. Bizlere kendi dilimizi konuşturmuyorlar. Sonra Avrupa'ya demokrasiden bahsediyorlar. Bu böyle olmaz.

Oğlum siyasal mezunu. Suçsuz yere iki idam verdiler. Halkı, bizleri düşündükleri yok. 'Semra Hanımın' her şeyi özeldir. Burada ölenlerden haberi yok. Özal Bey karısını bilmem nerelere götüreceğine, ülkeden gideceğine sorunlarla uğraşsın. Amerikalara gidiyor hastalandığında. Atatürk bile hastalandığında yurtdışına çıkmamış. Neyin nesi bu! Oğullarımız cezaevlerinde ölüyor. İlgilenen yok. Biz bu ülkede yaşamıyor muyuz? Polisi, köpeği arkamızda ne istiyorlar bizden? Mesut Yılmaz Bey gitti Avrupa'da işkence yapılmayacağına dair imza attı. Ülkede işkence yokmuş, memleket kan ağlıyor.

"Biz bu ülkede yaşamıyor muyuz? Polisi, köpeği arkamızda... Ne istiyorlar bizden?

Biz çocuklarımızı sizin için mi doğurduk? İşkence yapasınız diye, onları asmanız için mi? Hep birlikte güzel bir yaşam için, iyi için, doğru için mücadele eden gençlerden ne istiyorsunuz! Canlarıysa onları da veriyorlar. Artık biz de onların yanındayız, biz de mücadele edeceğiz. Gerekirse onların yerini biz dolduracağız, gerekirse kendimizi yakacağız. Baştakiler sizlere sesleniyorum. Siz de yatın da görelim gününüzü. Çocuklarımızın kanını içiyorlar. Elbise giymedikleri için çocukların ifadesini almıyorlar. Mahkeme huzurunda 'deli elbisesini' giyin diyorlar. Deli elbisesini Özal giysin. Bizim çocuklarımız köprü, barajı satmıyor. Bizim çocuklar nereyi satmışlar, tapusunu göstersinler.

35. Koğuş kan kusuyor. Tüm cezaevi ölümle pençeleşiyor. En büyük işkence anadilimizle konuşturmamaları. Bunlar koklayarak da anlayabilirler diyorlar. Bu eylemde çocuklarımızın yanındayız. İstekleri kabul edilene kadar eylemlerine devam etsinler. Haklarımızı vermiyorlarsa söke söke almasını biliyoruz. Tüm insanlara sesleniyorum buradan. Çocuklarımızın eylemi haklıdır. Onları destekleyin."

Cepel olarak yapılan söyleşide de kendisiyle haberleşmenin pencere kanalıyla yapıldığını öğrendik. Tam o sırada bir ana içeri girdi. İçeriye, konuşamıyor, boğulmaktan sesi kısılmış durumda ama, yaptığı işin gururuyla oturdu. İçeriden haber getirmişti. Hâlâ şekerli su verilmediğini, her koğuşta 4-5 kişinin mi deka naması geçirdiğini, açlık grevindeki insanların hücrelere bile üste kapatıldığını ve her şeye rağmen istekleri kabul edilene kadar eyleme devam edileceğini anlatıyordu.

"İnsanlık Onurunu Yaşatmak İsteyenler Sesimize Kulak Versin"

Diyarbakır Cezaevi'ndeki tutuklu ve hükümlüler, süresiz açlık grevine başlamadan önce "Devrimci, demokrat, yurtsever kamuoyu"na bir açıklama yaptılar. Tutuklu ve hükümlüler Diyarbakır Cezaevi'nin, 12 Eylül'den sonra işkence ve katliamların odağı durumuna geldiğini ve insanlığın hayvani özelliklerden daha aşağı derecelere indirilmeye çalışılan, herkesin içinde siyasi tutukluların ırzına geçilen bir yer olduğuna değindikten sonra, açlık grevine başlama gerekçelerini kısaca şöyle açıklıyorlar:

— 12 Eylül 1980'den 1984 yılı ortalarına kadar, yöneticilerin de gizlemeye gerek duymadıkları gibi Diyarbakır Cezaevinde tam bir vahşet uygulanmıştır. Bu durum 1984 yılı ve sonrasında ise örtülü olarak sürmektedir.

— En uzun gözaltı süresine sahip ülke Türkiye'dir ve gözaltı süresi işkence süresinden başka bir şey değildir. Gözaltı sırasında dürülen ifadeler, işkence ile imzalatılmaktadır.

— Mahkeme heyetleri işkence altında alınan ifadeleri delil kabul etmekte ve tutukluluk süresince devam eden yargılamalarda, cezaevlerinde işkence olduğuna dair hiçbir şikayet gözönüne alınmamaktadır.

— Diyarbakır sıkıyönetim mahkemelerinde idam cezası alan yüzlerce mahkumun kararı, cezaevlerinde işkence sonucu alınan ifadelere dayandırılmaktadır.

— Diyarbakır cezaevinde işkence sonucu 80'nin üstünde tutuklu öldürülmüştür. Pek çok arkadaşımız işkencecileri protesto etmek için yaşamına son vermiştir.

— Diyarbakır Cezaevi'nde adam öldürme, işkence hâlâ sürmektedir. İnsanlık suçu işleyenler, buna karşı çıktıkları için tutuklu ve hükümlüleri cezalandırmaktadırlar. Kimi tutuklu ve hükümlüler tahliye olmaları gerekirken, aldıkları cezalardan dolayı keyfi mahkumiyetlere çarptırılmışlardır.

— İşkencenin yöntem ve araçları çok çeşitlidir. Bizler 8 yıldır ziyaretçilerimizle birlikte bu baskılara maruz kalıyoruz. Kendi dilimizi konuşmamıza izin verilmiyor. Burada yaşayan mahkumların çoğunun Kürt olduğu gözönünde bulundurulursa, görüş günleri tam bir işkenceye dönüşmektedir.

— Onca insanımız hastadır. Çoğu bulaşıcı olan hastalıklar tedavi edilmemekte, doktorlar istiinkönü muayene etmekte ve yakınlarımızın bakımı kabul edilmemektedir. Ailelerin bakımının kabul edilmesi, sorunu bir ölçüde çözecektir. Ancak varolan uygulama ile her yıl bir-iki arkadaşımız ölmektedir. Hastalıkların kaynağı ise cezaevinin kötü koşullarıdır.

— Tutuklular keyfi olarak hücre cezasına çarptırılmaktadır. Sonuçta gerekli ışık, su ve havadan yoksun hücreler tutuklu ve hükümlülerin yaşamına parça parça son vermektedir.

— Haberleşme özgürlüğü yoktur. Cezaevi sorunlarıyla ilgili yazı vb. gönderemiyoruz; dergiler alınmıyor, radyo, teyp vb. iletişim ve kültürel araçlar cezaevlerine alınmamaktadır.

— Yemekler yetersiz, besin değeri ise düşüktür. Kantinde ise çeşit az ve son derece pahalıdır.

— Savunma hakkımız kısıtlanmaktadır. Savunmamız için gerekli dokümanlar verilmediği gibi, savunmalarımızdan dolayı bizlere ceza verilmektedir. "Savunma yaparsanız cezalarınız iki katına çıkar" diye tehdit edilmekteyiz.

— Son zamanlarda ağırlaştırılan cezaevi baskısı [illegible]

— Yeni tutuklu işkence ve baskı tırmandırılmış ve açıkça yapılmaktadır.

— Bizler tutuklu da olsak, özel insanız ve her insanın insanca yaşama hakkının olduğuna inanıyoruz. Bunun için diyoruz ki, başından itibaren bizim insanca yaşama hakkı tanınmayan, siyasi kimliğimizi yok etmeye çalışan yönetime karşı süresiz açlık grevi (S.A.G.) eylemine girmiş bulunuyoruz. Sesimizi duyan Diyoruz ki, insanlık onurunu koruma yerine [illegible] insanlık onurunu yaşatmak isteyenler sesimize kulak versin, [illegible] Bunu bekliyoruz.

Kabul edilen istekler

- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜNDE

GENÇLİK

8 MART'A SAHİP ÇIKIYOR

Kapitalizm, çağımızda ulaştığı tekelci aşamanın politik sorumluluğu olarak gerici ve baskıcı bir tutum içinde kendi dışında kalan sınıf ve toplumsal kesimler üzerinde insanlık dışı eylemlerini artırmıştadır. Görülmektedir ki, gerçekçi ve yığınsal bir karşı koyuş sağlanmazsa; her geçen gün geniş halk kitlelerinin üstünde baskı daha da artacaktır. Bu durum demokrasi mücadelesinin verildiğinde işçi sınıfı ve tüm ilerici güçlere yeni görevler yüklüyor. Gerici ve baskıcı tutumlardan etkilenen tüm kesimleri yığınlar halinde bir araya getirecek örgütlenmeler oluşturup, bunlar arasında demokratik dayanışmanın yükselmesini sağlamak bu görevler arasında çok önemli bir yere sahip.

İçte ülkemiz, onun koşullarının da etkisiyle kimi zaman hiç düşünülmemiş, kimi zaman düşünüldüğü halde çözümü ertelenmiş genç kız ve kadın sorununun birikmişliğiyle karşı karşıya. Dünyada üç yüz yıla yakın geçmişi olan kadın hareketi ülkemizde oldukça genç. Bir dönem siyasi partilerin kadın kolları ve bazı bağımsız kadın örgütleri vardı. 12 Eylül ile beraber bunlar kapatılmış ve siyasi partilerin bu tür kolları oluşturmaları yasaklanmıştır.

Bugün değişik politik kimliklere karşın hep birlikte kadın sorunlarının çözümüne yönelik örgütlenmenin takipçisi olunmalı. Daha içeriden, daha güzel ve daha geçişkenden yana olan tüm güçler, bu güçlerle demokratik duyarlılığın yükseltilmesidir.

Toplumsal gelişme zor ve yavaş ilerleyen bir süreç. Yardımlaşmadan, birlikte hareket etmeden yürümenin güç olduğu bir yokluğun ve fakirlikte önemli bir sınıf var: 8 Mart

Genç kızlık dönemi, kadın sorunlarının tohumlarının atıldığı ve dallanıp budaklanmaya başladığı bir dönem. Gerçek şu ki, genç nesil, kız-erkek birçok sorunu kucaklayarak yaşama hazırlanırken, genç kızlar toplumda varolan "kadın-erkek eşitsizliği" olgusunun kendilerine yüklediği bir takım ek sorunlarla da üstlenmek durumunda.

Genç kızların, yalnızca cinsiyetleri nedeniyle ailede ve çevrede yaşadıkları sorunlar, toplumsal sorunlar olarak çıkıyor karşımıza. Örneğin, aile içinde genç kızların evde olma saatinin genelde erkeklerden erken olması; üniversite yurtlarında kalan kız öğrencilerin yurda giriş saatlerinin erkeklerden önce olması; cahilen bir baş'nın kocasından önce evde olması gibi durumlar, eşitsizlik zincirinin aileden topluma devredilen halkalarını oluşturuyor. Bu örnekleri çoğaltabiliriz: Aile içindeki eşitsiz işbölümü, kızların ev işlerinin büyük bir bölümünü üstlenmeye zorlanmaları, erkeğin aile reisi olduğunun yansıtılması, yer alınan vb.

Görüldüğü gibi aile içinde egemen olan erkeksi anlayış, toplumun ve devletin kurumlarıyla yasal bir çerçevede yaşamda karşılığını bulmaya devam ediyor.

Bu işin yalnızca bir yönü; bir de ekonomik yapıdan kaynaklanan ve yine eşitsizliğe yol açan durumlar söz konusu. Örneğin üniversiteye ve yükseköğretim kurumlarına başvurda lezzan seçenekleri erkeklere onlardan daha sınırlı alanlarda yoğunlaştırıyor. Başka bir deyişle, kadınlara tanınan iş alanlarının oldukça sınırlı olması, genelde üniversitelerde kızların azınlığı, erkeklerin ise çoğunluğu oluşturması'nın temel nedenlerinden birini ifade ediyor. Bu kısıtlı çalışma olanaklarında, ülkede varolan yaygın işsizlikten öncelikle etkilenen kadınlar oluyor.

Örneğin, 1986'da ODTÜ'de Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinin hazırladığı "ODTÜ Kampüsünde Gençlik ve Sorunları" adlı kitapçıkta, bilgisayar kullanılarak çeşitli fakültelerden 968 öğrenci, araştırmanın örnekleme grubunu oluşturmuş. Örnekleme grubunun cinsiyete ve fakültelere göre dağılımı şöyle:

Cinsiyet	Mühendislik	Mimarlık	Fen Edebiyat	İdari ve İktisadi Bilimler	Eğitim	Toplam
Kız	324	33	94	53	9	333
Erkek	391	55	110	82	14	655
Toplam	715	88	204	138	23	968

Tablodan da görüldüğü gibi kızlar erkeklerin hemen hemen yarısı kadar.

Kuşkusuz buradaki amacımız yalnızca sorunların varlığından söz etmek değil, bunlara çözüm olabilecek seçenekler geliştirmek, eşitsizliğin yok edilmesi perspektifiyle "kadınla erkek her yerde birlikte, her yerde eşit" belgisi altında mücadele vermek. Bu mücadelede somut kazanımlar elde etmenin tek ve zorunlu koşulu örgütlenmektir.

Biz genç kızlar, aile ve çevremizde, yaşama yeni hazırlandığımız aşamada yoğun olarak yaşadığımız sorunlara çözüm yolları araştırırken ve yeni kuşaklar olarak toplumda kadın-erkek eşitliği yönünde bir değişime doğru mücadele verirken, birlikte vereceğimiz mücadele, yaşamda somut kazanımlar olarak karşılığını bulacaktır.

Yıl 1857. Yer, New York, Amerika. Kırk bin işçi büyük bir grevde. Patronlar bir çözüm düşünüyor. Derken, "anaları bilinmeyen" bir yangın. Birçok işçi yaşamını yitiriyor.

Yıl 1889. Paris'te, çeşitli ülkelerden gelen işçi delegelerin toplandığı Dünya Kurultayında tarihte ilk kez emekçi kadın, uluslararası işçi sınıfı hareketi içinde gelişeçek kadın hareketinin öncüsü Klara Zetkin'in ağzından, yaşamın bütün alanlarında eşit haklar istemiyle tarih sahnesine çıkıyor: "İnsanlığın ilerlemesi için dövüşen proleterler, kadının ekonomik bağımlılığını ve onun oyuncu yaratılan emeğe tanımının olmasını kabul edemezler."

Yarım yüzyıl geçiyor. Bu süre içerisinde, kadın-erkek emekçi kitleler gerek ulusal, gerekse uluslararası platformlarda ekonomik, politik, toplumsal ve tarihsel mücadelede birlikte yer alma gerekliliğini yaşama geçirmede önemli adımlar atıyorlar.

Yıl, 1910. Yer, Kopenhag, Danimarka. Sosyalist Kadınların ikinci Uluslararası Kongresi. Klara Zetkin'in "Ücretli çalışan çıkan yangında yaşamını yitirmiş Amerikalı kadın işçilerin anısına, yaşamlarını yitirdikleri gün olan 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak her yıl kutlanması" önerisi, büyük bir coşku ve oybirliği ile kabul ediliyor.

Böylece uluslararası hareket içinde bağımsız bir kadın örgütlenmesinin gerekliliği ve somut bir içinde belirleniyor. Zetkin'in düşünceleri arasında, Uluslararası Kadın Kongresini gerçekleştirmek düşüncesi de vardı. Bu kongre, kadınlara bilinç ve eylem düzeyini yükseteceği gibi, hareket içindeki sektörlere bu konuda verilmiş güzel bir yanıt olacaktı. Lenin bu görüşü tümüyle onayladı. "Bu kongre en geniş kadın kitlelerine ve mesleksel bir etkinliği olan kadınlara, sanayi işçileri, ev kadınları, öğretmen ve memur kadınlara kendilerini sınıflandırmaları ve hatta onları kazanmaları sağlayacaktır. Bu önemli bilinç düzeyleri yükseltecektir" dedi.

8 Mart ortaya çıkış itibariyle kadın hareketine yeni bir boyut getirdi. Sığ ve basit perspektifli kadın hareketleri ve sekter, "mutlak eşitlikçi" kadın hareketleri arasında bilimsel bir kadın hareketini süngeledi.

Dünya Kadınlar Günü'nü 78. kez kutlarken, 23-27 Haziran 87'de Moskova'da toplanan Dünya Kadınlar Kongresi'nin bir araya geldiği aşağıdaki temel sorunların çözümünü ortak hedeflerimiz olarak kabul edip, mücadeleyi yükseltmeliyiz.

- Kadınların toplum içindeki statüleri erkeklere göre geridir.
- Dünyada ekonomik krizlerin artması, enflasyonu da körüklemekte ve yaygın işsizliğe neden olmaktadır. İşsizlikten öncelikle etkilenen ise, eğitim eksikliği, beceri ve performans yetersizliği içinde olan kadınlardır.
- Gelişmekte olan ülkelerde kadınlar daha çok ucuz elemanda çalışmakta, düşük ücret elmakta ve uygun olmayan çalışma koşullarıyla karşı karşıya kalmaktadır.
- Annelik sorumluluğunun kadınların üzerinden alınmaması onların iş ve aile yaşamı arasında tercih yapmaya zorlamaktadır.
- Erkeklerle aynı işleri yapan kadınlar, eşit işe eşit ücret alamamaktadır.
- Dünyada yaklaşık yüzde altmışını kadınların oluşturduğu 800 milyon yetişkin cahil vardır.
- Kadınlara karşı ayrımcılık yaygın olarak sürmekte ve hükümetler bunu önlemek için kabul ettikleri yasayı uygulamaktan çekinmektedirler. Ayrımcılık özellikle yasalarda ortaya çıkmaktadır.
- Kadınların kitle iletişim araçları karşısındaki durumu, bütünüyle önemsenmediği gibi, sorunlarının derinlikli olmayan yaklaşımlarla ele alındığını, cinsel obje olarak kullanıldıklarını ortaya koymaktadır.
- Kadınların ev içi hizmet üretimi, ve emek yapma gibi ev işleri karşılığında para almaması ve sömürülmesi sürmektedir.

Demet Çetin

Dünyaca Meşhur Belediyeleri... T.Ö'nün Başvekil

İrat Lady'nin zevzek T.Ö. "Kalkınma yolundaki ülkelerde lüksüz patlaması olması lazım, halbuki bizde tüketim patlaması var" demiş. Anlaşılan yine devir değişiyor. T.Ö. ne zaman Sanı Ames'in hastanelerinde bir yerini onarsa gayet açıkkalıp bir şeyler anlatmaya başlıyor. Bacağından kalbine damar makinesinde moda yaratılmasındaki perdeler ve alanlar ortaya çıkan bakalımdı. Ekonomide Şikagolu çocuklar esintisi vardı. Gözüne hava ülfetip gelidikten sonra da moda, alışılar ve parsiyel yastık arasına dönüştü. Şimdi de ekonomide moda Keynesgil esintiler taşıyor. İnsanın başına bu dünyada her şey gelebilir. Bakın Temel'in başına gelenlere...

Bir gün Temel akırdan içeri girdiğinde inekliğini yere vetiolüş; mahzun gözlerle tavana bakar bulmuş. İneğini ayağa kaldırmak için dillere dökmüş; türküler okumuş, horon tepmiş, ne kı tümü boşuna. İnek bir Temel'e, bir tavana bakıp "Boşuna tepinme, vadem geldi ugağım" demiş. Bir anda Temel'in aklına Dursun'a damırnak gelmiş. Bir koşu karşı yamaçtaki arkadaşı Dursun'un yanına varıp, "Ula Dursun, ineğin basta olduğunda o'na ne verdiydin?" diyé sormuş. Dursun kaşları çatık, ayağına bulaşan tezeğe bakar gibi Temel'e bir göz kaydırıp: "Tuzruhu" demiş. Temel nezgar tuzyla çarşıya inmiş, bir güğe tuzruhunu kaptığı gibi alıma dalmış. Sevgi dolu gözlerle ineğe yaklaşıp, tuzruhunu gurlağına buca etmiş. Tâm ineğini kıvılardım diye soluklanacakmış ki, gözleri yuvalarından fırlayan, ağzı burnu köpüren inek, yerinden böğürerek doğrulmuş, önüne ne gelirse yıkarak göden yıkıp gitmiş. Temel kâh düşeyaza. kâh yere yapışa ineğini bıraktığı izler izleneğe seyirmiş, izler onu Dursun'un evirin dibindeki yamaca götürmüş. İneği bir ağacın dibinde çatılmış yakıyormuş. İneğinin başına çöken Temel hem ağlıyor, hem de "Acaba tuzruhunu az mı verdim" diye söyleniyormuş. Başını kaldırınca yamacın tepesinde dinelen Dursun'u görmüş, hemenünlemiş:

— Ula Dursun, tuzruhunu ineğe verdiğinde n'oldu?

— Öldüydü.

— Ula, ha onu bana niye demedin uşağım? N'olduğunu sordun mu?

Dünyaca meşhur başvekil T.Ö. "Kalkınma yolundaki ülkelerde tasarruf patlaması olması lazım, halbuki bizde tüketim patlaması var" demiş. Tasarruf ve banka borçlarını ödememek için oligarşiye başkaldıran sınaşçi cilere öğütler vermiş. Küçükları, işletiştiri darulun, villabenüzü satın diye yol göstermiş. Devlet bu başkaldırıyı bastıracağına genel çıkarları adına oligarşiyi üzerinden nasıl olsa çekecektir. Aynı T.Ö'nün gözü, halkın beslenme, barınma, giyinme, ulaşım ve kültürel gereksinimlerinin denetimini yapan yerel yönetimlerdedir. Dünyanın en güzel anayasasını bozmaya da göze alarak seçimleri bu yıl içinde bitirmek çabasındadır. Bu da demektir ki, kitlelerin acımasız koşullar içinde yaşamaya mahkum edecektir. Dickens romanının yüzyılın aşkın bir süre sonra yeniden yazılacaktır.

Gerçi büyük kentlerde yaşayan insanlar, bağlarına ne zaman ne geleceği belli olmayan bir yaşamı sürdürmektedirler. Kotkıt ülkelerdeki gerilimler, kent yaşamının gerçekliği yanında bir komik unsur olarak kalırlar. Örneğin, karanlık ve sisli bir boğadoğ nevzar tanını oynatarak dişarıçıkan uzun tırnaklı birey i yulunu yitirmiş kurbanını bir süre izlediklen sonra yanaşca yaklaşır. Sabaha arasından bir çığlık yükselir. Ertesi gün uyanan yöre halkı, kanı içilmiş bir cesetle karşılaşır. Ama görünmez eani, sonunda cezayı ödüyor ve kalanır ve cezasını bulur. Oysa kentte yaşam böyle midir? Yaşadıklarımızın an an göz yerdirilmek, yaşamımız sahte nitelik, ruh sağlığımızı bozan bir sürü bir bir konumlarla onunden okuş gider.

Çöp kamyonları çöp toplamak için binalara yanaşıyorlar. Çöp bidonunu da alarak gidiyorlar. İzleyenler, gözleri yuvalarından fırlamış bakıyorlar. Ertesi gün bir görevli gelip, çöp bidonu olacağı için ceza kesiyor. Daha ertesi gün bir kamyon yanaşıyor, bir görevli sert bir usulüyle çöp bidonu alınması gerektiğini anlatıyor. Kimbilir kaç insan, görevli memura hakaretten mahkemelik olmuş, kaç bina belediyenin potansiyel ceza kaynağı olmuştur!

Bir belediye otobüsü binca hınç dmağa yanaşıyor, insanlar itiş kakış doluşuyorlar. Araç kareket ettikten bir süre sonra patlıyor. Çığlıklar, kınlan küfürler, bacaklar... Kimbilir kaç insanın ya canı sağına kalmıştır!

Durakların yanışan yüzleşme belediye otobüsünca hınç dolduyor. Fiziki, mimarik bir onsan, sağlıksız ilişkiler, örçüşler, fırdolaylar, insanı insanlıktan uzaklaştıran bir ilişkiler zincirinde dönüşüm dönen binlerce insan— Kimbilir kaç kişi insanın yabancılaşmışlığına örnek durumlar bulunyordur!

Bir dozer çevresinde güvenlik güçleri bir gecekondu mahallesine saldırıyor. İnsanlar bir kez daha sahte'a alınıyor— Kimbilir kaç insan evsiz kalıyor!

Bir dozer, insanı doğaya biraz yaklaştığı parklara, bahçelere dalıp ağaçları, çiçekleri parçalıyor.

Bir dozer, insanlığın servetini anlatan, tarih ve kültür değerlerine vandalist bir saldırıya girişiyor— Kimbilir kaç kuzeğin emeği, yaratıcılığı, terleri uzun edeb'a bu adamlara kurban edibiyor!

Kanalizasyonlar sokağa akıyor; top oyneyan kayık yüzdüren çocuklar bu birikintinin çevresinde, içinde boğuşuyorlar... Kimbilir bunu salgın hastalık baş gösterecektir, kaç çocuk yaşamının ilk adımında ölecektir!

Kazılıp kapatılmamış kuyulara, kimbilir kaç çocuk daha düşecektir!

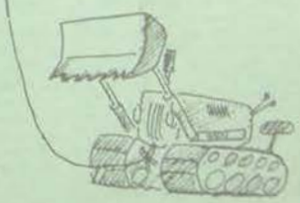
Daha çok okul, daha çok su, yol, kanalizasyon hastane, elektrik için verilen vergiler, kimbilir kaç akrabaya taşıran adıyla aktarılacak, rüşvet, zimmete para geçirme yoluyla el değiştirecektir!

Kimbilir kaç otobüs şoförü, bir kanaat sahibi olmaz, binlerce insanı taşıma, uğrağına sorumluluğu nedeni ile akıl sağlığını tehlikeye sokacaktır!

Örnek ve bilinmez gibi görünen sorunlar çok tur. İlişkiler korku filminin gerilimi kent insanının yaşadığı gerilim boyutuna ulaşamaz.

Trafiğin içinde en az bu eserler yediği insanın çarpıklıkları karşısında kim çözüm bulacak? İşte TÖ'nün gözü bu gerilime daha çok acı katmak için yerel yönetimlerdedir. Ne ki bu ülke kendi desejerlerinden de öğrenmiştir ki, yerel yönetimlerde insana dönük her çabo başarıya ulaşmış, kitlelerin katılım düzeyinde gelişmeler yaşa tım sevinçlerini sürdürmüştür. Havana, suyun, toprağın bu denli bilinçli olarak kirletirildiği bu ülkede insanın yaşamına etkip çıkmasının yolu yerel yönetimlerde aktif katılımdan, yönetime katılmasından geçmektedir. Yerel yönetime kitlelerin etkisi, toplumda demokratikleşmenin çoğalmasına, insana dönük politikaların, yaşama geniş bir cephede geçirilmesine yol açacaktır.

İnsanı bir yaşamak kadağına uydurmaya çalışanlara, insan yaşamak için daha güzelerek direnmeliyiz. Bekleyip seçimleri bu dirvizeye kalkılır olmak zorundadır. İnsan yaşamına sorumluluğunu, yerel yönetime aktif katılarak elime almalıdır.

Koray Biçer

yaşadığımız çevreye gözlerimizi açmak

Ankara nefes alamıyor.
İstanbul boğuluyor.
Akdeniz'de tehlike. Akgaz'ın artık to deposu patlayarak 180 bin mazeretten fazla fuel-oil adlı deniz ve 500 deher ekili alanı yaydı. Ürün mahvolda. Balık avlamaya tehlikeli hale getirdi.
Marmara kirlilik yatağı: İzmit körfezinde temizlenmesi olanaksız gibi her şeyi ile balkanmanı için. Kırk denizlerin okyanus boyutuğu olan denizkuşları ölüyor. Bandırma'ya yapılan işleri değerlendirilmiş formülü ile karşılaşılan çöp değerlendirme işletme ye açılmasın ile elde edilecek kâr paylaşılacak. Alman fabrikalarının temayı artık tarafından elde edilen boş yakıt İzmir'deki çimento fabrikasında kullanılarak. Türkiye ekonomisine katkıda bulunulacak.
1988 yılının acil gündem maddesi: Otom bilinçsizliğe dalık.
Düzyazının ünlü bayrak bir çöplüğe dönüyor. Doğada parçalanması mümkün olmayan plastikten yapılan ambalaj kâğıtları ve kutular dünyayı boca bir çöplüğe çevirecek.

Hava kirli, toprak kirli, su kirli, bir de gürültü var. Gökyüzü dalık, yeryüzü dalık, ne yazık! Biz ki, bir buçuk yıldır beri radyatörün başında çaylarımızı içmiş, şimdi de geri kalanları gömecek toprak grayon bir milletiz. Ne olmuş yani, üç beş çocuk beyin ölümü dağılmışım. Olur ya, mucizeler de bu, eğer normal doğum oranı dünyadaının üç katına çıkmışsa. Çok ciddi bir şeyolarsa "kendimi sorarız"

Doğanın dengesiymiş, bu dünyada, bu alemde, diğer canlılar ve yaratılmış tüm varlıklar birlikte yaşıyormuşuz, çevremiz kirlenmesi büyük olarak bizi de etkileyecekmiş, ufarak köşe bucaklarda hâlâ bayır çeşmeleri olan, ufarak çeşmeli radyatörün olmadı hava kirliliğinden öleyim deme rahatlığına, duyarsızlığına götürmesin...

Dünyayı dönüştürmek, iyiye, güzele doğruyu değiştirmek istiyoruz. Yaşadığımız çevreye, bu çevreden sorunlara gözlerimizi kapamadan, doğa ile (kaçınılmaz) çift yönlü alışverişi dönüştürmeliyiz. Bir başka deyişle daha güzel, daha yaşanılır bir dünya olacak kaçınılmaz. YARIN bu amaçla, zaman zaman çevre sorunlarını tartışma yazılarına yer verdi. Bundan böyle bunlara daha yoğun eğilecek, çevre konusunda duyarlı bir gençlik yaratılmasına katkıda bulunmak ve bu duyarlılığın bu bağlı noktalarda bir ortak hareket yaratmak amacıyla çevre sorunlarına gerçekçi ışıklandıran tüm boyutlarıyla tartışmak. Geçen eylül ayımızda yayınladığımız Dünya Temiz Öğrenciler Derneği, Başkanı Roberto Lazzeri'nin görüşlerinin yol gösterici nitelikte olduğunu düşünmekteyiz. Bu anlamda Anadolu Dağcılar Birliği üyesi iki arkadaşımız, Cem Kurt ve Tanyel Yılmaz ile yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz. A.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğrenci olan Cem ve Tanyel'in dağcılığa ilişkin yaklaşımlarını, çevre konusunu duyarlı yaklaşımlarını ortaya çıkarmasını bekliyoruz. Benzer söyleşilere gelecek sayılarımızda da yer vereceğiz.

DAĞCILIK VE ÇEVRE DUYARLILIĞI:

"silahsızlanma sürecinin hızlanmasında, yaşadığı çevreye karşı duyarlı olan insanların çabaları yadsınmayacak bir yer tutmaktadır."

Cem Kurt ve arkadaşları uzun bir zirvenin sonunda zirvenin tatlı yorgunluğunu paylaşıyor...

YARIN ○ *Dağcılığa ilişkin eğitimlerinizden söz ederek başlayalım istiyorum; üyesi olduğunuz Anadolu Dağcılar Birliği'ni (ADB) kısaca tanıtır mısınız?*

TANYEL ■ Anadolu Dağcılar Birliği'nin, oldukça eskilere dayanan köklü bir geçmişi bulunan Mülkiye Dağcılık Kulübü'nden doğduğunu söyleyebiliriz. Bizler, 1977'de kurulan, şu anda 8'e yayın 70 elemanda.

CEM ■ Derneğin en büyük özelliği, üye olanın olmasın bu spora yeni başlayan bir dağcıya yer, malzeme, eğitim gibi her türlü olanağı sağlamak için uğraş vermesidir.

□ *Pek tanınmayanlarda bu tür küçük grupların etkinlik göstermeleri olumlu mu acaba, amaca ulaşılıyor mu?*

TANYEL ■ Bu, elbette güzel, sevindirici bir olay. Genç insanların bu tür etkinliklerde, kendilerini gerçekleştirmeleri açısından yararlı olduğu gibi, ülkeye yaklaşımda görüş çeşitliliğinin sağlanması açısından da olumlu bence.

CEM ■ Okullarda bu tür grupların doğmasını, insanımızın boğucu yaşamından kaçma, doğayı arama çabasının bir ürünü bence. Yeterli olduğunu söyleyemiyorum ama, bu tür derneklerin hep altın yapılanmaya doğuyor olması, yani öğrencilerin kendi kendilerini bir yönetim kurulu, başkan, sekreter, sayman gibi görevlere seçmeleri, bu konuda bilinçli olmadıklarını gösteriyor. Oysa ADB'de "malzeme bırakılır, çöp bırakılmaz" felsefesi egemendir.

TANYEL ■ Örneğin Ağrı Dağı. Bugün Türkiye'de dağ turizminin merkezi durumunda ve her mevsim dağcıların hiç eksik olmadığı bir yer. Dağ yollardan beri de rediyle bir çöp yığını haline dönüştürülmüş. Hele 4200 metrede bir kamp yeri var ki, sanki belediye çöplüğü. Anlamayorum, son gidişimde bu kamp yerinde top ladığım plastik kutu, şişe gibi çöpleri toplayıp yakmak yok etmem, iki saatten fazla sürmüştü.

CEM ■ Türkiye'de dağcılık sporunu dağ turizmi açısından bakılıyor genellikle ve bu anlamda Ağrı ve Erciyes geliyor benim aklıma. Bu da, turistik tesislerin yapımı, artıkların çevreye bırakılması, giderek dağ çevresinin bozulması demek. Bunun, yani turizmin doğrudan doğruya zararlı bir olay olduğunu söylemiyorum ama, çevre duyarlılığı ikinci planda kalıyor böylece.

□ *Peki bu konuda ADB'nin tutumu?*

TANYEL ■ ADB çatısında etkinlik gösteren insanların tek ortak noktasında sevgi belki de. Bunun dışında, dağcılık konusunda bir yığın farklı yaklaşım var. Bence bu görüş farklılığı çok olumlu. ADB'de herkesin çevre duyarlılığı olduğu muhakkak, ama örgütsel anlamda Çevre Duyarlılığını Yayma Grubu ile doğrudan ilgisi yok herkesin. Ama, bu arada ADB çerçevesinde bir Çevre Konseyi oluşturulması da düşünülüyor. Bu konsey, özellikle ilgi alanımız olan dağların ve giderek tüm çevrenin doğal temizliğinde bırakılması yönünde etkinlik gösterecek bir birim olacak. Bu, bir bakıma gerekli bir olay, çünkü Avrupa'daki dağlarda gördüğümüz bozukluğu için tahta kulübeler bile yıkılırken, bizde giderek daha fazla, hem de beton barınaklar, koca koca oteller yapılmaya başlandı. Dağlardaki tesisler, dağcılık ilgilerdeki çok, bürokrat, zengin kesimin yıllık eğlencelerine mekân olmaktan öte yerine yemiyor çoğu zaman.

□ *Peki çevrenizdeki insanlarla, özellikle öğrenci gençliğin dağcılık ve çevre duyarlılığı konusundaki etkinliklerinize bakışı nasıl?*

CEM ■ Arkadaşların gerek dağcılık, gerekse çevre duyarlılığı konusundaki ilgilerinin zayıf olduklarını söylemeliyim üzülerek. Bu konularda bir şeyler anlatıldığında, filmler gösterildiğinde bir ilgi var, ama somut uygulama yok. Özellikle dağcılık olayı konusunda bir korku var öğrenci arkadaşlar arasında. Bunun temel nedenlerinin başında gençliğin üzerindeki tedirginlik geliyor. Sonra, aile baskısı (örneğin kız arkadaşlarımız çoğu zaman yanlarında erkek olduğu endişesiyle dağ gezilerine göndermiyorlar aileleri tarafından) ve yönetsel bürokratik engellemeler...

TANYEL ■ Bu konuda benim birtakım olumsuz etkileri de göz ardı edilmemeli bence. Genelde dağcılık olayına ve çevre hareketine emperyal bir bakış egemen. Dağcılık olayı gazetelerde yalnız ölümle ya da kaybolmayla sonuçlanan kazalarda gündeme gelirken, çevre hareketi de, emperyal kılıflara bürünmüş durumda.

□ *Çevre duyarlılığı oluşumunun ülkemizdeki konumuna ve devletin yaklaşımına değinilen istermisiniz.*

CEM ■ Bu, yalnız zamanda Göksun ve Güvenpark olaylarında somut bir biçimde görüldü. Bunlarda sevgilerden tavır bir yana, eskiden emperyalist düzeyinde olan Çevre Genel Müdürlüğü'nün bugünkü genel müdürlük düzeyine indirilmesi bile bir şeyler anlatıyor. Bu konularda "resmi" ağızlardan yapılan açıklamaların yetersizliği ve ciddiyetsizliği de görülüyor çoğu zaman.

Güvenpark olayında dikkati çeken bir başka nokta, Çevre Duyarlılığı Grubu'nun ani bir patlamanın ve gelişmesinin söz konusu olmamıştı. Grubun etkinlik düzeyinde bir yoğunluk oldu yani. Olay gündemden inildikten sonra, pek çok arkadaşın somut, eylemsel anlamda yakın ilişkisi kalmadı grupla.

Bir başka nokta, Güvenpark için toplanan imza olayında gençlerin belirgin azlığıydı. Biz orada çok desteği, Ankara'nın eski halkını bilen yaşlı insanlardan görüdük. Onlardan böylesine yakın ilgi görürken, genç insanlardan gördüğümüz davranış iki biçimde özetlenebilirdi: Kimileri hiç ciddiye almıyor, geçip gidiyordu. Kimileri de ciddiye alıyor, buna göre yaklaşım gösterip yolunu değiştirerek kaçıyor, ya da bize kızıyordu.

"Yalnızca beyaz kadarla kaplı bir dağ başı değil..."

"Dağda neler yapıldığını bilirsiniz" diyenlerin görünce şaşıracakları bir fotoğraf...

TANYEL ■ Hareketin ülkemizdeki konumu konusunda şunu söylemek istiyorum: Bence Çevre Duyarlılığı hareketi yeterince ya da gereğince yaygın olmayabilir ülkemizde. Çünkü, hare ketin yönünü Çevre'in de dediği gibi gürültücü resmi uygulamalara karşı çıkışlar belirtiyor gibi çoğu zaman. Yani, tek tek bireylere çevre bilincinin aşılanması konusunda kaledilmesi gereken çok yol var benim.

CEM ■ Ben Tanyel kadar karamsar değilim bu konuda. Hareketin yaygınlaşması, insanların duyarlılığının artması, zamandan daha çabuk olacaktır, çünkü kirlenme, yeşilin yok edilmesi her geçen gün daha korkunç boyutlara ulaşıyor.

□ *Peki, düşünsel ve eylemsel anlamda ülkemizde böylesine bir geçmişi bulunmayan çevre hareketinin yaygınlaşıp, kitleselleşebilmesi ve hedeflerine ulaşması konusundaki düşüncelerinizi...*

CEM ■ Bence üzerinde durulması gereken en önemli nokta, hareketin bilinçsizlikte içe, bilimsel yöntem temelinde gelişmesi. Bu durum, belki de hareketin yaygınlaşmasında kantasyon bir tavır olabilir ilk başta, ama temelin sağlam atılması, sonraki kuvvetleri ve oluşuyu yönlendirmeleri önlemesi açısından daha gerekli. Yani, niceliksel öncelikle niteliksel gelişime, sağlıklı bilimsel temelin sağlanmasına dikkat edilmeli.

TANYEL ■ Ben de katılıyorum. Çevre duyarlılığı oluşumunun yalnızca bir "gündem maddesi" olmaktan kurtarılması, acele ile yapılmadan, sağlıklı, isteye dönük kararlar alınmasına bağlıdır.

○ *Çevre hareketinin, şimdiye değin kendisini en somut bir biçimde gösterdiği alan barış savaşımı oldu. Bu çerçevede, son nükleer silahsızlanma anlaşmasına da değinerek, düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?*

CEM ■ Barış savaşımında çevre hareketinin önemli bir yeri olduğuna katılıyorum elbette. Silahsızlanma sürecinin hızlanmasında yaşadığı çevreye karşı duyarlı olan insanların çabaları yadsınmayacak bir yer tutmaktadır. Ancak, ülkemizde barış savaşımı, silahsızlanma denildiğinde, şöyle bir duruluyor. Ama, yine de özellikle şu son anlaşmadan sonra, çevre hareketinin en büyük gündemi silahsızlanma olacak ve risklere karşı çıkılacak, eyleme girişilecektir.

TANYEL ■ Bu tür eylemsel hareketlerin, olayın (örneğin Rusya'nın yeraltındaki yerin) merkezinde gelişmesi daha yarar olacaktır bence. İlk önce, doğrudan etkilenilen yerlerde karşı hareket girişilmelidir ki, büyük ölçekte somut bir yanıt uygulanabilsin.

CEM ■ Bence Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük kentlerde geniş bir kamuoyu oluşturulmasına ihtiyacımız olduğu konusunda. Çünkü, böylece daha bütüncül ve sonuç doğurucu bir hareket söz konusu olabilir. Diğer ülkelere bakıldığında, özellikle Almanya'da barış savaşımında yer alan çevreci kesimlerin büyük bölümünün gençlerden oluştuğu görülüyor. Bizde de böyle bir görünüm olmakla birlikte, ülkemizde "siyasal toplumsal otoriteye karşı olan her şey yanımızdır" görüşü yaygın olduğundan, genç insanların açılımak, baskı atmosferini yarmak çok güç.

□ *Söyleşiye katıldığınız için çok teşekkür ediyoruz.*

CEM-TANYEL ■ Biz de teşekkür ediyoruz.

Söyleşi: Nihat Yıldız

1987 EYLEMLERİ VE BİRİM DERNEK ÇALIŞMALARI

Kitle eylemleri, kitlelerin örgütlülük ve bilinç düzeyini belirlediği apaçık bir gerçektir. Eylemlerin belirlediği biçimlerin de belirleyicisi bu iki düzeydir. Öğrenci gençliğin eylemleri de ancak bu iki düzey ele alınarak incelenebilir.

1987 yılı sonuna kadar öğrenci gençliğin eylemlerine bakıldığında, haklarını koruma ve geliştirme [illegible] yaygın olarak kullandıkları eylem biçimlerinin;

a) Çok imzalı dilekçe; b) Tek tek yada toplu yetkili kişi ve kurumlara çekilen protesto telgrafları; c) Bildiri, daha çok basın açıklaması; d) Yemek boykotu; e) Pankart, f) Gündelik gelişmeler karşısında kısa bir zamanda yapılan poster, kukla yakma, kazanlı bırakma türü protesto toplantıları; g) Az sayıda imzayla yapılan açık görüşler; h) Toplu olarak [illegible] olduğunu gözlemlemekteyiz. Kapalı salon toplantıları ile Nisan 87 eylemleri bir yana bırakılırsa, miting ve yürüyüş türünden eylem biçimlerine başvurulmadığı görülüyor.

Yaygın eylem türlerinin esas olarak gündemini öğrencilerin belirleyemediği tepki-protesto türü eylemler olduğunu, kısacası, en azından varolanı korumaya yönelik olduğunu görmeliyiz. Bu eylemlerin temel özelliğinin korunan haklarını kullanma eylemleri olduğunu söyleyebiliriz. Toplumda olumlu yankı ve destek bulan, başarılı Nisan 87 eylemlerini de olarak bu tespitimizi doğrular niteliktedir.

Eylemlere katılım biçimi ve niceliği öne koyan bir değerlendirme yapıldığında, niceliğin yüksek olduğu eylemlere katılım biçimleri, doğrudan açık riskler taşımayan, bireysel varolmayı da olanaklı kılan, bu yanıyla da başarı beklentisi yüksek nitelikler öne çıkmaktadır. Dilekçeye imza atmak, yemek yememek, protesto telgrafı çekmek gibi. Bu gözlemlerimizi somutlaştırabilmek için sık sık başvurulan genel katılım sağlanan bir eylem türüne, yemek yememe eylemine daha yakından bakalım. Bu eylem türü geniş katılımın sağlandığı eylemler olmasının yanı sıra, örgütlenmesinin çok kolay olduğu eylem türlerindendir. Bu nedenle, birim derneklerinin örgütlülük düzeyine, üye sayılarına çok uygun düşmektedir. Bu eylem biçiminin bir temel özelliği de bir protesto eylemi olması, gündelik gelişmeler karşısında hemen kullanılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu da eylemin sıklığını ve yaygınlığını artırmaktadır. Bütün bunlardan çıkarak, bu ve benzeri eylem türlerinin, 12 Eylül rejiminin çözülmesinin yavaş olduğu, ama varolanın korunduğu, sınıf mücadelesinde belirleyici olanın taktiği olmadığı güç dengesine uygun düştüğünü söyleyebiliriz.

En küçük hak kırıntısı ve arama mücadelesinin bile ağır bedeli altında olduğu koşullarda, ekonomik mücadele ile politik mücadele arasındaki sınırlar silikleşir. İçinde bulunduğumuz koşullarda bu silikleşme öğrenci gençliğin eylemlerine de yansımaktadır. Politik eylem ile ekonomik eylem arasındaki sınırların silikleşmesi karşısında uzak görüşlü tavırlar takınılmazsa, eylemlerin tabanını daraltan biçimlerin seçilmesi tehlikesini doğurabilmektedir. Bu [illegible] dönüştürebilmek kuşkusuz olanaklıdır. Nisan 87 eylemleri, [illegible] rağmen, bunun olanaklı ve gereken olduğunu göstermiştir.

> ".. 9 Eylül İİBFÖD 12.11.1987 tarihinde YÖK'ün 6. kurulu yıldönümü nedeniyle öğrenci gençliğin akademik demokratik sorunlarını dile getiren bir dilekçe ile imza kampanyası başlatıldı. Bu kampanyanın sonuçlarını değerlendirdiğimizde bu dilekçeye 1500 öğrencinin katılmasına rağmen akademik sorunlar doğrultusunda dernekte biraraya gelip mücadeleye katılmıyorlar."

1970 Doğumlular Üniversitede

Bugün 1970 doğumlular üniversitededir. Bu, üniversite gençliğinin değiştirilmesi üzerine düşünmek durumunda olan her kesim ve kişinin dikkate alması gereken bir olgudur. 1970 doğumlu demek, 12 Eylül 1980'de 10 yaşında, ilkokul öğrencisi demektir. 12 Eylül baskı rejiminin altında kişiliğini ve toplumsal tavır alışını geliştirmek zorunda kalmış kişi demektir.

12 Eylül 1980 öncesini hiç bilmeyen, hele 1960-1970 öncesini solmuş bir tarih olarak bilenlerin üniversitede olmaları ve giderek üniversitenin bütününü oluşturacaklar olmalarıdır. 1988 ve sonrasında öğrenci hareketinin belirleyici olgusu olacaklardır. 70'lilerin üniversitede olmaları:

a) Örgütlenme ve mücadele deneyim birikiminin kesintiye uğraması tehlikesini ortaya çıkartmaktadır.

b) Siyasal bilinç ve toplumsal tutum olarak resmi ideolojinin çok yönlü bombardımanına tutulmuş, buna karşın hiçbir koruyucu dayanağı olamamış kesimlerin öğrenciler içinde ağırlık kazanmaya başlaması demektir.

c) 1960'lı kuşağın, lise döneminde de olsa yapabildikleri gözlem olanağından yoksun olarak yetişmiş 1970'liler, çok farklı iletişim ve değer yargısı, jargon sahibidirler. Bütün bunlar, öğrenci gençliğin örgütlenme ve eylemini şekillendiren unsurlardan biri olan toplumsal psikolojisinin bileşenleridir.

Burjuvazi ve siyasal iktidar bunun bilincindedir. Bu nedenle öğrenci derneklerinin tek tek ve bütün olarak öğrenci hareketi bu olguyu büyük bir dikkatle ele almak zorundadır. Bir fakülte derneği yöneticisi şunları söylüyor: "1987-88 öğretim yılının başlaması ile birlikte dernek aktif kitlesini, öğrenci kitlesinden soyutlamayı hedefleyen baskı ve terör havası estirilmiştir. Sudan gerekçelerle açılan idari soruşturmalar, dernek üyelerinin sıkı takibe alınması, açık bir idare-polis işbirliği..."

> "... Şubat 1986'da kurulan Ege Üniversitesi FEN-FÖD'ün şu andaki üye sayısı 51. Üye sayısının bu denli düşük oluşunun nedeni derneğin kitleye somul çalışmalar götürememesi.

Bunlar, örneğin Ankara Üniversitesi SBF Dekanının ve diğer yöneticilerin birinci sınıf öğrencilerine özel önem vermeleri, onları "derneğe üye olmamaları" yönünde telkin ve özendirici dikkatli tutumları ile birlikte yürütüldüğü düşünüldüğünde, 1970'lilerin üniversiteye başlamalarının muhtemel sonuçlarının olumsuzluklarına karşı duyarlılığın haklılığını ortaya koymaktadır. Sonuçlar daha şimdiden ortaya çıkmaya başlamıştır. Dernekler üye sayılarını artırmakta zorlanmaktadırlar. Kuşkusuz, ulusal düzeyde güven verici bir önderliğin oluşturulamaması, birim derneklerin yatay örgütlenmelerini yeteri ölçüde yaratamamaları, deneyim noksanlığından kaynaklanan tutum eksiklikleri gibi nedenlerin belki bu durumun oluşmasında etkileri daha fazladır. Ama, 1970'liler faktörünün önemi ve bu gelişmeye uygun örgütlenme anlayışı ve eylem biçimlerinin yaratılamamasının etkilerini de küçümsememek gereklidir.

Eğri oturup doğru konuşalım, öğrenci gençlik hareketinin bütün bileşenlerinin farklı açıdan oluşturdukları beklentiler bütünlüğüyle gerçekleşmemiştir. Kimimiz, öğrenci gençliğin politikleşme derecesini yanlış algılaması sonucu ileri politik eylem programının savunuculuğunu yaparak öğrenci hareketinin çok kısa zamanda büyük bir kitleselliğe kavuşacağı beklentisi gerçekleşmemiştir. Benzer biçimde, öğrenci derneklerinin yasal olarak kurulmasının önündeki engeller yıkılır yıkılmaz sorunların çarçabuk [illegible] öğrenci kitlesinin kısa zamanda büyük bir hareketliliğe kavuşacağı ve bu yönde bir birliğin yaratılabileceği beklentisi de gerçekleşmemiştir.

> "... ETÖD "YÖK'E HAYIR kampanyası bünyesinde 16 Aralık 1987'de "YÖK'e Hayır, Özerk Demokratik Üniversite" paneli düzenlemesine aktif destekle bulunmuştur. Panele yoğun öğretim üyesi, aydınlar, çeşitli meslek odaları ve demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri ve geniş öğrenci kitlesinin katılımı sağlanmıştır. Sadece Ege Tıp Fakültesinde halla İzmir'de değil Türkiye çapında olumlu yankılar uyandıran ve bu anlamda amacına fazlasıyla ulaşan panelin bir paneller dizisine dönüşmesi yeni dönemde hedefler arasındadır."

Sonuç olarak 1987'ye kadar eylemlerin kuşkusuz bir değerlendirmesi bize, öğrenci gençlik hareketinin [illegible] sabrı, dikkati ve sabrıyla yürütülen bir çalışmanın gerekli olduğunu ortaya koymuştur. Herkes, öğrenci gençlik hareketinin bütün bileşenlerini, taktiklerini önüne koyup düşünmeli; birlikte bir çıkış yolu bulmak zorundadır.

> "... ETÖD kitleselleşmenin önünün, okul kitlesinin günlük ve uzun vadeli sorunlarının çözümünde kitleyi yanına alarak çalışmakla açılacağını görüyor. Bu amaçla YÖK sonrası eskisine göre çok daha yakıcı olan sanatsal-kültürel kısırlık ortamını kendince kırmayı hedef seçmiş ve bu amaçla çalışan bir birim kurarak, bu birim aracılığıyle şimdilik okul binasında olmasada çeşitli şiir günleri, dinletiler, saz kursları, geziler vs düzenlemiş, toplu sinema ve tiyatro bileti sağlayarak sürekli canlı, kollektif bir kültür ortamı yaratmaya çalışmıştır."

ETÖD İKİNCİ GENEL KURULU YAPILDI: ÖĞRENCİLERİN GENEL İSTEMİ BİRLİK

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği ikinci olağan genel kurulu 26 Şubat Cuma günü gerçekleşti. Yönetim Kurulu, genel kurulun geniş bir tartışma ortamı yaratılarak [illegible] bir öğrenci [illegible] için iki gün [illegible] yapmıştı. Öğrenci derneğinin [illegible] bir [illegible] daha [illegible] ve geniş bir öğrenci kesimini kaynaştırmak [illegible] [illegible] [illegible] bir genel kurul, kaymakamlık-emniyet-[illegible] kararı ile keyfi olarak engellendi.

Yönetim kurulu ve dernek üyeleri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] yönetim kurulunda temsil edilmesini [illegible] görüyordu.

Tabandaki eğilimlerin Yönetim Kurulundaki [illegible] somut pratik [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Genel kurul [illegible] Yönetim kurulu seçiminde [illegible].

ETÖD İkinci Genel Kurulunda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] genel kurulda [illegible] kabul edilmiş oldu.

Genel kurul başında Filistin'de ABD'nin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Daha sonra Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi [illegible] Doç. Dr. Prof. Dr. [illegible] [illegible] [illegible] YÖK [illegible] [illegible] Özerk-Demokratik Üniversite [illegible] [illegible] [illegible] bazı öyeler, şu konuları vurguladılar:

— Derneklerin merkezi birliği, içinde bulunduğumuz [illegible] koşullarında, her zamankinden çok [illegible]. Bu nedenle Ege dernekler platformunun somut pratik konularda [illegible] yönelik kararlar almak için (ODÖK, [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible].

— [illegible] dernekleri platformunun, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Eylemselliğin ve birliğin önündeki [illegible] [illegible] olur.

[illegible] ve [illegible] ETÖD'ün dernek yönetimi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] birliği için şarttır.

— Türkiye'li öğrenci gençliğin, ODÖ ve [illegible] ile son bir yıl içinde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] yönlü [illegible] vurgulandı.

— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ODÜK için çalışmaların yoğunlaştırılması gereği üzerinde duruldu.

LİSELİLERARASI YAZI YARIŞMASI

iki liseli okurumuzu Ağustos ayında
10 günlüğüne Taşoz adasındaki
Barış Kampına gönderiyoruz.

"Yunan adalarında 10 günlük tatil!"

Dergimiz, geçen sayısında duyurusunu yapmış olduğu "Liselilerarası Yazı Yarışması" çerçevesinde, Seçici Kurulun, yarışmaya katılanlar arasında belirleyeceği 2 liseliyi, YARIN Dergisi Büyük Ödülü olarak, Ağustos ayı içerisinde Yunanistan Gençlik Barış Komitesinin konuğu olarak, yurt dışına gönderiyor. Ayrıca, Seçici Kurulun saptayacağı yazılara İNSAN HAKLARI DERNEĞİ, BİLAR A.Ş, TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ, NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER DERNEĞİ ve ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ ile çeşitli kuruluşlar ÖZEL ÖDÜLLER verecek; dergimiz de ön elemeyi aşan liselileri çeşitli armağanlarla ödüllendirecektir.

YARIŞMANIN KONUSU:
"Türkiye ve Yunanistan Gençliğinin Ortak İstemi: Barış, Dostluk, Kardeşlik!"

YARIŞMANIN KAPSAMI:
Dileyen her lise öğrencisi, konuya ilişkin seçtikleri üslup ve şekilde, şiir hariç, edebiyatın her türünde yazı gönderebilir.

YARIŞMA JÜRİSİ
M. İlhan Erdost (İHD Ankara Şube Başkanı, yayıncı, yazar)
Demirtaş Ceyhun (Türk-Yunan Dostluk Derneği kurucusu-yazar)
Mustafa Ekmekçi (Gazeteci-yazar)
Niyazi Akasya (Abece Dergisi yazarlarından. öğretmen)
Mustafa Okan (Yarın Dergisi Yazı İşleri Yöneticisi)

YARIŞMAYA KATILMA KOŞULLARI
- Gönderilecek yazıların uzunluğu 1 daktilo sayfasından az, 4 daktilo sayfasından çok olmamalı.
- Yazılar tercihan daktilo edilmiş olarak, ya da okunaklı bir el yazısı ile yazılmalı.
- Yarışmaya katılacak öğrenciler yazılarını, katılma formu ile birlikte YARIN DERGİSİ YAZI YARIŞMASI, SAĞLIK SOKAK 56/7, YENİŞEHİR-ANKARA adresine elden, ya da posta ile göndermelidirler.
- Yazılar en geç 31 NİSAN 1988 tarihinde elimizde olacak şekilde gönderilmelidir.
- Her öğrenci yarışmaya bir yazıyla katılmalıdır.
- Katılma formu YARIN Dergisi Şubat, Mart, Nisan 1988 sayılarında verilecektir.
- Yarışma sonuçları YARIN Dergisi Haziran sayısında ve basında duyurulacaktır.
- Yarışma ile ilgili bilgiler dergimiz merkez ve bürolarından sağlanabilir.

YARIN

LİSELİLERARASI YAZI YARIŞMASI
KATILMA FORMU

Tarih: ..... / ..... /1988

Adı, Soyadı: ....
Doğum yeri ve tarihi: ....
Okumakta olduğu okul ve sınıf: ....
Sürekli adresi: ....

İsmail Gül

DEMOKRAT ARKADAŞ

DERGİLER TARTIŞIYOR

Demokratik öğrenci hareketinin bugün gelmiş olduğu noktadan daha ileri bütünsel için atılması gereken somut adımlar nelerdir? Siz, Demokrat Arkadaş olarak hareketin daha etkin, daha kitlesel, daha sonuç alıcı olabilmesi için öğrenci derneklerinde ve bu derneklerin bir araya getiren platformda yapılması gerekenleri nasıl görüyorsunuz? Önerileriniz nelerdir?

■ Her şeyden önce, dergilerarası böyle bir iletişimin kurulması çabasını olumlu buluyoruz. Öğrenci derneklerinin bugün içinde bulunduğu durum iyi değil, neden iyi değil? Birincisi deneyim noksanlığı. İkincisi de öğrenci hareketinin gündeminin kimi zaman gerçeklerin dışına taşırılmasıdır. Ve kimi meselelerin şu veya bu nedenle çok fazla aklına takılmesi ve bir temel kırılmanın kopuş olarak görülmesi gündemde tutulması. Örneğin, ülkeler meselesi uzun süre öğrenci gençlik hareketinin tartışma gündemini belirledi. Uzun süre üzerinde çok uzun, ama beşinci toplantısında üç dakika sayfası tutarlı kafası oluşmayacak yapay bir tartışma yaşandı. Bizim buna itirazımız bu ülkeler gerekmediği anlamında değil. Demokratik bir örgütlenmede bu ülkelerin varlığını sürdürmeleri, ancak bunu bir dönüşüm sürecine yönelik bir mücadele anlayışıyla yapmaları gerekir. Yani öğrenci gençlik hareketini üniversite sınırları içinde tutmanın, gerekliğini de sürekli surette ülke sorunlarına da katkıda bulunmayı, onu sürdürmeyi hedeflemeyen bir eğilim olarak Devrimci Genç mirasını sahiplenmiyoruz. Bu nedenle bu ülkeleri savunduk. Oysa bu ülkelerin kabul edilip edilmemesi tek başına hiçbir anlam ifade etmiyordu. Bundan yazılı hale getirilip getirilmemesi de çok önemli değil. Varan bütün bu süreçlerin, varan etmeden. Tüm bunlar, üst düzeyde bir çalışma. Yani örgütlenmeyi sağlayan çabanın içerisinde olan insanların kendi aralarındaki tartışmaları. Kabul edenler o doğrultuda çalışırlar, kabul etmeyenler daha farklı doğrultuda çalışırlar.

Ayrıca biz, şu anda derneklerle bir araya geldiği platforma bir üst kurul diye yaklaşmıyoruz. Aldığı kararların bağlayıcı olduğunu düşünmüyoruz. Biz, platformu gözü aleyhtarlığında yapıldığı bir koordinasyon kurulu olarak kabul ediyoruz. Platformda Türkiye ve bölge platformlarında, bir örgütlenmenin çalışmalarında çok, özgürlüğün çabasının nasıl olması gerektiğinin konuşulması, tartışılması gerekir. Bu arada Çözüm nasıl sorun bir örgütlenmede yaratılması sorunu. Bu ardında ağırlığın tabanlara verilmesi gerekiyor. Örneğin yapılması gereken, birim derneklere canlılık kazandırmaktır. Üzülerek görülmektedir ki, bu tartışmaların çoğu derneklerde yansımıyor. Bunun yolu da sanıyoruz, o birim içindeki insanların ilişkisini çekmekten geçiyor. Üniversite ve okul çevrelerine eğilmekten geçiyor. İşte sizler, harçlar, atılmalar ve. Bu konuların üzerinde yoğunlaşmak gerek. Belki, şu anda harçlar öne çıkarılabilir. Yönetim olarak bizim görüşümüz, öyle çok dağıttık, çok değişik alanlara yayılmak yerine, bir şey kopsanp onun üzerine gitmektir. Şu anda harçlar konusu böyle ele alınabilir. Fakat sorunlara dar ufuklu bakmadan... Söylemek istediğim, bir bak acaba bilincinin oluşturulmasına yönelik adımlardır.

□ *Peki, örneğin bu tür bir konuda yapılacak etkinliklerin üst düzeyinde, merkezi biçimde örgütlenmesi daha başarılı, daha kitlesel, daha sonuç alıcı bir hareketliliğe yaratılması mı? Platforma bu konuda düşen görev nedir?*

■ Söylediklerimize katılıyoruz, sadece bizim sosyal-demokratizmin bir alternatifini oluşturmuyor. Ancak yöntem olarak, platformun önemsenmesini bir ikinci planda görüyoruz. Türkiye çapında ortak eylemlerin örgütlenmesi elbette ortak bir hedef, ortak bir anlayışa noktası oluşturabilir. Ancak bu yapılırken birim derneklere daha fazla yüklenmek gerekir. Gelişen süreci dikkate alırsanız, kitlesel bir eylemin önemli tazminatlar elde edilmedi. İşte mangaller çıkabilmedi, öğrenci hareketi gücü yapılandırılmadı, bunu yapılandırılmadı. Bu görüş, bu sürecin bir gerçekleşmesi sağlanan çabanın içerisinde olan insanların kendi aralarındaki tartışmaları. Kabul edenler o doğrultuda çalışırlar, kabul etmeyenler daha farklı doğrultuda çalışırlar.

□ *Katılım neden artmıyor. Neler yapılabilir?*

■ Üniversitesi kendi birimlerinde çok fazla örgütlenmiyoruz. Bizce platform toplantılarında, günlük tavır alınması gereken olaylar, tamamen günlük hareketlere dönük çalışmanın getirdi. Önümüze bir program koyarak o programı dahilinde çalışma tarzını bulamadık. Bunu biz, birlikte hareket edelim mantığının tabana dayandırılmamasının, birim derneklerindeki çoğunluğun yeterliliğinin yaratılmamasının yaratığı bir olumsuzluk olarak görüyoruz. Kimi platformlarda tartışılan, uzun uzun tartışılan meseleler çok fazla anlamlı bulmuyor. Öğrenciler de genelde apolitik bir görünüm var. O nedenle adeta insanların karşısında politik unsurlar varmış gibi hareket etmek ve ona göre tartışmalar belirlemek çok yanlış. Elbette yukarıda bir şeyler tartışılabilir, görüşülebilir. Ama aşağıya inildiğinde, asgari noktalardan hareket etmek lazım. Bugüne kadar yapılan hataların en önemlisi galiba farklı kavrayamamaktan kaynaklanıyor. Geçen dönem içerisinde platform birim derneklerden çok koptu, çok farklı konular tartışılmaya başlandı.

Başka derneklerin gelmeleri gereken yere gelememelerinin ne denlerinden bilişe en önemlisi, gündemde yanlış belirlenmesi. Bütünlüklü konular ister istemez gündeme geliyor ve ele de bunları tartışmak zorunda kalıyorsunuz. Sorunların önemli bir kısmında da bu işte içinde bulunan insanların bu konuda gerekli duyarlılığı taşımamalarına ve çoğu zaman, belki de her zaman grup çıkarlarını demokratik öğrenci hareketinin genel kazanımlarının önünde tutmalarına bağlıyoruz. Ortada yükseltilmesi gereken bir kitle hareketi perspektifi yok. İşte biz yapalım, biz edelim olsun, mantığı var. Bu bizce siyasi çalışma anlamında da yanlış. Çünkü emirli sayıda insanın siyasi alana çekmemiz çok fazla anlam taşımıyor. Bizim için önemli olan, o hareketin yaratılması. Bugün yüzde 300'lere varan zamlar olduğunda, harekete geçebilecek gençlik hareketinin yaratılması. Ya da "hiçbir yapamıyoruz" diyebilecek bir gençlik hareketinin yaratılması, siyasi çalışma alanının da genişletecektir. Bizim için öyle bir platform daha anlamlıdır. Yoksa bugünün sınırlı sayıda insanlarını kendi adamınıza yapmak gibi bir kaygımız hiç yok bizim.

□ *Peki, derneklerde varolan farklı gruplar arasında birliğin sağlanabilmesi, ortak hareket etme dalgalanmalarının yerleşmesi açısından sizce neler yapılmalı?*

■ Bugünkü haliyle, platformu çok ciddiye almıyoruz için açık tarafı. Ama biz platformun ciddiyete kavuşturulmasını istiyoruz. 15 kişilik İFÖD, 20 kişilik İTÜ bilinen ne olarak değil, işte bir güçtür, gönüllerimiz var ve platformda diğer derneklere, diğer anlayışlara sunmak istiyoruz diyebilen, böyle bir ihtiyaç olan derneklerin yaratılmasıdır temel sorun. Bu amaç için de platform bir araç tır. Bir birlikte grupların tabii ki ilkeleri olabilir. Asgari düzeyde platformun da ilkeleri olabilir, ancak şu aşamada, bu ilkelerin kabul edenler içinde yer alsın, etmeyenler bu platformda kalamaz demiyoruz.

Bizce ilkeli birlik konusu, ilkelerin çerçeve gibi ortaya getirilip, onun platformda birbirleriyle dövüştürülerek, tartıştırılarak, gençlik hareketini çok bir yere varılmaması. İlkeleri anlamlı kılacak olan pratik dayanışmalardır. Pratikte de bir şeyler yapabilmenin koşulu, bir platformda bir araya gelip, ilkem şudur, ilkem budur demek değildir. Birlik konusunda yaklaşımımız gereken ana halka, pratiğin kendisidir. Şunu tekrar edelim, platform ya veya bu ilkeleri kabul edeo inanmanın bir arada bulunmamızı gerektiren bir sözleşme değildir. Platformun şu ilkeleri vardır, bu ilkeleri kabul etmeyenler bu platformda yer alamaz şeklinde bir anlayışımız yok. Kim daha doğru çalışma yürütüyorsa, kimin savundukları daha doğruyse sonuç itibariyle o etkin olacaktır. Bu konuda çok fazla dayatmamın bir anlamı yok. Aslolan anlayışın kendi anlayışları doğrultusunda yapacakları çabaya malzemeler ve platformda bir araya gelme noktasında birlik temelli yaratmaktır.

□ *Bugün yapılacak bir platform toplantısında hangi konular gündeme getirilse üzerinde görüş birliği sağlanarak gerçekten ölümlü, somut adımlar atılabilir. Hangi etkinliklerle öğrenci kitlesinin büyük çoğunluğunun katılımı sağlanabilir?*

■ Pekâlâ bugünkü somut duruma ilişkin somut öneriler olabilir. Çok rahat bir şekilde harçlar meselesi olabilir. Harçlar konusunda bir dizi basın toplantısı olabilir, bildiriler dağıtılabilir; bu öğrencilerle diyalog kurma noktasında çok meşru bir zemin oluşturur. Farklı görüşler olabilir. Onlarda bir birliktelik sağlanınca ne alır, eylemler birlikte yapılır. Yok eğer sağlanamazsa hangi anlayış ne doğru ise doğru çaba yapmak lâtiyorsa, o doğrultuda yapsın. Hangisinin prim toplayacağı, hangisinin gençlik tarafından benimseneceğini, gençlik hareketinin gerçekten katkısı olacağını yapana pratik gösterecektir.

Sözgelimi şimdi, bir biçimiyle YÖK'ü kaldıracaklar Milletvekili heyet olayı var. Bu konuda bize somut olarak düşüyor. Bu olayın boyutlarının ne olduğunu ortaya çıkarmak gerek. Bu uygulama bir pasifize etme yönlemi. Tepkilerimizi azaltma yöntemi. İşte ortak eylem alam. Okullarda bu konuda ünlü konuşmalar, çeşitli toplantılar yapılabilir, ortak bildiri basılabilir.

Birlikte iş yapacağız deyip iş yapmamın noktasına geldik. Bir yanda. Platformu öyle alabildiğine bir tartışma zemini olarak da görmemek lazım. Yapılası, birtakım hatalar yapmış. Yanlışları, doğruluğu görülmüş.

Okullarda öğrenci kitlesiyle bir araya gelip bir şeyler yapmak gerek. Derneksiz insanlardır? İşte, kitlesi adamlardır. Böyle bir imaj var. Aslında böyle olmadığını kabul ettirmek lazım. Dernekçilerin sınıflarda konuşmaları lazım. İşlerle potansiyel yaratılması anlamında okul içerisindeki çalışmaları çok, daha önemli buluyoruz. Eğer alınma olacaksa, eğer dövülme olacaksa bunlar da okul içerisinde olsun. O nedi okulda göze alınsın. Mücadele anlayışı (tabanyle okul sınırlarının aşılması gerektiğini söylüyoruz. Ancak bunu da bir potansiyel yaratmak lazım. Mevcut potansiyel sıfırdır ülkelerde bu iş başarılamaz.

□ *"Kötü adam görüntüsünden kurtulmak gerek" dediniz. Birim derneklerde daha geniş bir kitleyi örgütlemek için somut çalışma önerileriniz neler?*

■ Bizim yaşadığımız, dernek olayı okul içerisinde konuşulmuyor. Sınıflarda konuşmuyor... Çok rahat bir şekilde, yanındaki arkadaşınla konuş. O arkadaşın bu meseleyle ilgilenmediğini bilse bile, onun yanında konuşabilmelisin. Bunlar çok basit şeyler. Ama uzun vadede kazanımları önemli olacaktır. Örneğin biz dernekte ilkeleden hep sürekli bir şeyler istiyoruz. Kendimizi tanıtmaya gösterme çabasıyoruz. Politik insanlar üretme sorununa karşı karşıyayız. Bunun için de, en alt noktalardan çıkışlar yapmak lâzım. İnsan ilişkileri burada büyük önem taşıyor. Biz, bir dönem dernekerde iki dernekçiden daha fazlası bir arada bulunmayacaklar, diye karar aldık. Dernekçiler olarak alabildiğine rahat, arkadaşça insanlar olmalı lazım. Öğrenci kitlesiyle arayı mesafe koymamak lazım. Örneğin, şimdiye dek dışarıda olan hazırolaylan protesto amaçlı pek çok yemek boykotu yapıldı, ama sıcf yemekler kötü diye, herkesin anlayabileceği somut bir sorunda yemek boykotu yapmak çok daha etkili olacaktır,

□ *Kimi birimlerde dernek dışında kalmış, ama aslında politik ve entelektüel arayışları olan, akademik-demokratik sorunlar çerçevesinde etkinlikler yapan gruplar var. Kadrolar, grup çalışmaları yapılıyor ama dernek bu etkin insanların kitlesi için hâlâ yabancı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?*

■ Derneklerin bu gruplan örgütlemesi gerekir. 12 Eylül ideolojisinin dernek dışında bıraktığı bu insanlara, "kötü adamlar" diye bakmamak lazım. Bunlar derneklere kazanılır edilebilir. Şunu görmek lazım. Bilinçli ve ilgisiyle çeşitli insanlar var. Biz bunların hepsiyle birlikte çalışmak zorundayız. Kimisiyle sonuca kadar ne yapılabilirse yapmak gerekir.

□ *Dernek içi demokrasi konusundaki görüşlerinizi olmak istiyoruz. Farklı politik gruplarla birlikte çalışmasının koşulları nasıl yorumlanabilir? Tabandaki gerilimlerin yönetime yansıması, bunun için ön mülkünde ortak listelerle seçimlere girmek konusunda ne düşünülüyorsunuz? Thabanın hoşnutsuzluklarına etkisini artırılması nasıl sağlanabilir?*

■ Birim derneklerde ortak listelerin zorlanmasının gerektiğini düşünüyoruz. Eğer bir yapı içinde, bir program, bir anlayış çoğunluğunda olduğunu biliyorsa, o program, o anlayış o yapı için yönetimde olmalıdır. Çoğunluğa sahip bir grup varsa, o çoğunluğun gücü oranında programını da geçirebilir. Bir yönetim kurulunda farklı farklı şeyler söyleyen insanların varlığı tıkanıklık getirir. Bizce yüzde 55 çoğunluk sağlayan görüş, yüzde 45 azınlıkta kalan görüşün yönetime yansıtılmasını engelleyebilir. Yani güçler oranında temsil ilkesini benimsemiyoruz. Bizce asgari homojen yapılar dernek yönetimlerini elde bulundurmalıdır. Demokratik işleyişin sağlanabilmesi için, yönetim kurullarının inisiyatif kullanma hallerinin en aza indirilmesi ya da başka deyişle yetkilerinin sınırlandırılması taraftarıyız. Varolan mekanizmalar kullanma şekline biçimde iptal edilmelidir. Sürekli olarak dernek toplantıları yapılması ve bu toplantıların karar alma mekanizması olarak işletilmesi gerekir.

□ *Öğrenci derneklerini aralarındaki iletişimi güçlendirmek, merkezi bir üst örgütle yönelik çalışmaları koordine etmek açısından, merkezi bir yayın organı sizce gerekli mi? Nasıl çıkarılabilir, ilkeleri ne olabilir?*

■ Merkezi bir yapının bugün için çok fazla gerekli olmadığını düşünüyoruz. Farklı anlayışların barındırılan bir yapı kurulup işlemeyeceğini, çünkü yapmak boşuna gibi bir şey olacaktır. Kaldı ki, şu anda derneklerin ihtiyaçları da yok. Diyelim ki bir bina girek yapı kurulursa, orada yaşadıklarımızla kendi dergimizde yazdıklarımız arasında bir fark olmayacak. Değişik görüşlerin yer aldığı sayfalar çıkacak. Çok geniş bir kitleye ulaşılmabilirse, belki farklı görüşlerin derli toplu yer aldığı bir yayın olarak yarılabilir. Ama şu koşullarda yaşanacağını da. Neden yaygınlaşmazlar ilk her şeyden önce, öyle geniş bir ilgili öğrenci kitlesi yok. İkincisi, dergide birliktelğin sağlanabileceğini düşünmüyoruz. Ancak taraftarlarının ortak bültenler çıkarılabilir. Bizce yayına ihtiyaç federasyonlaşma düzeyiyle ilişkili.

Mesela bir konfederasyonun yayın olarak çıkabilir. Şu andaki örgütlülük düzeyiyle merkezi yayın yaşama geçmez, pratik yararı da olmaz. Çünkü üretken olabilecek dernekler yetersiz sayıda değildir. Merkezi yayına yönelik bir arayış gözlendiğini görüyoruz. Biz merkezi üst birliğin kurulmasını orta vadede hedef olarak görüyoruz. Bugünden yarına olmaz. Çünkü her şey birimlerde düğümleniyor.

□ *"Örnek-Demokratik Üniversite Kurultayı" önemiz konusunda düşünceleriniz neler? Girişimi destekliyor musunuz, nasıl bir organizasyon gerektirdiğini düşünüyorsunuz?*

■ Bizce olumlu bir öneri. "Nasıl bir üniversite istiyoruz?" Bu soruyu yanıt aranacak bir kurultay olumlu olacaktır. Daha sonra da bu tartışmanın uygulamaya bir geniş öğrenci kitlesine aktarılması gerekir.

Kurultayın örgütlenmesinde de hareket noktası birimler olmalıdır. Her dernek bu konuda mutlaka çalışma yapmalı, birimler oluşturmalıdır. Böyle bir kurultay, önümüzdeki belli bir zamele dönüşmesi anlamında yararlı olacaktır. Yaygın bir biçimde, en uygun zamanda, ilke çapında tartışma platformuna yansıtılmasının yanlış olacağına inanıyoruz, ve birimlerin etkin katılımıyla gerçekleştirilmesini istiyoruz. Bundan önceki tüm konular için savunduğumuz ortamla burada da geçerlidir. Önemli olan bilgiyi eldi ve önemli bir konunun, asıl yapmış olmak adına yapılmaması, sürece getirilmeden, verimli, verilen ve sonuçları itibariyle değerlendirilebilecek bir çalışma olarak ele alınmasıdır ve bu görüş katılımla gerçekleştirilmesidir.

GENÇLİK DÜNYASI

Sorularımızı Gençlik Dünyası adına Nejat Kazan yanıtladı.

Değerli öğrenci gençliğin sorunları ve öğrenci derneklerinin faaliyetlerine ilişkin olarak sorduğu soruları toplu ve özlü bir cevap vermeye çalışacağız. En başta Türkiye öğrenci hareketinin akademik-demokratik mücadele ve örgütlenmesi ile politik gençlik yayınları arasındaki ilişkinin çarpıklığı üzerinde durmak istiyoruz. Biz bir politik gençlik gazetesi olarak -dikkat edersiniz öğrenci gazetesi demiyoruz- elbette ki yayın politikamızda öğrenci gençliğin örgütlenmeye başta olmak üzere her türden sorununa yer veriyoruz. Sorunların gerçek kaynaklarını araştırmaya ve bunu yüzeysel yaklaşımlar sunmaya özel bir dikkat sarfediyoruz. Her politik yayının da bu yönde davranmasından, etkinlik göstermesinden daha doğal bir şey olamaz. Ancak, ümitsiz bir biçimde şaşırmak gerekiyor ki, politik gençlik yayınları demokratik öğrenci hareketinin aziz ve birincil sahipleri gibi davranmakta öğrenci gençliğin merkezi önderlik boşluğunu dergilerin ayrıca etkinliği ile doldurmaya çalışmaktadırlar. Demokratik öğrenci hareketinin asıl sahipleri öğrenci kitlesi ve onların temsilciliğini üstlenen öğrenci dernekleridir. Derneklerle ilişki, onlara bağımsız karar verme ve örgütsel işleyiş tarzlarına temelinde geliştirilir. Derneklerin KURUMLAŞMA sürecinin başında olmalarından ötürü bu yaklaşım daha da özen kazanmaktadır. Her geçi yerli yerine oturmak için, daha doğrusu "Devrimcilerin dernekçiği, dernekçilerin de devrimci" sözüyle gösterilen saturnamıyız. Bunu özen gösterdiğimiz ölçüde, politik gençlik yayınları öğrenci hareketine ışık tutabilecek, öğrenci misyonlarının gelişimlerine gerçekten katkıda bulunabilmeyecektir.

Türkiye öğrenci hareketinin bu yıllık karakteristiği bir tıkanma durumuna girdiğidir. En azından geçen yılın eylem ve hareketliliğine oranla böyledir. Öğrenci gündemini ele aldığımızda (dikkatedeb bede Dev. örgütlenme ve eylemler) gündemin merkezinde olan sorunun, MERKEZİ ÖNDERLİK VE MERKEZİ OTORİTE boşluğu olduğu kanaatindeyiz. Demokratik öğrenci hareketinin yaşallaşma (bir diğer adıyla kurumsallaşması) ihtiyacı bu aşamada geçmenin sancılarıyla da tanımlanabilir. Bu KONFEDERASYONLAŞMA hakimin yasal olarak kazanılmasıdır. Bu hakkın kazanılmasına yönelik çabalar yeniden ele alınmalı, bedefe nasıl varılabileceğine yanıtlar bu yolları hep birlikte tartışılıp, karar bağlanmalıdır. Bu görüş ve önerimizi gazetemizin 1. sayfasında "Öğrenci Postası Üzerine" yazımızda ve 3. sayımızda "Öğrenci Birliği Hayal Değildir" yazımızda tartışmaya sunmuştuk.

Diğer yandan derneklerin önündeki en önemli görevi -mevcut derneklerin bile, yani tabanı derneklerinin olması bunu daha da acilleştiriyor- KİTLESELLEŞMEK olarak görüyoruz. Bu yöndeki eleştiri ve çağrılara yüreklen katılıyoruz. Ne var ki görevin ne olduğunun tanımlanması görevin yerine getirilmesi değildir. Kitleselleşme, bir yandan derneklerin birimlerdeki her zaman yapmaları gereken çalışmaları içerirken, öbür yandan da "Yük'e Hayır", "Demokratik Üniversite Kurultayı" türünden ses getirici, etkin kampanyaları içerir. Mevcut potansiyeli temporu giderek yükselen bir hareketliliğe sokabilmek için özellikle "ilke tartışması fetişizmi"nden kurtulmalıyız. Tabi ki ilkeler dahil her türden temel sorunlar ayrıntılı tartışılacak, görüş ve eylem birliği bunun üzerine inşa edilecektir. Bizim aşkınımız istediğimiz yakınım "Üzüm yemek yerine bağcı dövmek" diye nitelendirilebilecek kısırlaşmaya, verimsizleştirici tartışmadan kaçınmaktır. Kitleselleşme gündemini hakettiği ölçüde, bütün öğrencilerle ve derneklerce ele alınıp, SOMUT BİR ÇALIŞMA VE EYLEM programının çıkarılmasıdır. Ve bu görevin merkezleşmiş bedefiyle olan diyalektik bütünlüğünde kavranmasıdır.

Biz içinde bulunduğumuz tıkanıklıktan ÇIKIŞ YOLU olarak,

1- Sorunun asli sahibi olan birim derneklerinin, örgütlenme temsilcileri kolektif inisiyatif kongrelere gitmesini, öğrencilerin katılımının esas alan çalışma programı ve işleyiş ve eylem bütünlüğünü kuran bir yaklaşımla aktifleştirilmesini,

2- Derneklerarası dayanışma ve birlikte eylem yapma bilinçlenin ifadesi olan Türkiye Öğrenci Dernekleri Platformu, bünyesinde bulunduğu gibi mevcut tıkanmanın bütün belirtilerini yansıtıyor. Bu, tam yetkili birim derneklerini temsilcilerinin toplanması, yani bir öğrenci gazetesi çatısı altında bulunan değil fonksiyonel, pratik hareket birliğini gerçekleştirmesini, bedefin merkezi dedetim bozulmuş bir yönetici yasal kuruluşa dönüşmesinin bahanesini kazanılmasını bekleyerek kemikleştirmesini,

3- Bugüne kadar öğrenci sorunları, birim derneklerini ve derneklerin platformunun ilgili aktif tavır alan bütün politik gençlik yayınlarının merkezi olarak bir araya gelmesini, öğrenci hareketine birlikte katkı ve destek sağlama yollarını saptayıp, ilkeli ve kalıcı bir siyasi işbirliğini gerçekleştirmesini mümkün görüyoruz.

LİSELİ GÖZÜYLE ÖĞRETMEN ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ

Bir başka tebadan istemler

Soruyum şu: Öğrenci nedir, öğretmen nedir? Nasıl olmalıdırlar? Nasıl olurlarsa eğitim gerçek işlevini yerine getirir? Toplumumuzda üstü açılmamış bir çelişmek, "öğrenci soda, öğretmen mutlak yönetici-dir" denesine uygulama alanı buluyor. Eğitim mantığında ilişkiye sık sık tekrarlanan bir ifade de şu: Öğretmen verir, öğrenci alır. Ama öğretmen nasıl verir acaba? Öyle ya, öğrenci zihniyle tam bir boşluk, öğretmenin ne gerek var? Alacağını kitaplardan da çekilip alabilirdi. Oysa öğretmen gereklidir. Çünkü o bir kılavuzdur. Sınıflarda öğrencinin gerçekleşmesi olan şey, başında bir yönetici, bir gardiyan, bir çoban değil, bir eğitimcidir. Elinde ki sopayla sağına soluna saldırarak yola sokan kişiye değil, elinden dersi kitap o yolda neden yürümesi gerektiğini ve nasıl yürüyeceğini gösteren kişiye gereksinimimiz. Aksi takdir-de dürtülenen bu kişiler, yani öğrenciler, tasan olduklarının için, insanın en doğal tepkisini gösterecek, durum-cuktu iyi ama bir bilinçlendirme nasıl dirençler? Her yerde olduğu gibi okullarda da kanunları vardır. Ve disiplin yönet. mekle aşılmaya çalışılmıştır. Örneğin "derste akış ve huzuru bozmak"... Akış nere, nereden çekemeniz zorunuza uzaya, olabildiğince geniş bir madde. Bu ber şey olabilir. Yorumu öyle açık ki, tanıtla sınırlandırılmış bir disiplin sureti haline dönüştürülebilir. Ve daha nice böyle geniş maddeler. Öğretmen sınıf içinde sanatsız bir otoriteye sahiptir. Böyle olunca da öğrenci bazıya karşı tepkisini ders çalışmayarak gösterecektir. O öğretmeni sevmediği gibi, dersi de sevmeyecektir. Bir soru daha: Hani nerede sizin verdiğiniz eğitim? Öğretmen her şeyden önce, öğrencinin de bir insan olduğunu ve herkes gibi özellikle kendisinin sahip olduğu haklara sahip olduğunu bilmemelidir. Kişi özsaygısını yerde tutmuş. Ve kendisini öğrenmeyen kişiye kendisine duyduğu saygıdan ötürü, saygı duyar. Eğer öğretmen öğrenciye saygı duyarsa, öğrenci de onu sayar. Böyle olunca da otorite ve disiplin gibi kavramlar anlamsız kalır. Dünya kendiliğinden oturur. Kişi, yani öğrenci öğretmenin amacını kavrar.

Saygının formülü ne?

Kapı açılır. Asker gibi dimdik, asker gibi başın ağrıncaya yürüyen, asker gibi konuşan; fakat insan gibi bakan üniformalı bir asker girer içeri. O gün bize kredisini tanıtan "Milli Güvenlik Dersi" içimizden seçtiği bir arkadaşa, kendisi bir kapıdan gösterdiğinde "dikkat" çekmek ama-cıyla oyununa görevini veyir. O gözü takip eden her Milli Güvenlik Dersinde "dikkat"ler çoktur:

— Cumaydın çocuklar!
— Sağolun!
— Oturun lütfen.

Ve ders başlamış. Bu törenin anlamı, öğretmenlerinin anlattığına göre soyunuş: Öğretmen görünüşe "dikkat" çekilerek sınıf uyarılır ve herkes derse hazır bir şekilde öğretmeni karşılar. Sonra öğretmen sınıfa "günaydın" der. Bunun anlamı; "Günaydın çocuklar, ben sizi çok se-viyorum ve ders vermeye hazırım. Ya siz beni dinlemeye hazır mısınız?" demektir. Öğrenciler de hep bir ağızdan cevap verirler: "Sağolun." Bunun anlamı da, "Size de gü-naydın öğretmenim. Biz de sizi çok seviyoruz ve dersinizi cımla başla dinlemeye hazırız." Ayrıca öğretmen söy-leyeceğini okumak zorunda olur. Öğretmenin oturun demesini bekler ve oturmamız.

Doğruyu söylemek gerekirse, bu her sabah yapılan tören-in anlamını ben daha önceleri bilmiyordum. En azından bu geniş anlamı içerdiğini. Acaba bu an bu-nun kaç kişi bilmiyor? Çok fazla olmasa gerek. Öyle ise, çoğumuz her sabah yaptığı bu eylemin ne anlama geldiğini bil-meyerek ve sadece yapılması gerektiği için yapmaktadır. Şimdi bir düşünelim. İnsanların anlamını bilmeden ve bilmeden robot gibi, yalnızca yapmasının gerekliliği öğretildiği için, alışmı çizgisinin, yalnızca yapmasının gerekliliği öğretildiği için, davranış göstermesi ne kadar doğrudur? Hem bir insana gerçekmi hissetmek nasıl öğre-tilebilir? Acaba bilyüklerimiz gülmeyi mecbur kılarak, fik-ralarını gerçekten komik hale getirebileceklerini mi sanıyorlar? Saygı kendiliğinden olur. Ve insanlık kokar. Yoksa disiplin, tek başına, süreğen olmayan, yapay saygının dökme kalıbıdır. Daha ileriye gidemez ve gidemeyecektir de. Öğretmen bu tür zorunluluklarla değil, yapısıyla, öğ-retim gücü ve öğrenci ile arasındaki ilgi ile kazanmalıdır saygıyı. Saygı da özgürlük gibi bir bakır. Verilmez, alınır.

Sevgili öğretmenim, eğer saygı görmek istiyorsanız...

1. Karşınızdaki öğrenci, tasgi sınıfına ve kesimden oluna oluna, onun bir insan olduğu ülkesiyle, insanlık haklarına ve kişiliğine saygı duyup, davranışlarınızı buna göre düzenlemelisiniz.

2- Birtakım egemenlik ilkelerine kapılıp, sınıfa eğitim amacıyla getirdiğiniz unutmamalısınız.

3- Özellikle öğrencinin genç bir insan olduğunu, unutmamalı, her insan gibi çevresindeki ve hataları olabileceğini kabul edersek, makineler ve saksılarda ayrı olduklarının bilincinde olmalıyız.

4- İç sorunlarınızı, kişisel sorunlarınızı davranışlarınıza yansıtarak sınıfa taşımamalısınız.

5- Gelişmeye açık bir bakış açısı ile ilerlemeleri izleyip, öğrenciye aktarmalısınız.

6- Yaşamı ve insanları her şeyiyle sevmelisiniz.

Bütün bu özellikleri bir gün öğretmenimize taşıdık ve tartışmaya sunduk. Öğretmenimiz bize şunları söyledi: "Söylediklerinize doğru olabilir çocuklar; ancak öğretmenin de sorunları var. Stres altındaki bir insandan olumlu davranışlar nasıl beklersiniz?"

Bu insanlar neden stres altında acaba diye bir soru takılıyor insanın kafasına. Sorun yöneticilerden mi kaynaklanıyor dersanin? O halde yolin şöyle bir sağlamlaştırılması gerekir. Ey bizim eğitimcisi sağlamakla görevli büyükleri! Sizler ne yapıyorsunuz? Bizler sağlıklı eğitilmediğimize göre, sizler kimi eğitiyorsunuz?

Yorumu sizden

Bir boş dersimizde, nöbetçi öğretmenlerden tanımadığımız biri sınıfa geldi. İngilizce öğretmeniymiş. Birkaç arkadaşımıza İngilizce olarak sorular sormaya, sonra da ders işlemeye başladı. Bizim sınıfta üç seçmeli dilin öğrencisi de karışık olarak bulunuyor. Tesadüf bu ya, sorulardan biri de, seçtiği ders Fransızca olan bir arkadaşımıza sabel etti. Arkadaş bir şey anlamadığı için, bilmiyorum demekle yetindi. Bunun üzerine öğretmen ikinci ve üçüncü sorulan sordu. Çocuk "Hocam ben nereden bileyim" dedi. Ve ardından "Ben Fransızca öğrenciyim" demeye kalmadan öğretmen; "Sizsiniz, sen ne biçim öğ-rencisin, dersini bilmek zorundasın, hem sonra dil bilmek gerekildir, işte göreceksin Amerika'dakiler şöyle de böyle de..." diye daha bir sürü çıktı. Arkadaş, "Hayır hocam ben..." derken boca tekrar sabit: "Sen ne saygısız adamsın, tarşındakini dinlemeyi bilmiş öğrencimişsin. Karşında konuşan kişinin diplomalarını sayıklamasını da onun düşünlerine saygı duymak zorundasın. İnsan önce dinlemeyi bilmeli..." Ve bunun gibi birçok şey söyledi. Bu kadar hakaret etişbirden sonra çocuk sonunda dayanamayıp, öğretmenin susmasını beklemeden "Ben Fransızcayım ulan" diye bağırdı ve koşarak sınıftan çıktı. Biz anlık susup ve ağ çaldı. Öğretmen çıkarken kapadı sınıf öğretmenimize "Çok saygısız bir sınıf" demiş. Ardından arkadaşımızın dilbilime verildiğini öğrendik.

"Acaba büyüklerimiz gülmeyi mecburkılarak, fıkralarını gerçekten komik hale getirebileceklerini mi sanıyorlar? Saygı kendiliğinden olur. Ve insanlık kokar. Yoksa disiplin, tek başına süreğen olmayan yapay saygının dökme kalıbıdır. Daha ileriye gidemez ve gidemeyecektir de."

Yusufcan Doğan Ankara Mimar Kemal Lisesi

PAYANDALARIN İÇ YÜZÜ VE BASKI REJİMLERİNİN KAÇINILMAZ ÇÖKÜŞÜ

SONUNCULAR

Yönetim : Aytbay Aziz
Çevirsn : Yılmaz Onay
Çevre Düzeni : Sertel Çetiner
Oyuncular : Erol Demirös, Jale Tayanç, Cemal Baskın, Serap Over, Şebnem Erkekli, Nurhan Özenen, Altan Gördüm, Afi Erkazan, Hakan Akın, İbrahim Sezen ve Hikmet Sert

"Gorki'nin bu klasik yapıtını çağdaş bir yorumla sahneleyen AST, bir yanda iki zıt dünya görüşünün altını çizerken, öte yandan arayış içinde olanlara yol gösteriyor ve bunu yaparken de slogancılığa kaçmıyor."

Toplumcu gerçekçi kuramın öncüsü ve Rus-Sovyet yazınının yanı sıra dünya yazınında da yeni bir çığır açan Maksim Gorki'nin yapıtları-nın çoğu dilimize çevrilmesine karşın, sahnelenen oyunlarının sayısı azdır. Devlet Tiyatrolarında Muhsin Ertuğrul döneminde-ki emsiz çalışmalarla, 1979'da kısa bir süre oynanan "Güneşin Çocukları" dışın-da resmi kültürün "yasak" zincirini kıra-mayan Gorki, amatör ve özel tiyatroların çabalarıyla izlenebildi ancak. Dostlar Tiyatrosu "Düşmanlar"ı, Kenterler de "Ayak Takımı Arasında"yı sahnedi.

Sezonun ikinci oyunu olarak "Sonuncular"ı sergileyen Ankara Sanat Tiyatrosu ise, geçmişle repertuvarında Gorki'ye en çok yer veren toplulıklardan biri: Güner Sümer'in çevirip yönettiği "Küçük Burjuvalar", Brecht'in romanından uyarladığı, dünyada ilk gerçek sosyalist oyun olarak anılan "Ana" ve "Yaz Misafirleri..."

1907'de emekçilerin Çar'a karşı ayaklanmalarının kanlı bir biçimde bastırılmasından beş sene sonra (1908) yazılan Sonuncular'da Gorki, bu kanlı eylemde et-kin bir rol alan "payanda"dan (polis komiseri) yola çıkarak, bazı tezlerini (Çatışık) içyüzünü sergiler.

Çatım tiyatrosunda bir eşitsizlik yaratılsa olan bede, tasarım ve konuşmaların başarı sonucu, siyasi tutuklularını dönüşerek öldürülmesine neden olduğu gerekçesiyle emekliye ayrıtedilir. Tarihsel misyonunu tamamladığının farkına varamadığı için, hiçbir emekli gibi bir köşeye atılmayı ka-bullenemeyen bu polis emeklisi, bir yan-da ölümcül hasta kardeşinin varısı yoğu-nu sömürürken; öte yanda rüşvetle de olsa yeni bir göreve atanmanın yollarını ara-maktadır. Ayrı düşünceleri paylaşan bü-yük oğlu, kızı ve damadı desteklerken; ka-rısıyla küçük oğlu uranç duymaktadır on-dan. Hele kendisine ateş ettiği gerekçesiy-le suçsuz bir devrimci genci tutuklatması bu utancı daha da çoğaltır. Nitekim onlar, tutuklunun anneziyle görüşüp doğruyu söylemesi için baskı yaparlar. Ama u-yenil bir görüşe atançağının duyunca yanaşmaz buna. Aile içinde yoğun bir tartışma bat-lar. Bu sonu gelmeyen kavgalar sonucu kardeşi ölür. Baba ölümün getirdiği sus-kunluktan yararlanarak, ailesini yeniden toparlamaya çalışır. Oysa ki kendisiyle birlikte, ailesi de çöküntüye doğru hızla yol almaktadır.

Yukarıda özetlendiği gibi Gorki bu oyunda, bir aile aimgesinden yola çıkarak, payandalar aracılığıyla Çarlık rejiminin içyüzünü sergilemeye çalışır. Baskı, terör, kötrence, rüşvet... Ve en önemlisi insancıla-şma bu düzenin ayrılmaz parçalarıdır.

Ama onun tüm yapılarında olduğu gibi, Sonuncular'da da, onca karanlığın içinde bir ışık parlar. Bu ışık o an için bir mum ışığı kadar cılız olsa bile, her an harlamaya hazır ve giderek bir orman yangınına dönüşebilecek denli de güçlüdür. Nitekim anne ve özellikle de küçük oğul, henüz bü-yüşü yolu bulamamalarına karşın, bir ara-yış içindedirler yine de. Devrimci tutuk-luların asosi ile halkın sesi, geleceğin ve aydınlığın simgesidir.

Gorki'nin bu klasik yapıtını çağdaş bir yorumla sahneliyor AST. Bir yanda iki zıt dünya görüşünün altını çizerken, öte yan-da arayış içinde olanlara yol gösteriyor. Sloganla kaçmıyor bunu yaparken. Doğru ve yanlışları birer slogan olmaktan çıkarıyor; neden-sonuç ilişkileriyle birlikte veriliyor. Ayrıca o karanlığın içindeki umut ışığını daha bir belirginleştirmek için, küçük oğ-lun tutuklu devrimcinin anneziyle olan yakınlaşmasını bilinçli olarak ön plana çı-karıyor.

Oyunda özellikle tiyatronun görsel ola-naklarından da büyük ölçüde yararlanılı-yor. İlk bakışta pahalı sanılan sahneleme izlenimini veren "eski" eşyalarla çürüklüğün ve yok olu-şun kaçınılmazlığı vurgulanıyor. Sahneyi tümüyle kaplayan "kutu"lar da karakterle-rin iç dünyaları yansıtılıyor. Bir örümcek yuvasını andıran itici görüntüsüyle kutu, halk düşmanlarının ideolojik bataklığını ve bu bataklığın ürünü olan insansızlaşma-yı simgeliyor. Nitekim baba, büyük oğul, damat ve kızın oyun boyunca bunu bir leke gibi üzerinde taşıması, bu bataklıktan kurtulmak için çırpınan kardeş, anne ve oğulda daha az görülüyor. Hele oyunun sonuna doğru devrimci tutuklunun anne-sinin küçük oğlunun üzerindeki kutuları te-mizlemesi, yeni bir dünyaya çağrı niteliği taşıdığı gibi, kutuları (çevre) sarsılmaya açısından da önem taşıyor.

Sonuncular'da karakterler sözleriyle değil, anne, baba, oğul vb. oyun içindeki konumları-yla aydınlanıyor. Bu bir yanda seyirciyi aşırı karşılaşmadan kurtarırken, öte yanda oyuna daha evrensel bir yapı kazandırıyor. Ama bazı yönetmelerin stilizasyona karşın, eklenme ve bodamalar yeter-siz kalıyor. Kimi yerde diyalogların azaltılmasından ötürü boşluklara, kimi yerde de di-yalog yokluğu ve devrimin sahnedan dolayı durağanlaşıyor oyun. Yalnız So-nuncular için değil, klasik yapıtların bü-nesi türünde karşılaşılan önemli bir so-run bu. Ama günümüz seyircisinin yapısı da gözardı edilemez. Özellikle, çağdaş ti-yatronun olanakları ölçüsünde, olabildi-ğince kısa ve öz anlatımların beklentisi.

Oyunun başlamında ışık ve müziğin de büyük payı var. Özellikle oyunun çiriş-müziğinin sürekli olarak için bir yanda ışık oyunlarından yararlanılırken, öte yanda salona örülücü bir çelik gibi çörekleyen sükûtle de perkilendiriliyor bu.

Yılmaz Onay'ın kuşkusuz farklı dik-kate alarak olan bir dille çevirdiği ve Ruk-kay Aziz'in çağdaş bir yorumla sahnelediği Sonuncular'da, oyuncular da başarılı bir kolektif oyunculuk örneği sergiliyor.

Özellikle 80 sonrasında, mantık biçim-sel kaygılarını ağır basan, "öz"ün geri plana itilmeye çalışıldığı günlerimizde, öz ve bi-çimin ayrılmaz bir bütün olduğuna ilişkin de önemli bir çalışma Sonuncular.

Musa Aydoğanoğlu

Ha Damladım Damlayıp

doğru gösterin dizeler
umut işçiliği ozan
ha damladım damlayıp sözcükler

kalemimin kanağı şimdi yaşamın bendini
koparmanın altında bilelere dize çiçek
kurlar içinde, bedeni dalı benim dalıçemde

kuşlar dişler ötüşecek bir anda düşmanlar
içindeki çocuk uzaşacak, eğilecek
bir diğeri kanlı koparacak bir yanını
ağladığını görmeyecekler

aralayacak kimi eller yaşadığın mutluluğun
uçuşacak öbürevre söz düş gerçek
anılarını kuyuşuşuna alacaksın

derken tüm köler güneşe
umut işçiliği ozan
ha damladım damlayıp yağacağım

Mehmet Öz

Genç Nazım -I-

Sanat nasıl toplumsal kökleri olmaksızın varolamaz ise, sanatçı da, yaşadığı toplumsal koşullar ve gelişmelerden bağımsız düşünülemez. Her insan gibi, yaşamının ilk yıllarından itibaren oluşmaya başlayan bilinci ve dünyayı kavrayış biçimi giderek sanatçının kendisini şekillendirerek doğrudan yapıtlarına yansır. Hele Nazım gibi, yaşamı, siyasal bilinci ve sanatı birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturuyorsa, bunun hangi koşullar ve aşamalar içerisinden süzüldüğünü görmek, bu büyük sanat, düşün ve eylem adamını bizlerin gözünde daha da anlaşılır kılacaktır.

Evet, küçük yaşlarda gelişen sanatsal yeteneğini, İstanbul'un kendine özgü debdebeli yaşamı içerisinde bir çırpıda büyük bir servete çevirerek burjuvazinin gözbebeği olabilecekken, neden işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin yanında yer alarak, yaşamının en güzel 17 yılını zindanlarda geçirme pahasına, kavga, direnç, umut ve sevda dolu zorlu bir yaşamı seçmişti bu genç insan? Bir başka deyişle paşa torunu Nazım Hikmet, emeğin şairi militan Nazım Hikmet'e nasıl dönüşmüştü? Ölümünün 25. yılında bu soruların yanıtını Nazım'ın Nazım olmaya başladığı 1910'lu, 20'li yıllarda bulacağımızı düşündük...

"Yanıyor, yanıyor müthiş sarakalar!"[1]

Toplumların büyük değişimlere uğradığı, savaşların, ulusal kurtuluş mücadelelerinin, devrimlerin kıvılcımlarının dünyayı tutuşturmakta olduğu bir dönemdir 20. yüzyılın ilk çeyreği. Siyasal, toplumsal, bilimsel ve teknolojik ilerlemeler günden güne dört bir yanı sarmakta ve bu çalkantıların içinden yeni düşünceler, yeni insanlar birbiri ardına fışkırmaktadır. Osmanlı İmparatorluğunun çökmekte olduğu, işgalin, ateşin, kan ve ihanetin içinden Anadolu insanının emperyalizme karşı savaşımını yükselttiği, yeni bir toplumun temellerinin atıldığı böylesi bir dönemde, yaşamının en hareketli ilk 25 yılını geçiriyordu bir genç insan: Nazım Hikmet... Nerelere uğramamıştı ki çağın değişimlerine koşut olarak doludizgin yaşanan bu 25 yılı: Selanik, Halep, İstanbul, İnebolu, Ankara, Bolu, Batum, Tiflis, Moskova, İstanbul, İzmir, yine Moskova, yine Anadolu...

"Kimse bakınca gözlerinde derin bir kin var
Benliğinin ta içinden yarab herkes
Bu vatanda pek ateşli esiyor rüzgâr
Her ocaktan yükselmekte hummalı bir ses"[2]

Nazım'ın çocukluğu ve ilkgençliği 1910'lu yılların İstanbul'unda geçiyor. İttihatçıların, padişahçıların, masoncuların, Kuvayi Milliyecileri, işgalcileri ile karmakarışık bir İstanbul. Böylesi bir kentte, Boğaz'daki yalılar, köşkler, Galatasaray ve Nişantaşı Sokakları, Bahriye Okulu, Bab-ı Ali, Cumhuriyet ve Şehzadebaşı'ndaki kahveler, sanatçı lokalleri, savaşın ve yurdun durumunun tartışıldığı aile toplantıları, arkadaş evleri arasında gençliğin tüm ateşliliği ile yaşamını sürdürerek, kendini bulmaya çalışan bir Nazım görüyoruz. Her biri ayrı bir olan aile fertleri, sanatçı kişiliği ile annesi, okuldaki ilerici subaylar, yurtsever arkadaşları ve yenilikçi sanatçı dostlarının her birinden bir şeyler kapmaya çalışıyor bu genç insan. Onlardan etkileniyor, öğreniyor ve yorumluyor tüm yenilikleri.

Annesinin yabancı dilini ilerletmesi için kendisine okuduğu Fransızca kitaplar aracılığı ile, önce 1789 Fransız Devrimi ile tanışıyor ve hayran kalıyor mazlumların savaşımına. 12-13 yaşlarında yazmaya başladığı şiirlerinde ise bu kez Balkan ve 1. Dünya Savaşlarının mazlumlarını görmekteyiz. Dayısının 1915 yılında Çanakkale'de şehit düşmesinden oldukça etkilenen Nazım'da milliyetçi ve yurtsever düşünceler giderek ağırlık kazanıyor. Bu konularda ne bulursa okuyor, okumakla da kalmayıp, küçük kardeşinden başlayarak çevresindekilere aşılamaya başlıyor düşüncelerini. Bu yıllarda birbiri ardına yazdığı iki defter dolusu şiirin neredeyse tamamında milli duygular, savaş, ölüm gibi temalar hakim. O dönemin koşulları gözden geçirildiğinde böylesi bir etkilenmenin kaçınılmaz olduğu görülür.

"Sen bu feryad-ı vatanı dinle, işit
Dinle de vicdanına öyle hükmet
Vatanın parçalanmış bağrı
Bekliyor senden ümit"[3]

Büyük kayıpların verildiği Çanakkale Savaşının ardından İstanbul işgal edilmiş. Nazım, yokluk ve sıkıntılardan uzak Üsküdar'daki yalılarından her dışarı çıkışında, gördükleri karşısında dehşete kapılıyor. Sokaklarda açlık kol geziyor, ekmek vesikaya bağlı ve yoksul halk hastalıklardan kırılırken, Boğaz'a demirlemiş İngiliz, Fransız, İtalyan gemilerinden şehrin dört bir yanına taşınan işgalci askerler ve köhnemiş saltanat düzeninin artığı işbirlikçiler zevk sürmekteler. Sokaklarda yabancı üniformalar eşliğinde baskı ve zulüm kol geziyor. Bütün bu haksızlıklara dayanamayan, isyan duygularının kabardığı genç Nazım, kaygılı ailesine aldırmadan giderek kendi gibi düşünen gençlerle birlikte olmaya başlıyor. Hatta Beyoğlu'nda yabancı dükkân sahiplerinin astığı işgal kuvvetlerinin bayraklarını gizlice yırtan bir çete bile kuruyor.

"Yıkılan bir yurdun harabesinde
Ören baykuşları dinlemedin sen"[4]

Öfkesini nasıl yönlendireceğini tam kestiremediği bu dönemi çabuk geçiren Nazım, Bahriye'de karşılaştığı kimi subaylar ve ilerici edebiyat çevresinin etkisiyle Kuvayi Milliyeciler ve Mustafa Kemal'e büyük hayranlık duymaya başlar. Ancak, boyun eğmez bir yapıya sahip olan bu gencin akıl almaz kavrulmakta olan bu ateş, çok geçmeden askerlik yaşamının sona ermesine neden oluyor. Henüz 15 yaşında iken, kendilerini aşağılayan Alman başçavuşu tokatlamak suçundan oda hapsi yiyerek ilk mahpusluğunu tatmış olan Nazım, daha sonra Hamidiye Kruvazöründe iken, tanımayacağı subaylarının en büyük düşmanı olacaktır. Arkadaşını tutuklamak isteyen bir Osmanlı subayına "Silahını düşmana teslim etmiş bir subayın başkalarını tevkif etmeye hakkı yoktur" diye diklenen Nazım, açılan soruşturma sırasında da "İstanbul'da yabancı askerler türlü rezaletler çıkarıyor, Anadolu'da savaşlar devam ediyor, siz ise bizi hâlâ talim tüfekleri ile oyalıyorsunuz. Bize savaşma, yurdu savunma imkânı verin!" deyince, arkadaşları ile birlikte ordudan ihraç ediliyor.

"Git bugün o ıssız yollarda ağla
Dört yıldır her yerde can verirken ilk
Bak bugün mukaddes duygularını
Sana sus diyorlar. Haykır ey gençlik!"[5]

1920'lerin eşiğine geldiğinde Nazım artık kendi alanıyla, yani şiiriyle savaşmaya başlamıştı. Otellerde, kahvelerde, dergilerde, edebiyat salonlarında yapılan tartışmalar onun ilk üniversitesi olmuştu. Artık evine daha az uğruyor, zamanının çoğunu bu çevrenin insanları ve Mustafa Kemal'cilerle birlikte geçiriyordu. Hece vezniyle birbiri ardına yazdığı ve yayımcıların kapıştığı şiirleri, onu sanat çevrelerinde söz edilen bir şair yapmış, gençler giderek onun çevresinde toplanmaya başlamıştı. Eskiler ve yeniler, bir başka deyişle aruzcular ile hececiler giderek ayrışıyor, edebiyat lokalleri şiddetli tartışmalara sahne oluyordu. Nazım'ın başkaldıran yapısı şiirinde de kendini alabildiğine gösteriyordu. Zamanla kendinden daha yaşlı hececilerle de kapışmaya başladı. Olan yurt sorunlarıyla ilgilenecek yerde, mırıldanıp duran ve hiçbir şey yapmayan insanlar olarak nitelendiriyor, çoğunun İngiliz parasıyla yaşatılan basın ile işbirliği yapmalarına büyük tepki duyuyordu.

"Vatan uğruna fedayı cana
benim gibi çok kişiler var!"[6]

O dönemde Halide Edip'in ve diğer yurtseverlerin yükselen sesinden alabildiğine etkilenen Nazım'ın hem gönlünde, hem de şiirlerinde Anadolu ve oradaki savaşım yatar olmuştu. Mustafa Kemal'in çağrısı doğrultusunda kurtuluşu Anadolu'da gören Nazım ve arkadaşları, başka bir şeyden söz etmez olmuşlardı. İşgal kuvvetleri Anadolu ile ilişkisi olanların evlerini basıyor, insanlar sorgusuz sualsiz ortalıktan kayboluyorlardı. Artık İstanbul'da durulmaz olmuştu. Kuvayi Milliye ile ilişkisi olan şairler, müdüriyetteki Mustafa Kemal'ci polislerle birlikte kaçış planını yapmışlardı bile. Sonunda, "kendime doğru ilk adımı attığım gün" diye nitelendirdiği, yeni bir yılın, 1921'in ilk günü, arkadaşlarıyla birlikte "Yeni Dünya" adlı bir gemiyle, ailesine bile haber vermeden, gerçekten de yeni bir dünyaya doğru açılmıştı Nazım.

"Bir ah demeden de bak Anadolu
Bekliyor imanla son saatini
Göklere dayanan dağların yolu
Hep kardeş kemiği, hep kardeş teni"[7]

İnebolu kıyıları göründüğünde artık paşa torunu Nazım Hikmet için okudukları, duydukları ve düşündükleri geride kalmıştı. Şimdi ilk kez yurdun gerçeği ile yüz yüze geliyordu. İsyanının kendisini sürüklediği bu macerali yaşamın tam olarak nelere gebe olduğunu bile kestiremeden, içindeki yalın yurtsever dürtüler dışında, politika, hele sosyalizm hakkında hiçbir şey bilmeyen Nazım, İnebolu'da alışkın olmadığı görüntüler ve değişik bir çevre ile karşılaşıyor. Orada kadar arkadaşı Vâlâ Nurettin ile kaldığı süre içerisinde, savaş yıllarında Almanya'da bulunmuş insanlarla karşılaşıyor iskele kahvesinin bitmek tükenmek bilmeyen gecelerinde. Günler, geceler boyu koyulaştırılan sohbetler sayesinde ne denli bilgisiz olduklarının ayrımına varıyorlar. O güne kadar duymadığı isimlerle karşılaşıyor Nazım. Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg'a olan hayranlıklarından bahsediyor bir abi. Marx'ı, Engels'i anlatıyorlar Nazım'lara.

"Alnı yukarda
kırmızı boynu atlası rüzgârda
yürüyor
yürüyor adım adım
yürüyor ağır ağır
yürüyor"[8]

Bunlar, Nazım'ın adlarını ilk kez Hamidiye Kruvazöründe duyduğu, ancak bir tür "Jöntürk askeri komitecileri" sandığı spartakistlerdi. Liderleri Sadık Ahi'nin anlattıkları, Nazım'ın kafasını iyice karıştırmaya başlamıştı. Onu gerçek şairin milliyetçi değil, ezilen sınıfların yanında olması gerektiğini, tarihi, kişilerin, hatta milletlerin değil, sınıfların yaptığı, komünistlerin böyle düşündüğünü söylüyordu bu ilginç kişi. Nazım'lar, bilgisizliklerinin ezikliğiyle tüm konuşulanları dinler, sorular sorarken, yenemedikleri bir heyecanı yaşıyorlardı. Nazım için, kendi ateşli milliyetçiliğinin boş olduğunu, toplumu anlamanın ve değiştirmenin yolunun Marksizmden geçtiğini yeni tanıdığı bu insanlardan duymak, çelişkiler içine düşmesine yol açmıştı. Tüm bunları hemen kavraması oldukça zordu. 9 gün boyunca yürüye yürüye Ankara'ya vardıklarında, Nazım iyiden iyiye milliyetçiliğini sorgular olmuştu.

"Gel ey imanlı gençlik, gel ey beklenen gençlik
Gel ki Anadolu'da senin bükülmez, çelik
İmanına azmine ümit bağlayanlar var!"[9]

Anadolu'nun umudu olan o günlerin Ankara'sı tamamen yokluk, yoksulluk, bakımsızlık içerisinde. Oysa bu taş ve toprak yığınından çok yakında genç bir devlet doğacak. Geçitleri yollar gibi Ankara da çeşit çeşit insanla kaynıyor. Devlet erkanı, mebuslar, çeteciler, bahriyeler, padişah yanlıları vs. ile dolup taşıyor bu küçük kent. Herkes değişik heyecanlar içerisinde bir şeyler yapmaya çalışıyor. Tüm bu kargaşa içerisinde bir kez Mustafa Kemal'e tanıştırılıyor Nazım, oradaki akrabaları aracılığıyla. M.Kemal'in öğüdü kısa ve net: "Siz şairler boş şeyler değil, fikir şiirleri yazmalısınız." Belki de bu nedenle kimseye alışıldık methiyeler yazmıyor Nazım.

Burada da günlerinin çoğu spartakistlerle geçiyor. Konuşulanlar hep proletarya, burjuvazi, devrim üzerine. Nazım'ın ateşli kanı giderek ısınmaya başlıyor tüm bunlara. Ancak bu dünya görüşü hakkında pek bir şey bildiği de söylenemez. Hâlâ sanatsal yeteneği ve duygusal coşkusu ile götürüyor tartışmaları. Fakat şiir yazmak yetmez oluyor Nazım'a Ankara'da. Bir an önce cepheye gitmek istiyorsa da, kendisini matbuat müdürlüğünde çalıştırmak istiyorlar. Bundan hoşlanmayan ve halktan kopmak istemeyen Nazım, bir Anadolu kasabasında öğretmenlik yapmayı yeğliyor ve bunda da direnince, Vâlâ ile birlikte, Bolu'ya öğretmenlik tayinleri çıkıyor.

"Göğsümüz kuvvetli, gönlümüz temiz
Ne saray, ne hamam, ne han isteriz"[10]

Anadolu'nun pek çok ili gibi geri bırakılmış, bu nedenle halkın yoksul, yoksul olduğu kadar da tutucu olduğu 1921'in Bolu'sunda, Nazım'lar her türlü baskıya karşın düşüncelerinden ödün vermedikleri gibi, spartakistlerden öğrendiklerini de savunur oluyorlar. Ancak Ağırceza Reisi Ziya Hilmi ile karşılaştıklarında bir kez daha bilgisizliklerinin boyutunun ayrımına varıyorlar. O devirde Nazım'lar babasının gönderdiği kitaplardan hâlâ Fransız Devrimini okuyor ve hayranlıklarını sürdürüyorlar. Bu tutkuya son darbeyi gene Ziya Hilmi vuruyor. Nazım'lara çok iyi bildiği Fransız Devrimini anlatırken Jakobenlerden, Montagnard'lardan bahsediyor, oradan Paris Komünü'ne geçiyor. Derken sosyalizm, Lenin, Kautsky anlaşmazlığı, proletarya diktatörlüğü... Tüm bunları okuyup öğrenmeye yemin ediyor Nazım. Bilgisizlikten kurtulmaya kararlı. Nazım babasından sürekli olarak yeni kitaplar, dergiler istiyor, böylelikle Batının sanat akımlarını Anadolu'nun bu ücra köşesinden izleme fırsatını buluyor.

"Senelerle mesafeler arasına atılmak
Fırlatılmak ihtiyacı içimizde uyandı"[11]

Bir yolunu bulasalar Avrupa'ya gidip bilgiyi kaynağından öğrenmek isteyen Nazım'ları bir kez daha şaşırtan, kendilerinden topu topu 6 yaş büyük olan bu hakimin yaptığı şu konuşmayla, bir bakıma Nazım'ın geleceğini de çizmiş oluyor: "Bırakın şu modası geçmiş arzuları. Tüm dünyanın ilgisini çeken, yepyeni bir devrim yaşanıyor yanıbaşımızda, Rusya'da. İşçi devrimi... Siz hâlâ burjuvazinin yaptığı Fransız Devrimi'nin özentisi içerisindesiniz. O devir tarihe karıştı. Bırakın devrim yapmalarını, şimdi devrimlere karşı koyma sırası onlara geldi artık. Çünkü emek sermaye çatışması başlamıştır. Burjuvazi emeğin sömürücüsüdür. Mutlaka bir devrime tanıklık etmek istiyorsanız Rusya'ya gitmelisiniz. Orada dünyanın dengesini bozan büyük, yeni, dehşetli bir olay var." Kısa bir tartışma sonunda, hep birlikte genç Sovyet Cumhuriyeti'nin yolunu tutmaya karar veriyorlar.

"İstedik ki dünyada bir yeni ırkı vaadeden
Maden yüzlü insanlara doysun biraz gözlerimiz"[12]

Böylesine anı bir heyecanla, yaşantılarında yepyeni bir dönemin eşiğinde olduklarını bilmeksizin, gençliklerinin ateşinin buyruğuna uyup çıkıyorlar yola. Öylesine bilmiyorlar ki, Sadık Ahi'den komünist rejimde paranın geçmediğini duyduklarından, ellerindeki yüklü miktarı şurda burda dağıtarak, "insanları esir eden alçak para yere batsın" diye harcayan bu genç insanlar, macerali bir yolculuk sonrasında Batum'a varıyorlar. Ötesi, yeni bir bilinmeyen onlar için.

"1921 senesi
Kanunusaninin sonu
Sis vardı
Güneş aydınlatmadı sabaha kadar
Karlar altında bembeyaz yatan istasyonu..."[13]

Ve paşa torunu Nazım, türlü tehlike, parasızlık, açlık ve zorlukların eşliğinde soruyor kendi kendisine ne denli kararlı olduğunu. Becerebildiğini, dayanabildiğini sorguluyor Batum'a ayak basarken. Nelerden vazgeçeceğini, deyip deymeyeceğini tartıyor. "İyi düşün oğlum Nazım, var mısın bu işe?" Ölüm dahil her güçlüğü göğüsleyeceğini hissedince de kestirip atıyor: "Karar verildi. Ölmek var dönmek yok!" Ve atıyor adımını gençliğinin üçüncü ve en önemli evresine, "Merhaba Sovyetler Birliği!..."

(Sürecek)

1. Nazım'ın 1914 yılında, henüz 12 yaşında iken yazdığı Yangın şiirinden
2. 1916'da yazdığı Vatan Diyor şiirinden
3. 1915'te yazdığı ilk şiirlerinden biri olan Feryad-ı Vatan'dan
4. 1918'de yazdığı Mezarlıkta Geceler'den
5. 1921'de Anadolu'ya geçiş öncesinde yazıp babasına bıraktığı Gençlik şiirinden
6. 1914'te yazdığı Bir Bahriyelinin Ağzından adlı şiirden
7. Gene Gençlik şiirinden bir diğer bölüm
8. Sonradan yazdığı Yürüyen Adam şiirinden
9. 1921 yılı Ankara'sında matbuat müdürlüğü tarafından, İstanbul gençliğini Anadolu'ya çekmek amacıyla Nazım ve Vâlâ'ya ısmarlatılan ve çok sayıda basımı yapılan ortak şiirlerinden
10. Anadolu yollarında gene beraber yazdıkları Yol Türküsü'nden
11. Yeni arayışları denedikleri ortak bir çalışmalarından
12. Gene aynı çalışmadan
13. Çankırı Hapishanesinde yazdığı ve Yolcu adlı piyesine kaynak olan şiirden

Nazım'ın Vasiyeti Yerine Getirilmeli, Yaşamını Adadığı Ülkesine Kavuşmalıdır!..

1988 yılı başlarında, aralarında sanatçı, yazar, çizer, politikacı, bilim adamı ve avukatın bulunduğu aydınların, Nazım Hikmet'in Türk vatandaşlığına yeniden alınması ve yurda getirilmesi yönünde başlattığı kampanya, doğumunun 86. yıldönümünü kutladığımız şu sıralarda çeşitli etkinliklerle sürüyor. 15 Ocak günü kızkardeşi Samiye Yaltırım'ın, Nazım'ın doğum günü dolayısıyla verdiği kokteylde başlatıldığı duyulan kampanya, 23 Ocak'ta yapılan bir açıkoturum ve daha sonra yer alan çeşitli panel ve toplantılarla güncelliğini sürdürdü. Mart ve nisan aylarında da çeşitli panel ve konserlerle yaygınlaşacak olan kampanya, kardeşi ve avukatlarının yapılacak yasal başvuru ile somutlanacak. YARIN Dergisi olarak böylesine haklı isteği yükseltmeyi görev biliyor ve tüm demokrasi güçlerini bu kampanyaya katılmaya çağırıyoruz. Nazım'ın vasiyeti bir an önce yerine getirilmeli, çok sevdiği ve yaşamını adadığı ülkesine kavuşmalıdır!

"Anadolu'da bir köy mezarlığına
gömün beni
Ve de uyarına gelirse,
Tepemde bir çınar olursa
Taş maş da bitmez hani..."

MAHMUT TALİ ÖNGÖREN İLE ANKARA FİLM ŞENLİĞİ VE SİNEMAMIZ ÜZERİNE SÖYLEŞİ

"son yıllarda yönetmenlerimiz ayrı bir yol tutturma çabası içine girdiler."

İtalyan filmi "NALIN AĞACI"

Türk sinemasının bugün ulaştığı üretkenlikle daha çok tartışılmaya başlandı. Artık gözü yaşlı melodramların, kalıplaşmış öykülerin arasından tek tük görünen "sosyal içerikli filmler" en çok gişe yapan filmler listelerinin başında yer almaya başladı. Uluslararası organizasyonlarda daha çok Türk filmi yer alıyor. Daha çok film ödül alıyor, kendinden söz ettiriyor. Gazetelerde, dergilerde sinema eleştirileri, sinema yazıları daha çok yer kaplıyor. Artık sinema kitapları da birden fazla baskı yapmaya başladı. Sinema Günleri, Film Şenlikleri yapılıyor. Tüm bunlar bir anlayışın aşıldığını gösteriyor. Kuşkusuz bir tartışmaya söz konusuydu. İletişim alanında gelişen teknoloji, dünya sinemasının birikiminden sinemacının da, izleyicinin de yararlanmasını sağladı. Yaşanan olumsuzluklar ve yetkin örnekler Türk sinemasının bir çıkış yapmasını gerekliliğini yordu. Bu çıkış gerçekleşti mi, ya da bugün ayakları üzerinde doğrulmaya çalışan Türk sinemasının önündeki sorunlar neler? Bunu yazımızdan başlayarak bu sorunları tartışmaya çalışacağız. Bu ay, Sayın Mahmut Tali Öngören ile bir söyleşi yaptık. Öngören ayrı zamanda, ilk kez yapılacak olan Ankara Film Şenliği Düzenleme Komitesi'nde de yer alıyor. Şenlik konusundaki açıklamalarının da aydınlatıcı olacağına inanıyoruz.

YARIN: Sayın Öngören bize hangi Türk sinemasının bugün geldiği noktayı değerlendirir misiniz? Bugün bir yönelmen sinemasına doğru yönelmişten söz edilliyor. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

MAHMUT TALİ ÖNGÖREN: Yönetmen sineması deyince, yönetmenin bir yazar gibi kendi biçemini, kendi görüşlerini, konuya özgü tutumunu filme koyması anlamı çıkar. Dolayısıyla da o filmi izlediğiniz zaman, ister beğenin ister beğenmeyin, diğer film türlerinden, örneğin bir maceraya filmi, bir aşk filmi ya da türlerden çok başka bir türde olduğunu anlarsınız. Nasıl bir romanı okuduğunuz zaman, o romanın kendine özgü bir biçemi varsa, sıradan bir romana benzemiyorsa, film de, yani yönetmen filmi de diğer filmlere benzemez.

Şimdi benim görüşümüze göre, Türk sinemasında bu anlamda bir yönetmen filmi yok denilir. Olmasına da bana göre çok erkendir. Sinemamızın 70 yılın üzerinde bir geçmişi var ama, çok da sağlıklı bir tutuma sahip. Bu, bir kültür sorunu. Örneğin, İsveç küçük bir ülke. Sinema orada 1912'de falan başlamış ama, inanılmaz İsveç sinemasının ve izleyin İsveç filmleriyle, kendisine özgü bir kültürden yola çıkarak evrensel boyutlara varan filmler yapmışlar. Yani, derinlikle derinliği olan bir kültüre dayanmak gerekli, yönetmen sinema için. Yönetmenin çok iyi yetişmiş olması gerekiyor. Ancak bu eğitim sinema alanında çok iyi yetişmiş olmak demek değil. Tabii, sinemayı çok iyi tanıması, bilmesi gerekiyor. Onun dışında çok iyi bir eğitimden geçmesi gerekiyor. Sinemaya ilişkin olması da gerekmiyor bu eğitimin. Yönetmenin aldığı eğitim gerek okulda, gerek yaşamda derinlikli, ayrıntılı olmalı. Bütün yaratıcılarımızın, yönetmenlerimizin de okulda ne yaşında böyle bir eğitimden geçtiklerini sanmıyorum. Bir disipline sahip olmak gerekiyor. Bizim sinemamızda, yönetmenlerimizde bu disiplin yok. Ayrıca benim görüşüme göre, bir kültür derinliği yok. Bu hissi olmadan yönetmen sinemasına gitme diye bir şey olamaz. Ama sinemamızın uzun geçmişine rağmen, belli dönemlerde belli ölçüleri aşmayan iyi türde sağlıklı filmler çevrildi.

Son yıllarda, son otuz yılda bazı yönetmenlerimiz, gerek çeşitli kültürel temellere dayanarak, gerek kendi aldıkları eğitime dayanarak, gerçekten diğer yönetmenlerden ayrı bir yol tutturma çabası içine girdiler. Ama bunda yüzde yüz bir yol tutturabildiklerini, bir akım yaratabilecek nitelikte filmler yaptıklarını söyleyemem.

Şimdi Türk sinemasını genel olarak değerlendirmek çok uzun konuşmayı da gerektirebilir. Biz burada yine sanat açısından ve sinema anlatımı bakımından değerlendireceğim. Bugüne kadar ben, yazılarımda ve kitaplarımda Türk sinemasının içinde bulunduğu politik ve ekonomik sorunlar üzerinde durmuştum. Bu sorunlar hâlâ devam ediyor. Politik sorun deyince, örneğin sansürün baskısı hâlâ sürüyor, kalktı denmesine rağmen çok ince bir sansür yazılı olarak da var, genelde büttün sanat dalları üzerinde olan sansür sinemada da kendini daha ağırlıklı olarak gösteriyor. Onun dışında sinema ekonomik altyapısı ve teknik altyapısını kuramadığı için ekonomik ve teknik yetersizliklerle karşı karşıya.

Bunları bir kenara bırakalım ve sinema anlatımı, sinema dilini geliştirme açısından Türk sinemasını ne durumda? Bence artık onun üzerinde durmak gerekir. Çünkü,

"Son otuz yılda yönetmenlerimiz, gerek çeşitli kültürel temellere dayanarak, gerek kendi aldıkları eğitime dayanarak, gerçekten diğer yönetmenlerden ayrı bir yol tutturma çabası içine girdiler. Ama bunda yüzde yüz bir yol tutturabildiklerini, bir akım yaratabilecek nitelikte filmler yaptıklarını söyleyemem."

bir sorunlarla o kadar çok başa neşir olduk ki, film yapanlar da bu sorunlardan ötürü o kadar çok akıntı içine girdiler ki. Türk sinması içinde sinema dilini geliştirmek için çaba gösteren bir avuç yönetmen, artık bu konuda, yani sinema dilini geliştirme konusunda kendilerini aşamıyorlar, bir çıkmaz içine girdiler. Bunu, eminim çoğu kabul etmiyor. Ben kesinlikle inanıyorum ki, Türkiye'de sinema sanatının, dolayısıyla sinema anlatımının gelişmesi için, sinema yaratıcılarının, yalnız yönetmenler değil tabii, ama bir filmde görev alan herkesin -oyuncu da dahil- kendini yetiştirmek, kendini aşmak için gösterdiği çabanın artık yeterli olmadığını anladığımız bir noktaya gelelim. Ama bunu bepimiz kabul etmiyoruz, daha doğrusu çoğumuz kabul etmiyoruz. Bence Türk sinemasının değerlendirilmesi gereken en önemli yanı işte bu noktadır. Bir de bunu aşmak için artık ne yapılması gerektiği de pek bilinmiyor.

□ *Bunlara şu neden olabilir mi? Sözgelimi TV'de izlediğimiz fakir kısır yoğsul erke başkasının sergilediği filmleri çok aştı Türk sinması. Niceliksel olarak da sürekli bir gelişme var. Kadın filmleri deniyor, özel filmler yapılıyor, yeni oyuncular ortaya çıkıyor, filmlerimiz yarışlılere katılıyor, ödüller alıyor. Sonuçta ortada veri olarak bir gelişme olduğu gözleniyor, böyle bir hava var. Yönetmenler de, eleştirmenler de bundan söz ediyorlar. Bunun olumlu olup olmadığından çok böyle bir gelişmeden söz ediliyor.*

■ Doğru. Bir gelişme var ama benim söylediğim gibi, sinemadaki niceliksel içinatılımla sorunumuz bitmiş değil. Konu bakımından gelişmekte olan büyük bir değişiklik var, konu seçimi bakımından. Yani yine bir avuç yönetmen, sinemamızın tümüne uygun düşen bir değerlendirme değil bu- sizin o TV'de izlediğiniz eskiliğe dediğiniz eskiliğe melodramların filan dışına çıkıyorlar. Ama eskiden de hep bunlar vardı. Şimdi bir avuç diyebileceğimiz, çok az sayıdaki yapımcı ve yönetmen, gerçekten ilginç konuları da ele alıyorlar. Kadın filmleri sözgelimi, yani bir konu ve bir avuç yönetmen arasında gene- çok yaygın bir konu. Ama kadın konusu da sinemada çok büyük bir gerçekçilikle ele alınmıyor. Hatta kadın bir başka türlü sömürülüyor bir anlayışla ele alınıyor ve sadece cinsellik açısından ele alınıyor. Kadın filmlerinin Türkiye'nin toplumsal durumuna uygun bir çizgiye geldiğini sanmıyorum.

□ *Tüm bunlara gelmişken şunu da sormak istiyorum. 80 sonrası değerlendirilen filmler yapıldı. Türkçünün yönetmenliğe de söyleyiler yayınlandı demişsiniz. Bizim burada saptanması gerektiğine inandığımız ve size sormak istediğimiz şu, bu filmler yaşadığımız gerçekliği yeterince anlatıyor mu? Gelişmelerin gerisinde kalmıyor mu bu filmler? Ama ilk kez yapılan filmler olmaları açısından da önemli oldukları düşünülüyor mu? Siz ne diyorsunuz bu konuda, nasıl yaklaşmalı bu filmlere?*

■ Bence çok önemli bir soru bu. Biz, bugüne kadar sinemamızda işçi sorununa yönelik herhangi bir toplumsal olayı ilk kez değinen filmlere, bence gerekçeden çok fazla ilgi gösterdik. Bunda da bakılırsa, çünkü ilk kez böyle filmler yapılıyordu. Onun ötesinde bir sinema anlatımına, sinema diline dönemek, bunları geliştirmek bakımından bir iki adım ileriye götürmek ya da sinema sanatına yepyeni bir uygulama getirmek bakımından bu filmlerde bir tutkunluk yoktu. Yani Türkiye'deki diğer filmeler ne yapıyorlarsa belki oodan bir iki gömlek üstündü anlatım bakımından; ama yine de belli bir noktaya erişmiş değildi. Onları, bazı yönleri ilk kez söylediklerı için alkışlarken işin öbür yanını unuttuk. Kendimi de eleştirerek söylüyorum, çok heyecanlandık bu filmleri gördüğümüz zaman, göklere çıkardık ve hatta bunları korumak için de küçük çapta mücadele verdik. Sansür engellemeye kalkıyordu; politik güçler, egemen güçler engellemeye kalkıyordu. Savunmaya geçtik. Tabii bu çok doğal, ama bu arada işin sanatsal yanının pek gelişmemiş olduğunu da gözden kaçırdık. Onun için, bu politik ve ekonomik olayları yaşadıktan sonra artık ilk kez söyleyecek olan bir ülke, hangi dakika söyleyeceğim, konumuz olduğu için sinemada mı söyleyeceğim, o zaman o ilk kez söyleyeceğimiz sinemasal anlatım biçimleri üzerinde de durmamız gerekiyor. İlk söz diye hemen alkışlayıp göklere çıkarmak doğru değil. Tabii bu filmi yapmaktaki cesareti de öteki gelişmelerin yanında gene alkışlayabiliriz.

□ *Yönetmenlerle konuşmalarımızdan da ortaya çıkan bir şey vardı: Sinema, senaryo, oyunculuk üzerine akademik çalışma eksik diye. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?*

■ Bizim sinemamız hiçbir zaman akademik çalışmaya dayalı bir çalışma yapmadı. Örneğin bizde bir fon kuruldu, geçen yıl çıkan bir yasayla ilk kez sinema yapacak olanlara kredi verilecek. Bu çok önemli bir adım gibi görünüyor ama, hiç önemi yok. Çünkü, birincisi, çok dağınık olarak verilecek bir yardım. Aslında verilmemesi gerekir anlamında söylemiyorum, bunu vermekle birlikte aslında sinemanın akademik bir çalışma yapmasını sağlayacak da bir başka fon olması lazım. Ne demek o? İşte örnek olarak İsveç'i alırız, devlet senaryo yazan ekiplere de -kişiye değil- sinema konusunda yardım yapar. Onları senaryo yazarken bir araştırma yapmaya zorlar, sonra araştırmayı görür ve araştırmaya da fondan destek sağlar. Böylelikle sinemacı, konuyu otturduğu yerden, gözlemlerine dayanarak yazma değil; aynı zamanda konuyu bütünsel açıdan bile araştırmak yazma ve dolayısıyla da akademik temele oturtma eğilimine, alışkanlığına sahip olur. Bunu, hem kendi isteğiyle yapar, hem de bu çalışmayı yaptığı zaman devletten parasal destek alabileceğini bildiği için yapar. Yani karşılıklı bu. Bizde ne devlet düşünüyor, ne de sine macı böyle bir kaygıya sahip.

□ *Burada daha çok mali gerekçeler gösteriliyor. Yapımcıyı da memnun etme kaygısından söz ediliyor.*

■ Şöyle ki, burada salt film yapan suçlamamalıyım, bu da bu kültür sorunudur. Derin bir kültürel temele sahip olan insan zaten araştırmaya kendiliğinden önem vermek gereksinimini duyar. Bu içinden gelir, bunu hisseder. Şimdi, bizim filmcimiz böyle değil dedik. Ama araştırmayı düşünse bile, bir araştırma için zamanda bir bütçe demektir. Sinemacımız bu olanağa da sahip değil. Ama yalnız parasızlığı bir özür olarak da görmüyorum. Ben parasızım araştırma yapamıyorum demez. Para olsa bile o kavrayışa sahip değil.

□ *Son olarak Ankara Film Şenliği'ni de tartıştıklarımız açısından katkısı ne olacak?*

■ Türkiye'de hiçbir şenlik, bu konuştuğumuz noktalarda katkı yapabilecek dünya gelmemiştir. Bizde sadece yarışmalar yapılır ve bu yarışmalarda hem ünsel olarak hem de parasal olarak sanatçının desteklenmesine önem verilir. Şimdi, Ankara Film Şenliği'de bu açıdan bir yenilik getirmiyor. Ancak şöyle bir katkıda bulunuyor: o da Türkiye'de ilk kez film çekmeye başlayan yönetmenleri desteklemeyi amaçladı. İlk filmler yarışmadığı için, kaç yazında olursa olsun sinemaya yeni girmiş ya da sinemada başka görevlerde bulunmuş, ama ilk kez film çeken kişilerin ilkleri arasında bir yarışma düzenliyor. Şimdi bunun hem yararı var, hem zararı var. Eğer sinemamızda bu yeni yönetmenler gerçek değerleri olan işler ortaya

Macar filmi "DÜŞÜŞ"

Macar filmi "KÖR DAYANIŞ"

sanatçı açısından, işte bu yarışma onları ortaya çıkaracak. Eğer değillerse bu kez bu konuda bir değere sahip olmadıkları anlaşılacak. O nedenle Ankara Film Şenliği'nin bu söylediğimiz konularda bir katkı koyabilecek nitelikte sahip olduğunu ileri sürmek pek mümkün olmayacak. Film Şenliği'nin amacı hem filmcilere beni hatta, diğer şeylerde olduğu gibi nitelikli yerli ve yabancı ürünler sunmak. Bu ürünlerde kaliteli olanlardan seçici noktaları kapmak artık seyirciye ve filmciye bağlı.

Şenliğin genel hatlarıyla üç bölümden oluşuyor. Birincisi yarışma bölümü. Kısa film yarışması, Türkiye'de yıllardan beri ilkmal edilen kısa film dalını genel anlamda desteklemek için yapılıyor.

İkinci yarışma Türkiye'de ilk kez yapılıyor. Uzun metrajlı film çekeo yeni yönetmenlerin ilk filmleri arasında yapılan bir yarışma. Yeni film çekmeye başlamış olan yönetmenlerin ilk 3 filminin katılabileceği bir yarışma. Böylece yeni yönetmenleri Türkiye'de ilk kez bu şenlik destekleme olıyor. Şenliğin ikinci bölümünde 9 ülkeden yaklaşık 40 film yarışma dışı gösterilecek. Böylece dünya sinemasının aktüalite filmleri arasından seçilmiş bu ürünlerle, Ankaralılara yurt dışındaki sinema sanatının yetkin örneklerini sunma olanağı ortaya çıkmış olacak.

Şenliğin üçüncü bölümü ise açık oturumları, söyleşileri ve sinema ile ilişkili diğer sanat dallarını içeriyor. Açık oturumların konuları, sinema-edebiyat ilişkileri, kadın sorunlarını ve Türk sinemasının dünya sinemasının içindeki yerini içeriyor. Söyleşiler ise Türk sinema sanatçıları ve şenliğe yabancı konukların ile yapılacak. Aynca bu bölümde, Sovyet Filmi Afişleri Sergisi, Alman Film Afişleri Sergisi ile Türk ve Dünya Film Afişleri Sergisi olmak üzere üç sergi açılacak. Bir de yine bu bölümde, sinemayla çok yakından ilişkisi bulunan karikatür alanında bir yarışma yapılacak. Amatör ve profesyonel çizgi sanatçılarına açık olan bu yarışmanın konusu "Sinema-roiz". Seçiciler Kurulunun uygun görevgü karikatürler Şenliğin 4. sergisinde izleyicilere sunulacak.

Okuma Notları...

PORTEKİZ HALKININ EMEK-ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN ROMANI

Yarın Bizimdir Yoldaşlar

"Eğer herkes zafere ulaşacak tek ve gerçek yolu anlamaydı, herkes hazırlıklı bir örgüt çalışmasını gerçekleştirebileceydi, kavgayı yönetebilecek amaçlarla her an kitlelerin duygularını tanımaya çalışmak hak mücadelelerin üzerinde yükseldiği yanılsamalardan uzaklaşmaydı, ayaklanma ve zafer günü, genel olarak düşünüldüğünden çok daha yakın olurdu."

Alvaro Cunhal

Başak Yayınları, 1968 yılının başlarında Metin Akpınar'ın çevirisiyle dilimize kazandırdığı *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ı yeniden yayınladı. Zafere ve yarınla ilgili inançlarını yitirmediğini, faşizme tam 48 yıl mücadele eden Portekizli yurtseverlerin mücadelelerinden bir kesit yansıtan *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ın ilginç bir de öyküsü var. Avanti Yayınevi'ndeki dinleyelim:

"Romanın dahlbuyla yazılmış metni, roman oda adını edilen kişilerin ürünü yaşayanda, bu bir olaylarını geçtiği yıllarda derlenen bir arşivde, başka belgelerin arasında bulunda.

"Romanın yazarının kim olduğu bilinmiyor. Bulunan tek kopyada ismi yok. Sadece üzerinde bir kâğıt parçasının üstünde arsteci bir elle yazdığı bir not güçlükle seçiliyor: *Manuel Tago*. Bu, büyük bir olasılıkla, takma birad.

"Yazarın kimolduğunu bilebilecek kişilere başvurduk. Bu girişimlerimiz başarısız kaldı. Böylece, işte romanın sayfalarındaki kişiler gibi, yazarı da bizler için *bilinmeyen bir kahraman* olarak kalıyor."

Yarın Bizimdir Yoldaşlar; içeriği, kurgusu, sürükleyici anlatım biçimi ve kahramanlarının gerçekliği ile, örgütlük savaşına akıcı bir dille ve mizah öğelerin tanıklık ediyor, insanca bir derinlikle yeni bir yaşamın mesajını veriyor. Romanı okurken, "Nitekim yeni bir kahramanın oluşmasının" *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ın kavgasının içinde, onun süreçinde dönüşeceğini hissediliyor. Öte yandan, anlatının doğallığı, akıcılığı ve derinliği yazarın karşılaştırılmış kahramanlarının onun aldıklarının gizlendiğini düşünmeye itiyor: *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ı önemli kılıyor, kendi türündeki romanlar arasında farklı bir yere oturtuyor. Daha, *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*, örgütlü mücadelenin anlayış ve yöntemleri açısından Portekiz sınırlarını aşıyor ve özellikle gençlerin Portekiz deneyiminden dersler çıkarmasına olanak veriyor.

"Yarın Bizimdir Yoldaşlar", örgütlü mücadelenin anlayış ve yöntemleri açısından Portekiz sınırlarını aşıyor ve özellikle gençlerin Portekiz deneyiminden dersler çıkarmasına olanak veriyor.

Mücadele Tarihi ve Yarın Bizimdir Yoldaşlar

10. yüzyılın sonundan beri varlığını sürdüren Portekiz, 1910 yılına dek monarşi ile yönetildi. 1910'da kurulan cumhuriyet ve yapılan siyasal reformlar da, yapısal çözümler sunan kitlelerin gereksinimleri karşısında çok çabuk yetersiz kaldı. 1918-1926 yılları arasında yaşanan büyük toparlanma hareketliliğin ardından 26 Aralık 1920'de Portekiz Komünist Partisi (PKP) kuruldu. Ancak, demokratik kuruluşa güçlükleri de çok yaşıyanmadı. 1911-1926 arasının siyasal ve ekonomik bunalımından 28 Mayıs 1926'da askeri darbe ile sonuçlanarak, Mussolini İtalya'sından ve Rivera de Primo İspanya'sından esinlenen, örgütçü katolikçilikle yoğrulmuş faşist bir rejimin iktidara yerleşmesini kolaylaştırdı.

Darbe sonrası birçok demokratik kitle örgütü yok edildi, basın sansürlendi, işçiler ve emekçiler yoğun baskılarla karşılaştılar. Bu arada, PKP'nin de yasal ömrü 1927'de sona erdi. Bununla beraber, PKP mücadeleden vazgeçmedi, 15 Şubat 1931'de *Avante*'nin ilk sayısı çıkarıldı. İzleyen yıllarda da PKP'liler sendikal hareket te güç kazanmaya başladılar.

1926'da askerler, Coimbra Üniversitesi ekonomi profesöründen Salazar'ı Maliye Bakanlığına getirdiler. 1932'de Başbakan olan Salazar ülkeyi dek-yaklaşık 40 yıl- bu görevde kaldı. Portekiz'de faşist diktatörlük, bir çok askeri ve sivil darbe girişimine rağmen, 1926'dan 1974 Nisan'ına kadar iktidarı elinde tuttu.

Salazar diktatörlüğü yurtseverler üzerinde yoğun bir baskı oluşturdu. PKP içine uzun aralıklarla, 1936-39 arasında Sıfıtı yönetimi esnasında tutuklandı, 1939-1941 yıllarında, hemen yeni örgüte çıkarılan *Avante* yayınlarına ara

kat, PKP 1941'de yeniden faaliyete geçti, 1942'de illegalite toparlandı ve 1943'te 3. Kongre yapıldı. PKP'nin güçlenmesinin etkileri 1942-44 arasında yapılan grevlerde somutlandı.

1961'de Alvaro Cunhal'in genel sekreter olmasının ardından Portekiz, başta sendikal, siyasal hareketler ve öğrenci hareketi olmak üzere büyük kitle hareketlerine sahne oldu ve gelişen hareket 1972 I Mayıs'ındaki yaygın grevler ve gösterilerle doruğuna eriştiği. Halk hareketinin düzeyini fakat emin akışı ve sağlam, dizenli ve birleşik bir örgüt olan PKP'nin kitlelerle kaynaşmadaki başarısı ile, faşizm altında güçlü bir muhalefet yaratıldı. 25 Nisan 1974'te, faşizmin devrilmesini hazırlayan asker ve subayların hareketi patlak verdiğinde, PKP ilk günlerden başlayarak işçi sınıfının ve emekçilerin örgütleyici görevini yürüttü.

Yarın Bizimdir Yoldaşlar; PKP'nin faşizme karşı verilen bu uzun mücadelenin ve yaratıcılarının romanı.

Yarın Bizimdir Yoldaşlar; tek bir figürü için, halk mücadelesinin çeşitli cephelerinde, somut sıcak amaçlar için kısmi eylemlerin gelişmesine çabalayan, toplumsal değişmenin maddi koşullarına çözüm getirecek etkin eylemleri yaratan, soyut ve sözde sloganlar haykıran değil, gerçek bir devrimci çalışma gerçekleştiren, kavga içinde tavlanıp çelikleşen, örgütlülüğe, birliğe ve mücadeleye inanan, üzerine Portekizli yurtseverlerin ve PKP'nin mücadele deneyimlerinin romanı. Bu yurtseverler ki, cesaretliliğe, dar görüşlülüğe ve umutsuzluğa geçit vermeyen, sınırlı insanları geçmişlerindeki bağlamlarından bağımsız olarak değerlendirmeyi de bilen, insan yaşamının, düşüncelerine ve özgürlüğe saygıyı savunan, her türlü baskıyı, işkenceye gücüne geren, yeniliği yaşamının güç koşullarında bile yalın ama ısıtıcı duygularını yitirmeyen gencecik yiğit insanlardır.

Yarın Bizimdir Yoldaşlar, kendi de dahil, insanları verebilecekleri şeyler için zorlamayı bilen, ancak hepsinden onayını çabaya bekleyen Vasco, ürkü işkenceye yiğitçe göğüs geren Ramos'un, ölçülü Paulo'nun, kısası Isabel'i kavga içinde yürüyen ama inançlarını yitirmeyen Manuel ve Joana'nın, tutkularıyla Marques'in, öngörüsüyle ve sözükleri örgütle-medeki başarısıyla José'nin, mücadeleye güvenirliğiyle avukatın, doğruları ve yanlışlarıyla Alfonso'nun, Rosa'nın, Antonio'nun, Flaibo'nun, kısaca kavga içindeki gelişim ve değişimleriyle Portekizli yurtseverlerin romanı.

Bilge Ertan

okurdan

Birlik, Yerine Getirmek Zorunda Olduğumuz Bir Görevdir!..

YARIN'a merhaba...

(...) Sizlere daha önce yazmayı tasarlıyordum, fakat yılbaşından önce, DGM'deki "tek tip elbise" protestosundan dolayı verilen cezalar nedeniyle hücrelere koduk. Dolayısıyla mektubum biraz gecikti.

Birçok konuda sizlerdon farklı düşüncelere sahip olsam da genç bir ruhla ve dinamizmle sürdürdüğünüz mücadeleyi takdir etmemem olanaksız. Yine de birçok konuda aynı şeyleri düşünüyorsa yapmaya çalışıyoruz. Çünkü "gençlik" olarak sorunlarımız ortak. Birlikte mücadele etmenin zamanı gelmiştir, bellidir. Yakın bir gelecekte tüm gençliğin ortak bir platformda buluşabileceğinin sağlanacağına inanıyorum. Bu aynı zamanda yerine getirmek zorunda olduğumuz bir görevdir de.

(...) Beş dört ay öncesine kadar gençlik mücadelesi içinde yer almış bir insanım. Ancak doğruları savunmanın cesaretliliğine sahip olduğumdan, şimdi Sağlıkçılar 2 Özel Tip cezaevinde bulunmaktayım. Burada tüm siyasi tutuklular 2. blokta bulunuyorlar ve bu siyasi tutukluların büyük bir bölümü de gençlerden oluşuyor. Türkiye genelinde de durum aynı. Onbinlerce genç siyasi tutuklu olarak cezaevlerinde. Gençlere güven duyulmayan, her hareketlenden tedirgin olunan bir ülkede gelecekte de binlerce genç cezaevlerinin avlusunda voleybol oynamak zorunda kalacak. Durum böyle olunca cezaevleriyle ilgili sorunlar gençliğin öz sorunlarından biri haline geliyor. Cezaevleriyle ilgili sorunlar o kadar çok ki yazmaya kalkışsam günlerce sürecek bir cabaya girmem gerekir. Sizlere bu noktalarda en yalınsa, en güncel olanlarından birini anlatacağım. Sorunumuz savunma hakkımızın engellenmesi. Yargının temel direklerinden biri sayılan savunma hakkı, ortaçağa özgü zihniyetlerin sonucu tam bir keşmekeş içinde tasfedilmekte ve bu sorunun çözümü kavuşturacak herhangi bir meşru ortalarda görünmemektedir. İşte 20. yüzyıl Türkiyesi için yüz kızartıcı bir durum. Sizlere mahkemelere nasıl çıkarıldığımızı anlatayım.

Bir Mahkemeye Çıkışın Öyküsü

Uzun süredir tek tip elbise ve sevk zincirine karşı direndiğimiz için avukatlarımızla ve ziyaretçilerimizle görüştürülmüyor, duruşmalara çıkarılmıyorduk. Son zamanlarda avukatların, bizlerin ve demokrat kutuluşların DGM'ye baskısı sonucunda DGM duruşmalara mutlaka getirilmemiz yönünde karar alınca ve eğer mahkemeye götürülmezsek cezaevi idaresi hakkında soruşturma açacağını belirtince mahkemelere götürülerek duruşmaları çıkartılmaya başlandık.

Mahkeme günü sabahı gardiyanlar gelir, duruşma olanları çağırır. Sizler giysilerimiz verilmediğinden, eşofmanlarımızla cezaevi sevk makamına gelirdik. Burada yetkililere mahkemeye böylece çıkmak istediğimizi de belirtirdik. Ancak bu bileğimiz kabul edilmez, Cezaevi dış güvenlik görevini yerine getireo jandarmalar bizi teker teker odaya alırlar ve zorla yere yatırarak üzerimizdeki eşofmanları çıkartırlar. Kişi başına yaklaşık 10-15 asker düşüyor. Direnmek de zorla dondürülmek bırakılmaz. Tokmaklarız, Haliuki yaptığımız pasif direnişlir. Daha sonra zorla tek tip elbise giydirmeye başlarlar. Ardından kollarımızı bükerek ve sonlayarak arkadan çok ağır bir şekilde sürüklüyorlar. Kelepçelendikten sonra kavga tutumlu cezaevi arabalarına bindiriliriz. Bu halimiz yetmezmiş gibi bir de sevk zinciri takıp ziyaretçi de arabaya bağlarlar. Zincirlerimizden geçiremezlerse bezen de boynumuza takmaya çalışırlar. Araba hareket edecek, herkes üzerindeki tek tip elbiseleri yırtmıştır zaten. DGM'ye kadar alışacaklarımız kesilmez. Salona girildiğe tek tip elbiseleri giydirmeyince de beklemeye başlayana kadar salona sokmaya çalışırlar bizi. Üstümüzde kalan son tek tip elbise kalıntıları da çıkarıldıktan sonra dondürülmüş yerimizi alırız.

Duruşma başlar. Hâkim tek tek isimlerimizi ve ifadelerimizi ister. Bizler de durumumuzu, cezaevindeki koşulları, duruşmaları nasıl geri bildiğimizi, geri insanı koşullarda yaşadığımızı, duruşmaya getirilmeden önce hapalandığımızı, bu nedenden dolayı savunma hakkımızın ötelendiği tüm engelleri açıklama ve insanı şartlar yaratılmasına kadar ifade vermeyeceğimizi ve savunma yapmayacağımızı anlatırız. Amyine bir suçlu bulunur ve 1/3'ü hücrede olmak üzere 1-6 aya kadar cezalara çaptırılırız. Mahkeme düzenini bozmadan, adabe aykırı davranmadığımızdan... Halbuki eşofmanlarımızın ve tazağımızı, gömleğimizi yırtarcasına çıkartan, hiçi dos gömlek bırakan cezaevi idaresidir. Mahkeme ertelenir, cezaevine dönerdik.

Ve en son gelişme, idare tarafından mahkemeye çıkartılmayan arkadaşlardan başlarına mektup geldi DGM'den, savunmalarını mektupla yapmalarını istiyor. Sanırım mektupla yargılama sadece Türkiye'ye özgü bir şey. Sanık mektupla ifade verecek, sanık avukatla görüşebilecek, avukat savunma yapamayacak, yargıç cezayı verecek. Yaşasın adalet!) diye bağırmak geliyor insanın içinden.

(...)

Sevgili YARIN'cılar, mektup oldukça uzadı. Zafa sığmamış ihtimali baş gösteriyor, o nedenle sözümeyerek son vereceğim. Yalnız sizden bir isteğim daha var. Öğrenci dernekleri konusunda tartışabileceğimiz, yazışabileceğimiz devrimci arkadaşlarla ilişki kurabilmemiz sağlayabilirseniz çok sevineceğiz. Bu hem bizim son sığınak kerden kalkmamızı sağlayacak, hem de sorunlara çok yönlü bakışım getirdiği avantajlardan aydınlanmış yararlanacaklardır. Ayrıca değişik konularda yazılmak istiyen arkadaşlarla da yazışabiliriz.

Son sözü, YARIN evekçilerini dostluğa selamlarım. Geç de olsa 88'in demokrasi, barış ve özgürlük mücadelesinde tüm dünya halkları adına ölümlü adımlar yıl olması dileklerimle, yeni yılınızı kutlarım.

Yıldırım Bilgen
Sağlıkçılar 2 Özel Tip Cezaevi
F Blok, Bayrampaşa-İST.

Yarın'ın Okuyucu Kitlesini Arttırabilmek İçin...

Değerli YARIN'cılar;

YARIN'ın basın, dağıtım ve insanlara ulaşması sizlerin sorunu olduğu kadar bir YARIN okurlarının da sorunu olmalı. YARIN'ın okuyucu kitlesini arttırabilmek için onu mutlaka okutabilmek, her dürüst, barışlan yana, özgürlükten, demokrasiden yana insana kişisel çabalarla götürmek YARIN için bir kazanım, dahası demokrasi için bir adım daha olacaktır. Kısacası, bence YARIN tüm insanlarla böyle diyaloglar kurarak ve kişisel özverileri de kullanarak daha fazla genç beyine ulaşacaktır. Geniş yığınlara gidebilmek Türkiye'nin bu koşullarında kesinlikle kişisel özverilerle, kişisel diyalogiarla birlikte olmalı. Her yurtseverle ilişki YARIN'ın okuyucu kitlesini bence çoğaltmaya yetecektir.

Değerli YARIN'cılar, benim yaşadığım yöre 10.000 nüfuslu bir ilçe. Bu küçük yerde önceden 2 YARIN okuru vardı. Ben de YARIN'ın tanıtımını insanlarla konuşarak yapmayı denedim. Onlarla her birine anlatarak, YARIN'ın farkhlığını göstererek, okumaları gerektiğini vurguladım. Şimdi artık YARIN 2 değil, tam 22 okuyucu kazandı. Tabii 22 çok değil ama, aşama aşama. Tekrar yazışmak dileğiyle, sevgiyle, dostlukla...

Geyveli bir okur

Gençlik Dünyası
AYLIK GENÇLİK GAZETESİ MART'88
5.SAYI ÇIKTI!
FİYATI: 500 TL.
İstame Adresi : Divanyolu Cad. Işık Sok. Ali Faik Han 6/3 Sultanahmet İstanbul
Abone Kaydları : Yunus Yılık, 3000 TL. Yenilen Yılık 33 D.M. Banka Hesap No: 634136 / 3 Yapı Kredi Çemberlitaş Şubesi

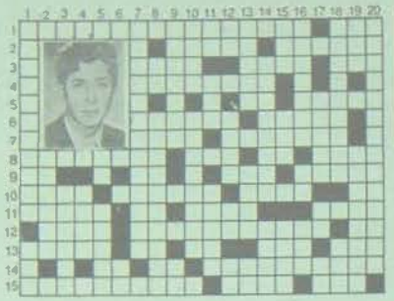
GÜN
Siyasi Haber ve Yorum Dergisi
ÇIKTI
BÜTÜN BAYİLERDE

ATİLLA TOKATLI İLE SÜREYYA DURU'YU YİTİRDİK

Sanat dünyası geçtiğimiz ay iki kayıp verdi. Yönetmen, yönetmen ve oyuncu Atilla Tokatlı ile film yapımcısı ve yönetmen Süreyya Duru'yu yitirdik. *Denize İnen Sokak, Hanım, Ölü Kemalem, İshan Bul Memleket* gibi filmlerde imzası olan Tokatlı'nın TDK ödüllü almış birçok çevirisinin yanısıra *Sosyalizm Nedir ve Devrimcinin Ölüme* adlı iki kitabı bulunuyor. Duru, *Sevimsiz, Kara Sevdalı Gelin, Gösterişli Dolaklık ve Deryo Gülü* gibi ünlülü yapıtlar yönetmiş olan Süreyya Duru'nun, son olarak Ada filmini çekmekteydi.

armağanlı bulmaca

SOLDAN SAĞA: 1-Ayrıntıda gömülen ve 1968 yılının 17 Temmuz gecesi 8. Filoya gruplarla gönderilmeden sonra öğrencilerden kalıtçı yurdu basan polis tarafından dövülerek katledilen, 60 milyon anti-emperyalist bağımsızlık ve demokrasi savaşımının ilk şehidi. Tüzüğü'nün sosyal yasamında parlamentoya girmeyi başaran ilk ve tek sosyalist parti. 2-Nazi Almanya'sında Yahudi ve komünistlerin ezdırmadan katledildiği ünlü soykırım kamplarından biri. Kışlık sarayı zaptedildiği tapa tutarak 1917 Ekim Devrimi'nin başarısında büyük rol oynayan zırhlı. 3-Mikronezya'nın güneyinde termonükleer Amerikan üsleriyle sahip bir ada devleti. Napoleon'un sürgün edildiği İtalyan adası. Lezzet. 4-İnsan ırklarının kökenini ve soy zincirini araştıran antropoloji dalı. 5-Antimon'un simgesi. Postundan yararlanılan bir hayvan. 6-İğrence raporlarında sık sık görmeye alıştığımız yara, bere anlamındaki tıp terimi. Aym ahır adına koşan atlara verilen ad. 7-Bir uçağın burun bölge geçmesi. 8-Virgül biçimindeki bakteri. Latin Amerika'da karma ailelerin ünlü bir kızı. Mangazacılık simgesi. Ayı / Kayık basın Amerikalı eğitmen Armstrong'un ömür. 9-Sri Lanka'nın kısa yazılışı. Gözlüklerde Duruma Gerginlerden anlamına gelen kısaltma. İngiliz Hayvanları Charles önadlı Fransa eski dışişleri bakanı. 10-İnsan ve hayvan vücudunda, içinde yağ ve da sıvı bulunan torbacık. "Indiana Jones", "E. T.", "Aşırı" gibi filmlerinden tanıdığımız Spielberg soyadlı Amerikalı film yönetmeni. Zigote. Türk makine mühendisleri derneği. 11-Fatma Girik'in önadı. Türkiye İşçi Partisi'nden 1965 yılında parlamentoya seçilen sendikacı-kişi yazarın simgesi. Bir zamanlar Amerikan genç kuşağının simgesi haline gelmiş, James önadlı ünlü sinema oyuncusu. Almanya'da evli bayanların hitaben kullanılan deyim. 12-1950 yılında emperyalizmin istemleri doğrultusunda ulusal çıkarlarımızla bağdaşmayan bir şekilde nerdeyse onaylanmasının bizlik gönderdiğimiz Asya ülkesi. Teknoloji kapitalizmin en yüksek aşaması. Yaratıcılık şarkıcı. Nâzım Mühendisi'nin ad ve soyadının baş harflerinden oluşan parti. 13-Devlet soyadlı Amerikalı ünlü caz armatörü. Eski Mısır'da güneş tanrısı. Sovyetler'in Pilota üyesi. Şubat'ta Güğüm 1920 yılında Aydın'da doğan, "Komik", "Tilsım", "Afrika'da Bir Yaz", "Yangın" gibi roman ve "Sürekli Bir Barış" adlı oyunlarıyla ülkemizde iyi yoğul halkın yaşam ve acılarını dile getiren Muhammed önadlı Ozaki yazar. 14-Yaşam ortadoğudaki bir dram-General Eisenhower komutasındaki müttefiklerin 1944 yılı başında ve şiddetli atışın arasında gerçekleştirdiği çıkarma harekatı. 15-Şu günlerde sibernetiğinde Ermeniler ve Arjantin'deki faşist diktatörlük döneminde kaybolan insanları konu alan "Resmi Tarih" filminin yönetmeni. Yemek-Yunanistan Komünist Gençlik Örgütü.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-1895 yılında doğan, 1917'de Askeri Devrim Komitesi'ne daha sonra SBKP üyeliği yapan, II. Dünya Savaşı'nda Genelkurmay Başkanı, 1949'da Savunma Bakanı olan, Stalin'in yakın çalışma arkadaşı, Aleksandr Nikolayeviç önadlı tanınmış Sovyet generali. Ahşap renkten her türlü nesne, meta. 2-Bağlantı. 3-Petrograd Sovyeti'nin devrim öncesi çalışmalarını yürüttüğü ve merkezlerinin bulunduğu yer. 4-Turşu'lukların yapılarak salata olarak yenen taharlı bir bitki. 5-Meslek, çalışma. Baba soyu. 6-Bir işaret sıfatı. 7-1816-1887 yılları arasında yaşamış enternasyonal üyeliği ve Paris Kuşatması sırasında Komün üyeliği yapan, başlıca şiirleri ölümünden sonra "Devrim Şarkıları" adı altında basılan, aynı zamanda Enternasyonal Marşı'nın sözlerini de yazmış olan Fransız şair ve siyaset adamı. 8-İri gövdeli ve kirişli bir Türk minibüsü çalışı. 1616-1655 yılları arasında yaşamış, yapıtları arasında en tanınmışları "Harmonie", "Germaniae Composita" ve "Goptlanoher Orpheus" olan, 170 ise 3 sesli koro bestesi bulunan, Erasmus önadlı Alman bestecı. 9-Ondeş. Basit gebeliere tümyada verilen ad. 10-Ramazan bayramı kimi yörelerimizde kısaltılarak söylenış biçimi. Latin Amerika'nın güçlü ülkesi olan Soya soyadlı Arjantinli eski taşlar kadın şadoc. 11-Çekoslovakya'nın plaka işareti. "Yeryüzüne ilişkin" anlamında kullanılan yabancı bir ödek. Zalimliği ve Roma'yı yakmasıyla tanınan imparator. 12-Jüpiter'in bir uydusu. Batı Pakistan'da Beluristan'ın kuzeydoğusunda bir tuzak. Dünyamızın uydusu. Küçük bitkilerin genel adı. 13-1623-1673 yılları arasında yaşamış, Rembrant'ın öğrencisi olmuş, önemli yapıtları arasında "Rus Hanedanı Kahramanları", "Kutsal Aile" vb. yeralan Jürgen önadlı Danimarkalı ressam. Bir işin yapıldığı an. Radyum'un simgesi. 14-1897'de doğan, "Bir Sanayi İşletmesinin Denge Yapısı", "Sosyalist İşletmelerin Verimini Artırma Yolları" gibi birçok yapıtı bulunan ve adını taşıyan işletme sistemi SSCB'de ilk kez olarak uygulamaya konulan Harkov Üniversitesi profesörlerinden Yevsey Grigoryeviç önadlı tanınmış Sovyet iktisatçısı-Peru'nun başkenti. 15-Son dönemde ülkemizde üretilen tembelik maddelerinde kullanılması zorunlu kılınan kimyasal madde. Damarlarımızdaki yaşamsal sıvı. Ölüm cezası. 16-Operalarda açılış müziği olarak çalınan parça. Ülkemizde de dağıtımı yapılan bir Almanya sigarası. Budizmin bir kolu. 17-"Zorba", "Çağrı" gibi, özellikle Anthony Quinn'le birlikte oynadığı filmler ile tanınan Papas soyadlı kadın sinema oyuncusu. Radyo yayını yapılan çok kısa dalga. Çekilmenin kısa yazılışı. 18-Yaşama ve yürütme güçlerinin küçük bir zümrenin elinde bulunduğu anti-demokratik baskıcı rejim. İnsanların antlaşamadıkları, karşısında güçsiz kaldıkları doğa ve toplumsal olayları açıklamaya yönelik gizemsel nitelikli kurallar, törenler ve simgeler biçiminde örgütlenmesini sağlayan kurum. 19-İrlanda Kurtuluş Ordusu-Mikroplu hastalıklarla ilgilenen hekimlikdalı. 20-1925-1961 yılları arasında yaşamış, Kongo ulusal hareketinin liderliğini yapmış, SSCB'de 3. Dünya ülkelerinden gelen gençlerin okuduğu ve kendi adını taşıyan bir üniversite bulunan, emperyalizm ve onun işbirlikçisi müttefikleri tarafından işkenceyle öldürülen, daha sonra Sihanuk ulusal kahramanı ilan edilmiş olan, Bağımsız Kongo'nun ilk başbakanı.

Bu sayımızda yayınladığınız bulmacaya doğru yanıt veren 10 kişiye YARIN Yayınlarının "Palmiro Togliatti, Yaşamı, Savaşımı" adlı yeni kitabını armağan edeceğiz. Geçen bulmacamıza doğru yanıt vererek "El Salvador'da Devrim" kitabını kazanan okurlarımızın adları, ulaşım güçlüklerini de göz alarak bir sonraki sayıda yayınlanacak ve armağanları kendilerine postalanacaktır.

GEÇEN SAYININ ÇÖZÜMÜ

BİLİM ve SANAT
dostlarını
kampanyasına katılmaya çağırıyor...

amaç 'aydınlanma'dır

Amaç Yayıncılık Çalışmaları Sokak 19/1 Çağaloğlu/İstanbul Tel: 522 11 88

düşmana inat

Kağıda, malzemeye zam üzerine zam getirilliyor. İsteniyor ki, kitap yayınlanmasın, ilerici ve demokrat yayınevleri teker teker kapansın. İşte bunun için diyoruz ki, DÜŞMANA İNAT BİR KİTAP DAHA.

Yayınevlerimiz, 1 Haziran 1988 tarihine kadar, yayınevine doğrudan gelerek ya da ederince posta pulu göndererek, yüzde elli indirimle kitap edinme olanağını sağlıyor. Her okur, istediği kitapların ilan fiyatlarının yarısı kadar para ödeyerek kitapları alabilecektir. Bu kampanyamıza sizler de, BİR KİTAP DAHA, diyerek katılın, katılın ki, çabalarımızla yeniden bir kitap daha basılabilsin, okunabilsin. HAYDİ!

BİLİM VE SANAT KİTAPLARI

YARIN YAYINLARI

Yarının Klasikleri:
Kim Korkar Kalemsiz'den, N. Topaloğlu'nun 1280 lira
Asilerin Ağıdı, 2825 lira
Bilgiler Tehlike, Halkın Gerçeği 1860 lira
Edebiyat Barış Özgürlük, Aziz Çoşkun, 2360 lira
Sanat Edebiyat Üstüne, Nâzım Hikmet, 2700 lira
Edebiyat Bilgisi 1, Pamuklu, 2500 lira
Toplumlu ve Birey 2, Pamuklu, 1890 lira
İrfan ve Irkçılık Düşünceleri, Ahmet Şenel, 1890 lira
Güney Afrika Cumhuriyeti, Osman Uçkan, 3150 lira
El Salvador'da Devrim, 1475 lira
Yaşlanma ve Hücre Patolojisi, Ufuk Gürkan, 1260 lira
Psikoz Sözcükleri ve Barış, Gürkaçan 945 lira
Ekim ve Devrimciyiz, Devrim Gürkan, Gürkaçan 1260 lira
Ekonominin Kökü Yabancılaşma, Gürkaçan 1250 lira
Felsefe Nedir? 2100 lira
Kapitalizm Nedir? 2 2 1 lira
Palmiro Togliatti, Yaşamı Savaşımı, 3360 lira
Görünmüyor, 1680 lira
İçerden Dışarıya Sevgimiz, 1470 lira
Gözlerimiz, Yağmur Aksel, 735 lira
Yalnızlık, Şükrü Erbaş, 735 lira
Tıbb de Emperyalizm, Nihat Behram, 2625 lira
Değişim ve Yeni Insan, Kemal Özmenek, 735 lira
Olanaksız Büyüklük, Mario Rodin, edisyon 2520 lira
İki Oyun, Gün Sazak, Oyalı, 1680 lira
Sınıflarsız Kentlilik, 1575 lira

1 Haziran'a kadar

İsteme ve havale adresi: Asmalımescit sk. 14/2, Beyoğlu/İstanbul. Havale Not Ödemeli usulü bulunmaktayız. Toplu siparişleriniz için adres posta ücretleri yle gönderiniz, yayınevlerimize bildiriniz.

bir kitap daha

YARIN abone kulübü

ABONE KAMPANYASI 1 NİSAN'DA SONA ERİYOR...

7. Yıl Abone Kampanyamız, okurlarımızın yoğun ilgisi ile sürüyor. Geçen sayımızda mâliyet artışlarından söz etmiş ve abone ücretimizi üç ay boyunca artırmayacağımızı duyurmuştuk. İçten çağrımızın ayın biçiminde yanıt bulduğunu ve kampanya için saptadığımız hedefe rahatlıkla ulaşabileceğimizi söyleyebiliriz. 7. Yıl Abone Kampanyamızın Nisan ayında sona ereceğini bir kez daha anımsatıyor ve duyarlı davranan tüm okurlarımıza teşekkür ediyoruz.

7. Yıl Abone Kampanyası 1 Nisan tarihinde sona eriyor. Bu tarihe kadar abone ücretleri:

Yurtiçi yıllık abone ücreti 4.800 lira
Yurtiçi altı aylık abone ücreti 2.500 lira
Yurtdışı yıllık abone ücreti 41 DM
Yurtdışı altı aylık abone ücreti 21 DM

ABONELER FİYAT ARTIŞLARINDAN ETKİLENMİYOR!

Abonelerimiz her zaman olduğu gibi abonelikleri süresince fiyat artışlarından etkilenmeyecekler. Abonelerimize dergimizi yüzde 55 indirimli veriyoruz. Dergimizin ederinin artmasıyla abonelerimiz bir dergiyi 900 lira yerine 400 liradan edinecekler.

YARIN ABONE KULÜBÜ KARTI!

Her YARIN aboresi, bir fotoğraf göndererek YARIN Abone Kulübü Kartı edinebilir. Bu kart ile YARIN'ın gece, konser vb. etkinliklerinden indirimli yararlanabilirsiniz. Yeni etkinliklerimizi gelecek sayılarımızda duyuracağız.

YARIN ABONELERİNE İNDİRİMLİ KİTAP

YARIN abonleri Bilim ve Sanat Kitapları ile YARIN Yayınlarını yüzde 25 indirimle edinebilirler.

YARIN ABONELERİNE HER AY YENİ ARMAĞANLAR!

Her ay 2 abonemize kitap, 2 abonemize 6 aylık abonelik, 2 abonemize kaset.

BU AY ARMAĞAN KAZANAN ABONELERİMİZ

Abonelerimizden Can Koçak ve İbrahim Kılıç'a kitap, Turan Fırtına ve Ayten Yorgancılar'a kaset armağanları postalandı. Hülya Tosun ve Tülay Kasımoğlu'nun abonelikleri ise 6 aylık süre ile yenilendi.

CİLTLER

Dergimizin biçimindeki yenilikle birlikte ciltlerimizin periyodu da değişti. Bundan böyle ciltlerimiz Ocak ayı ile başlayacak. 7. cildimiz ise 1987 yılı Aralık sayımız ile tamamlanmış oluyor.

7. CİLDİMİZ ÇIKTI

7. cildimiz (67-76) 6.500 lira,
6. cildimiz (57-66) 4.000 lira

CİLT KAPAKLARI

6 ve 7. ciltlerimizin kapakları 2.000 lira.

gençlik barış savaşımının ayrılmaz parçasıdır

Nükleer silahların sonuçlarının nerelere varacağını bile kestiremediğimiz günümüzde, savaşa ve onun destekçilerine karşı güçlü bir toplumsal hareketin gelişiminde ve yaygınlaşmasına tanık oluyoruz. Böylesine geniş bir harekete dünyanın dört bir yanındaki ve her toplumsal kesimden insanlar katılıyor. Tüm bu barış militanlarının karşı karşıya oldukları gerçek, yoruma yer bırakmayacak denli açık: Uygarlık nükleer bir savaştan sonra artık var olamaz! Bu yaşamsal gerçeğin bilincinde olan halklar, barış bilincine giderek daha sıkı sarılmaktalar.

Son yıllarda Batı Avrupa ülkelerinde barış yanlısı protesto gösterilerinin yapıldığını, nükleer silah üslerinin etrafında insan zincirlerinin oluşturulduğunu ve buna benzer birçok etkin kitle eyleminin yapılmakta olduğunu izliyoruz. Bu eylemleri gerçekleştiren barışçıların arasında Hıristiyan ve sosyal demokratlar, sosyalist ve komünistler, feministler, çevre korumacılar ve pasifistlerin yanı sıra, çeşitli ideolojik yönelimler ve değişik toplumsal kesimler bulunuyor.

Ancak bu barekete en büyük desteği veren, en etkin katılımı sağlayan gençler oluyor. Batı Almanya'daki en güçlü barış örgütlerinin Alman Sosyalist İşçi Gençlik ve Marksist Öğrenciler Birliği Spartaküs, İngiltere'de gençlerin oluşturduğu "Nükleer Silahsızlanma İçin Kampanya" olması ve savaş karşıtı hareketler içinde en önemli rolü "Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu"nun oynaması, bu gerçeğin en somut örnekleridir.

Genç barış hareketinin elde ettiği en önemli kazanımlardan biri de, İspanya'da F-16'ların kaldırılmasının yanı sıra, "Balkanlarda Nükleer Silahsız Bölge" girişimidir. Bu girişimi Türkiye dışında ayrımsız tüm Balkan hükümetleri onaylamıştır.

Bugün ne dünyada ne de Türkiye'de gençlik savaş istememektedir. Batılı ülkelerdeki yaşam koşulları ve soğuk savaş ortamının yarattığı hava, bunlardan daha da önemlisi, emekçiler üzerinde ağır bir yük oluşturan silahlanma yarışı ve olası bir nükleer savaşın dehşeti, genç kuşak üzerinde oldukça etkili oluyor ve çığ gibi büyüyen tepkisel bir hareket oluşturuyor. İşsizlikten bunalan gençler geleceklerini nükleer silahların gölgesinde hissediyor ve buna karşı barış için mücadeleyi seçiyorlar.

Türkiye'de ise, 1950'deki Kore Savaşı'na karşı verilen mücadele, 60'lı, 70'li yılların anti-emperyalist barış gösterileri dışında köklü bir savaş karşıtı hareket olmamasına karşın, gençlik içerisinde giderek yaygınlaşan gelecek endişesi ve savaş propagandasının arkasında kimlerin olduğunun bilinci, böylesi bir potansiyelin varlığının bir göstergesidir. Ilerde kadar okullarda okutulan kitaplarda, Türkiye'nin tüm komşuları ile düşman olduğu öğretilse, küçük çocukların izlediği ithal malı çizgi filmlerde, oyuncaklarda, çiklet içimden çıkan resimlerde şiddet unsuru ön planda olsa da, giderek bilinçlenmeye başlayan genç kuşak tüm bunları, değiştirilmesi için mücadele edilecek yanlışlar olarak yorumlama yoluna gidiyor. Çünkü gençlik savaş istemiyor. Zira yabancı çıkarlar uğruna ölmek ile barış içinde bir arada yaşamak; ya da, belirsiz, karanlık bir geleceğe doğru koşmak ile daha iyi, daha güvenli bir gelecek kurmaya çalışmak arasında bir seçim yapmak durumunda kaldığında tavrı bellidir, barıştan yanadır. Savaşmaktan çıkarı olanlar ise çokuluslu silah tekelleri ve onların yerli işbirlikçilerinden başkası değildir.

Bugün Türkiye'de egemen güçlerin iktidarının, emperyalizmin baskılarına boyun eğerek, Türkiye'yi nükleer bir savaşta ilk hedef haline getirmesi ve barış yanlısı hareketleri ve onların örgütlenmelerini hedef alarak, yok etmeye çalışması, karşısında sessiz kalınacak bir durum değildir.

Ülkemizde bulunan ABD askeri üslerinde konuşlandırılmış nükleer füzelerin nereleri hedeflediğini, bu üslerde neler yapıldığını bile bilmememiz, sürekli ekonomik krizler yaşarken savunma bütçesinin her yıl rekor düzeylerde artırılması gibi gerçekler bizleri bu konularda daha fazla düşünmeye itmektedir.

Türkiye'ye daha modern füzelerin konulması istemlerinin gündeme geldiği Ortadoğu'da savaşta bize göre rollerin biçildiği günümüzde, savaş karşıtı hareketlere de ciddi darbeler vurulmaya çalışılmaktadır. Daha Barış Derneği üyelerine verilen cezaların mürekkebi kurumamışken, Nükleer Savaşı Önlemek İçin Hekimler Derneği'ni kapatmak için davalar açılmakta, Türk-Yunan Dostluk Derneği'nin kuruluşu uzun bir süre keyfi olarak engellenmektedir.

İşte böylesi bir ortamda genç kuşak için barış bilincini seslendirmek neredeyse yaşamsal bir zorunluluk haline gelmektedir. Biliyoruz ki, ülkemiz gençliği bu potansiyele sahiptir. Nükleer savaşın önlenmesi ana düşüncesini ön plana çıkararak, barış için savaşımda ortak bir çalışma alanı yaratılarak, bu alanda etkin ve hızlı adımlar atılabilir. Böylesi bir hareket nükleer denemelerin durdurulması, uzayın silahlandırılmasının engellenmesi, nükleer silahların yok edilmesi, bölgesel çatışmalara son verilmesi gibi temel hedeflerin yanı sıra, Balkanların Nükleer Silahlardan Arındırılması Anlaşmasına imza atılması, ABD üslerinin kapatılması ve Türkiye'nin çıkarlarını ve barışı tehdit eden bütün ikili anlaşmaların iptal edilmesi hedeflerini öne çıkarmalı ve bu doğrultuda örgütlü bir genç barış hareketini gündeme getirmelidir. Bu hedeflere doğru ilerlerken de, dünyaca kabul edilmiş 1 Eylül Dünya Barış Günü, 24-30 Ekim Silahsızlanma Haftası gibi tarihlerin desteklenerek ülkemizde de tanıtılıp, çeşitli etkinlikler eşliğinde kutlanmasının önemini gözardı etmemeliyiz.

Günümüz gençliğinin içindeki barış kıvılcımı ve bu konuda sahip olduğu potansiyel, bu görevi yerine getirmeye yeterlidir. Böylesi bir hareketin başarılı olabilmesi için, yığınsallaşması ve hükümetler üzerinde bir baskı grubu oluşturarak, uluslararası barış hareketinin kazanımlarına yenilerini katması gereklidir. Bunun yolu da, her türlü aracı kullanarak halkın, kendisi için en yalın, en yaşamsal olan ve evrensel doğrulardan kaynaklanan gerçekleri kabul ettirerek, bunları sahiplenmesini sağlamaktan geçmektedir. Zira SSCB Lideri Gorbaçov'un da dediği gibi "*Bizim ideolimiz, silahsız ve şiddetsiz bir dünya, her halkın kendi yaşam biçimini ve gelişimini belirlediği bir dünyadır. Bugünkü koşullarda, bütün devlet ve halkların işbirliği ve ortak davranışı dışında bir alternatif düşünülemez.*"

"Böylesi bir ortamda genç kuşak için barış bilincini seslendirmek, giderek yaşamsal bir zorunluluk haline gelmektedir. Biliyoruz ki, ülkemiz gençliği bu potansiyele sahiptir ve barış için savaşımda ortak bir çalışma alanı yaratarak bu alanda etkin ve hızlı adımlar atabilir."

Balaban Cerit